

[Γ.Α.Φ CD 3- Φάκελος 1]
RM 7-234

Ο φάκελος με τον κωδικό **RM-7-234** περιέχει στρατιωτικά έγγραφα-τηλεγραφήματα **377** σελίδων συνολικά που εκτείνονται χρονικά από **19.2.1941** έως **31.12.1941**. Οι εγγραφές είναι ημερολογιακού χαρακτήρα.

Σελίδες 1-7 (περίληψη)

Πίνακας περιεχομένων για το Ημερολόγιο Πολέμου της Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης για τον χώρο της Μεσογείου .

Σελίδες 8-11 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο αναφορικά με τη συμφωνία μεταξύ γερμανικής και ιταλικής πλευράς για τη «διεξαγωγή θαλάσσιου πολέμου στην περιοχή του Αιγαίου», κατόπιν συνομιλιών στις 15.4.1941, καταγράφοντας μ.α. τη συνεργασία των γερμανικών και ιταλικών ναυτικών δυνάμεων, την ανάληψη της ευθύνης και της καθοδήγησης των θαλάσσιων επιχειρήσεων στο Αιγαίο από το Γερμανικό Πολεμικό Ναυτικό λόγω της επικρατούσης κατάστασης στα Βαλκάνια, την- στο στρατιωτικό πλαίσιο- υπαγωγή στον Γερμανό Ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης των βρισκόμενων στα Δωδεκάνησα ιταλικών ναυτικών δυνάμεων –με εξαίρεση τους στολίσκους υποβρυχίων- τη δραστηριοποίηση των ιταλικών υποβρυχίων για την πραγματοποίηση επιθέσεων εναντίων του επιστρέφοντος από την ηπειρωτική Ελλάδα Αγγλικού Σώματος Εκστρατείας.

Σελίδα 12 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς Συγκρότημα Δύση και Βορράς, με ημερομηνία 19.2.1941.

Αφορά στην προοπτική και στις προϋποθέσεις δραστηριοποίησης γερμανικών ταχύπλοων στο θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου.

Σελίδα 13 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από την Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού προς Ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με ημερομηνία 21.5.1941.

Αφορά στις διαβουλεύσεις μεταξύ γερμανικής και της ιταλικής στρατιωτικής διοίκησης αναφορικά με την επέκταση και ασφάλιση των γραμμών ανεφοδιασμού στο Αιγαίο προς τα καταλαμβανόμενα- συμπεριλαμβανομένης της Κρήτης- νησιά και των θαλασσίων οδών προς Δαρδανέλια και Μαύρη Θάλασσα, με το βασικό καθήκον του Γερμανού Ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης για τη δημιουργία των προϋποθέσεων μιας επιθετικής μορφής διεξαγωγής πολέμου από τη θαλάσσια περιοχή του Αιγαίου προς την Ανατολική Μεσόγειο, με τη χρησιμοποίηση των διαθέσιμων ιταλικών στρατιωτικών δυνάμεων, του Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού και υπό το συμβουλευτικό ρόλο του 4ου Αεροπορικού Στόλου.

Σελίδες 14-15 (μετάφραση)

23.5.1941

Ανακοίνωση του 2ου Επιτελικού αναφορικά με την κατάληψη της Κρήτης.

1) α) Αναφορικά με την υπόθεση της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου 1 επιχ. 568/41 της 28.4 λαμβάνεται στην παρ. Γ και Δ 3) έως 6) ιδιαίτερος υπόψη η εξάρτηση των δυνατοτήτων μεταφορών δια θαλάσσης από την επίτευξη της θαλάσσιας κυριαρχίας επίσης ενίοτε μέσω της Πολεμικής Αεροπορίας.

β) Στην ίδια εκτίμηση της κατάστασης τονίστηκε ρητά η ανεπάρκεια προστασίας των θαλάσσιων μεταφορών μέσω των ιταλικών αεροπορικών δυνάμεων-ανεξαρτήτου τύπου και παράταξης-εναντίων εχθρικών ναυτικών δυνάμεων.

γ) Η βραδύτητα των διαθέσιμων και δραστηριοποιημένων μέσων μεταφοράς απαιτεί επίσης μια ιδιαίτερη λεπτομερή αναγνώριση των διόδων διέλευσης του εχθρού προς την Κρήτη, με σκοπό την εξουδετέρωση και εξακρίβωση κάθε προοπτικής κινδύνου των αργών θαλάσσιων μεταφορών λίγο πριν τη λήξη των 15 έως 20 ωρών διέλευσης αυτών.

2) Οι ήδη σημειωμένες επιτυχίες της Πολεμικής Αεροπορίας εναντίον εχθρικών στρατιωτικών δυνάμεων προμηνύουν κατά την εν συνεχεία καταδίωξη στη γραμμική τούτη, αρχικά, την επίτευξη μιας χρονικά περιορισμένης θαλάσσιας κυριαρχίας βορείως της Κρήτης και κατόπιν τη δυνατότητα θαλάσσιων χωρίς απώλειες μεταφορών με αργά κινούμενα πλοία.

3) Ο Ανώτατος Αρχηγός Πολεμικού Ναυτικού τόνισε για ακόμα μια φορά ότι μέχρι να επιτευχθεί ο στόχος της δικής μας αεροπορικής επέμβασης πρέπει να περιοριστούν οι μεταφορές δια του εναέριου χώρου και σε περίπτωση ανάγκης σε γρήγορες μεταφορές με ιταλικές ελαφρές ναυτικές δυνάμεις για το οποίο τίθεται ωστόσο η προϋπόθεση της δυνατότητας εκφόρτωσης.

4) Η οριστική απόφαση σχετικά με την ευθύνη των θαλάσσιων μεταφορών πρέπει να παραμείνει στον Ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, κατόπιν εκτίμησης της κατάστασης εκ των ασκόντας διοικητικά καθήκοντα στρατιωτικών υπηρεσιών της Πολεμικής Αεροπορίας (4ος Στόλος Αεροπορίας).

Ιδιαίτερες εμπειρίες από την κατάληψη της Κρήτης

1) Οι Άγγλοι ήταν της άποψης, συνεπεία της εκτεταμένης ναύλωσης μηχανοκίνητων ιστιοφόρων, της επέμβασης ατιμόπλοιων, των μεταφορών από Ιταλία προς Ελλάδα, των ατιμόπλοιων ανεφοδιασμού από Δαρδανέλια προς Ελλάδα, ότι η απόβαση στην Κρήτη θα διεξαγόταν κυρίως μέσω θαλάσσης, κατόπιν της πρώτης φάσης απόβασης μέσω της Πολεμικής Αεροπορίας.

Η Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου πριν την επιχείρηση: καμία θαλάσσια μεταφορά πριν την κατάληψη των κυρίων σημείων της Κρήτης. Μόνο όταν οι αγγλικές στρατιωτικές δυνάμεις αποθηθούν από την Πολεμική Αεροπορία και η εναέρια κυριαρχία σε αυτόν τον χώρο ανακόψει προσωρινά τη θαλάσσια κυριαρχία και η ίδια επικρατήσει.

2) Η πραγματοποίηση των θαλάσσιων μεταφορών με βραδυκίνητα μηχανοκίνητα ιστιοφόρα στη δεύτερη ημέρα της επιχείρησης ήταν λάθος.

Εμπειρία: μόνο τότε όταν πραγματοποιηθεί πολύ στενή σύνδεση με την Πολεμική Αεροπορία, δηλαδή μια τρέχουσα άμεση επαφή της μοίρας με τα αεροπλάνα (με πολύ απλά σινιάλα).

Η διοίκηση πρέπει να ενημερώνεται διαρκώς μέσω των βάσεων (από τορπιλάκατους συνοδείας).

3) Απόβαση μόνο την ημέρα, καθώς δηλαδή ο αντίπαλος δεν είναι σε θέση να διεξάγει επιχειρήσεις σε αυτή τη θαλάσσια περιοχή υπό την προστασία της νύχτας. Όταν λόγω απόστασης δεν είναι πραγματοποιήσιμο με βραδυκίνητα υποβρύχια, τότε θα αναζητηθούν, αναμφίβολα, γρήγορα σκάφη (τορπιλάκατοι, ταχύπλοα κλπ).

4) Δεν αρκεί ότι αναφέρθηκε το πρωί «η περιοχή βορείως της Κρήτης άνευ παρουσίας του εχθρού» όταν δεν έχει ταυτόχρονα εξακριβωθεί ότι η διαπεραίωση μπόρεσε να πραγματοποιηθεί με ασφάλεια κατά τη διάρκεια της ημέρας και να προστατευτεί. Προηγουμένως, έπρεπε να ξεκαθαριστεί με μεγάλη ακρίβεια το ζήτημα της Υπηρεσίας Πληροφοριών και να υπάρξει επείγοντως συμφωνία με τους Ιταλούς.

5) Η μετεωρολογική υπηρεσία και η γνωμοδότηση περί καιρικών συνθηκών ήταν ύψιστης σημασίας. Δεν λειτούργησε. Είναι αδύνατο να υποστηρίζεται η πνοή βορειοδυτικού- βορείου ανέμου και η εν λόγω άποψη να επικρατεί καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, όταν στην πραγματικότητα επικρατεί νοτιοδυτικός άνεμος.

Σελίδες 16-20 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από την Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού προς Ναύαρχο Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με ημερομηνία 24.5.1941.

(μετάφραση) Κατάσταση και καθήκοντα:

1) Η κατοχή της Κρήτης είναι αποφασιστικής σημασίας για τη διεξαγωγή του πολέμου στην Ανατολική Μεσόγειο. Δημιουργεί τη δυνατότητα μιας μεγάλου μεγέθους επίδραση από το χώρο του Αιγαίου στα συμβάντα στην Ανατολική Μεσόγειο. Η κύρια αποστολή είναι εκ τούτου η συγκέντρωση και η επέμβαση όλων των διαθέσιμων στρατιωτικών δυνάμεων για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη εκμετάλλευση της νεοδημιουργηθείσας στρατηγικής σημασίας κατάστασης. Ο έλεγχος της Ανατολικής Μεσογείου, η εξουδετέρωση κάθε είδους απειλής από ναυτικές δυνάμεις των Αγγλων στο θαλάσσιο χώρο του Αιγαίου και στη Βόρεια Αφρική και ως τελευταίο, η εκδίωξη των Αγγλων από το χώρο της Μεσογείου είναι οι προς επιδίωξη στρατηγικοί στόχοι.

Οι συγκεκριμένοι στόχοι μπορούν μόνο τότε να επιτευχθούν όταν επιτευχθεί η ενιαία παράταξη των δικών μας δυνάμεων, των δυνάμεων της Πολεμικής Αεροπορίας καθώς και αυτές των συμμάχων Ιταλών και η δραστηριοποίηση τους προς από κοινού επέμβαση. Επομένως, είναι λοιπόν επιδίωξη του Ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης να κατευθύνει στο πλαίσιο αυτό τη διεξαγωγή του πολέμου στην Ανατολική Μεσόγειο και να τοποθετήσει τις βρισκόμενες στη διάθεση του-δυστυχώς αδύναμες- ένοπλες δυνάμεις προς την κατεύθυνση αυτή.

2) Τα, στην Εκτίμηση της Κατάστασης ψηφ. α) 1 και 2, αναφερόμενα καθήκοντα θα τύχουν καλύτερου αποτελέσματος μέσω δραστήριας σημείωσης του προβαλλόμενου καθήκοντος. Η προστασία των θαλάσσιων συγκοινωνιών στο Αιγαίο και των βάσεων θα επιτευχθεί με τη μεγαλύτερη δοσμένη ασφάλεια μέσω της εκμετάλλευσης της στρατηγικά ευνοϊκής κατάστασης η οποία επιτρέπει ακόμα και στις πιο αδύναμες στρατιωτικές δυνάμεις μια επιθετικής μορφής προέλασης και της υπόδειξης στον αντίπαλο το «νόμο της αποτελεσματικής δράσης».

Οι αποστάσεις που πρέπει ο αντίπαλος να διανύσει στη θαλάσσια περιοχή βορείως της Κρήτης έως ότου βρει ωφέλιμους για αυτόν στόχους επίθεσης, καθιστούν – ως προϋπόθεση οι σχετικά επαρκείς δυνάμεις της Πολεμικής Αεροπορίας μας – ως μη εφικτή τη χρήση αεροπορικών δυνάμεων στον εν λόγω χώρο. Η Πολεμική Αεροπορία του εχθρού μπορεί να προβεί σε αποτελεσματικού χαρακτήρα επέμβαση μόνο μέσω αεροσκαφών αεροπλανοφόρων, ο κίνδυνος από αέρα είναι εκ τούτου μικρός. Το μοναδικό μέσο που προσφέρει στον αντίπαλο προοπτική νίκης είναι τα υποβρύχια, αλλά έχουν τεθεί όρια αναφορικά με τη δραστηριοποίηση αυτών εξαιτίας των ευχερών δυνατοτήτων εντοπισμού τους που, όπως δείχνει το παράδειγμα των αγγλικών απέναντι των ιταλικών υποβρυχίων, σχεδόν αποκλείουν τη χρήση αυτών σε φυσιολογικές καιρικές συνθήκες κατά τη διάρκεια της ημέρας, έχοντας ως προϋπόθεση ότι μπορούν να δραστηριοποιηθούν επαρκή άλλα μέσα. Η συγκεκριμένη επέμβαση πρέπει να πραγματοποιηθεί κυρίως μέσω συστηματικής δραστηριοποίησης αεροσκαφών, επειδή πλοία προβολής άμυνας διατίθενται μόνο σε περιορισμένο αριθμό. Παράλληλα με τα υποβρύχια μπορούν και άλλα πλοία, όσο καθίσταται αυτό δυνατό, να εξοπλιστούν με τα αναγκαία όπλα και να συνδράμουν στην επίτευξη του στόχου.

Για την εμπόδιση εισβολής από τα τουρκικά χωρικά ύδατα καμουφλαρισμένων εχθρικών εμπορικών πλοίων ή αγνοώντας κάθε κίνδυνο πραγματοποιημένων αιφνιδιαστικών επιθέσεων αντιτορπιλικών, καθίσταται ωφέλιμο, η τοποθέτηση μεταξύ των νησιών του Αιγαίου φραγμών από νάρκες, εκεί όπου το επιτρέπει το βάθος του νερού. Αυτές οι ναρκοθετήσεις προσβλέπουν λιγότερο στην αποτελεσματικότητα από ότι μάλλον στη γνωστοποίηση της παρουσίας τους στον αντίπαλο. Οι ναρκοθετήσεις θα ανακόψουν στον αντίπαλο την ελευθερία μετακίνησης του και θα περιορίσουν την προσπάθεια άλλων τέτοιων εναέριων επιχειρήσεων, όπως έχει προαναφερθεί.

3) Με την κατάληψη της Κρήτης καθίσταται, παράλληλα με την αλλαγή της στρατηγικής κατάστασης στην Ανατολική Μεσόγειο, κυρίως επίσης μια αλλαγή στις απαιτήσεις αναφορικά με την από το πυροβολικό προστασία των βρισκόμενων στο Αιγαίο βάσεων. Οι επιχειρήσεις αεροπορικών δυνάμεων εναντίων των κυρίως στο βόρειο τμήμα του Αιγαίου τρεχουσών εμπορικών οδών καθίσταται λιγότερο πιθανή από μια επιχείρηση από αέρα εναντίων των βάσεων στον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη ή των νησιών. Ιδιαίτερος, κατόπιν της επιτυχημένης επέμβασης της Πολεμικής Αεροπορίας εναντίων αγγλικών στρατιωτικών δυνάμεων στη Μάχη της Κρήτης δεν θα μπορεί μελλοντικά να αναμένεται καμία απειλή εναντίων των βάσεων στην περιοχή βορείως της Κρήτης. Ο αντίπαλος θα μπορούσε να εκτιμήσει την επιτυχία μιας τέτοιας επιχείρησης ως προσωρινή, χωρίς να διαφαίνεται μια από στρατηγικής απόψεως δυνατότητα εκμετάλλευσης. Δεν αναμένεται ότι βάσει της προοπτικής αυτής θα τοποθετήσει περισσότερα στρατιωτικά μέσα και θα ρισκάρει πιθανές απώλειες.

4) Για όλα τα αμυντικού ή επιθετικού χαρακτήρα μελλοντικά μέτρα στο Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι τη στιγμή που η Κρήτη θα βρίσκεται υπό γερμανική κατοχή, οι θέσεις της Ρόδου και της Λέρου θα κερδίσουν σε αξία, οι αποστάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο θα μειωθούν και θα τεθούν νέοι κανόνες αναφορικά με τις ακτές έμπροσθεν του μετώπου και τα στρατιωτικά μέσα. Η Πολεμική Αεροπορία, τα υποβρύχια και οι κάθε τύπου τορπιλάκατοι θα έχουν εξέχουσα σημασία. Εάν επιτευχθεί η αρμονική συνεργασία μεταξύ Πολεμικής

Αεροπορίας και υποβρυχίων, τότε θα μπορεί να δημιουργηθούν εκ νέου στην Ανατολική Μεσόγειο- υπό την εκμετάλλευση της στον εν λόγω χώρο υπάρχουσας εναέριας υπεροχής- και για τα ιταλικά υποβρύχια γεμάτες προοπτική δυνατότητες εκδήλωσης επιθέσεων.

Η θαλάσσια οδός σύνδεσης Αλεξάνδρειας- Μάλτας μέσω Κρήτης, λαμβανομένου ιδιαίτερος υπόψη των 160 μόνο ναυτικών μιλίων απόστασης από τις ακτές της Κυρηναϊκής, θα περιοριστεί και υποστηριχθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε οι μεταφορές του εχθρού θα μπορούν να διεξαχθούν εκεί μόνο υπό την πλήρη δραστηριοποίηση μεταφορικών και συνοδευτικών πλοίων. Η προοπτική εκδήλωσης αιφνιδιαστικών επιθέσεων εναντίων όλων των μετακινήσεων αγγλικών εμπορικών πλοίων και ναυτικών δυνάμεων στην Ανατολική Μεσόγειο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από το Επιτελείο του Ιταλού ναυάρχου, με το δεδομένο ότι το συγκεκριμένο γεγονός δεν μπορεί να βρει για τα καταδρομικά και τους τορπιλάκατους του καμία καταλληλότερη βάση επίθεσης από ό,τι στο θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης. Επομένως, η ανάγκη επιτάσσει την πραγματοποίηση εισαγωγής επιπλέον στρατιωτικών δυνάμεων στο συγκεκριμένο χώρο, προς όφελος όλης συνολικά της περιοχής.

5) Από τις παραπάνω αναλύσεις προκύπτει ότι η παρούσα κατάσταση αναφορικά με τα πλοία, αεροπλάνα και πυροβόλα δεν είναι καθοριστική για την εκτίμηση της κατάστασης, αλλά περισσότερο η ωφέλεια της στρατηγικής θέσης και η χρήση αυτής για τις δικές μας και ιταλικές ναυτικές δυνάμεις, για τη γερμανική και ιταλική Πολεμική Αεροπορία, καθώς όλες οι άλλες δυνατότητες που προκύπτουν από την κατάληψη της Ελλάδας από τις ιταλικές στρατιωτικές δυνάμεις και η μέσω ενιαίας προσθήκης όλων για το συγκεκριμένο σκοπό κατάλληλων ενόπλων δυνάμεων, με στόχο την αφαίρεση κάθε πρωτοβουλίας στον αντίπαλο.

Η πατρίδα θα εγγυηθεί- στο πλαίσιο του εφικτού- την παροχή κάθε υποστήριξης. Η δραστηριοποίηση υποβρυχίων και ταχύπλων εξαρτάται, ωστόσο, από την εξέλιξη της συνολικής κατάστασης και δεν δύναται να σχεδιαστεί προσωρινά. Έως τότε πρέπει με τις διατιθέμενες αδύναμες στρατιωτικές δυνάμεις και όλα τα πιθανά βοηθητικά μέσα να υπάρξει αποτέλεσμα. Ο προσανατολισμός των δραστηριοποιημένων στο χώρο του ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης ιταλικών και γερμανικών σωμάτων στρατού, που πρέπει να δράσουν από κοινού για την εν λόγω αποστολή, έχοντας τον ίδιο στόχο, είναι ένα εκ των σημαντικότερων καθηκόντων του ναυάρχου Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

(περίληψη) Κατόπιν, αναφέρονται ζητήματα, όπως η απόρριψη του αιτήματος περί διάθεσης των βρισκόμενων στα λιμάνια της Γιουγκοσλαβίας πολεμικών και εμπορικών πλοίων στο Γερμανικό Πολεμικό Ναυτικό, με την αιτιολογία της απόφασης του Φύρερ περί παραμονής των εν λόγω λαφύρων πολέμου στους Ιταλούς, η δημιουργία στη Νορβηγία μιας υπηρεσίας Επάκτιας Αναφοράς και η πρόταση δημιουργίας μια ανάλογης υπηρεσίας για το χώρο του Αιγαίου.

Σελίδες 21-32 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο με ημερομηνία 1.6.1941. Αναφορά σχετικά με τη στρατηγικού χαρακτήρα κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο κατόπιν της εκστρατείας στα Βαλκάνια και της κατάληψης της Κρήτης..

(μετάφραση) Η δραστική βελτίωση της στρατηγικού χαρακτήρα κατάστασης των δυνάμεων του Άξονα στο χώρο της Μεσογείου εξαιτίας των αποτελεσμάτων της εκστρατείας στα Βαλκάνια και της κατάληψης της Κρήτης απαιτεί μια εκ νέου

παρατήρηση των στρατηγικών- επιχειρησιακών συνθηκών στην Ανατολική Μεσόγειο και των έχοντας εκ τούτου προκύψει αναγκαιοτήτων των επιχειρήσεων.

Η επιβαλλόμενη εκ της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, κατόπιν της αυτόνομης επίθεσης των Ιταλών εναντίων της Ελλάδας το Φθινόπωρο 1940 υπό την αποτύπωση της ήττας των Ιταλών, επείγουσα απαίτηση αναφορικά με την αμεσοτάτη κατάληψη όλου συνολικά του ελληνικού ηπειρωτικού χώρου συμπεριλαμβανομένης της Πελοποννήσου, εκπληρώθηκε και επιπλέον, έλαβε σπουδαία σημασία μέσω της κατάληψης όλων συνολικά των ακτών της Αδριατικής, της νήσου Κρήτης και όλων συνολικά των ελληνικών νησιών στο Αιγαίο. Δεν υφίσταται πλέον σοβαρή απειλή για τη θέση μας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και η κυριαρχία στον ανατολικό χώρο της Μεσογείου δεν βρίσκεται πλέον, μονομερώς, στην πλευρά του αντιπάλου, αλλά ασκείται από τις δυνάμεις του Άξονα σε όλο συνολικά το χώρο του Αιγαίου και του Ιονίου Πελάγους και αμφισβητείται σε μεγάλο βαθμό στην ευρύτερη περιοχή της Κρήτης μέσω της απόθησης του αντιπάλου και της επίθεσης ισχύος της Πολεμικής Αεροπορίας. Η εναέρια και θαλάσσια κυριαρχία στο Αιγαίο εξασφαλίζεται με την αντίστοιχη επέκταση της απαραίτητης προστασίας των ζωτικής σημασίας μεταφορών, ιδιαιτέρως των μεταφορών πετρελαίου από τη Μαύρη Θάλασσα προς Ιταλία, Γαλλία και Ισπανία και θα επιφέρει στο μέλλον μια σημαντική ανακούφιση για το δικό μας δια θαλάσσης εφοδιασμό σιτηρών και πετρελαίου μέσω Ιταλίας.

Η κατοχή της Λήμνου δίδει τη δυνατότητα του ελέγχου των Δαρδανελίων και της ασφαλούς διεξαγωγής της εκεί συγκοινωνίας εφοδιασμού από τη Μαύρη Θάλασσα. Οι δυνατότητες πραγματοποίησης επιχειρήσεων από τις κεντρικές βάσεις Θεσσαλονίκης, Πειραιά και τα νησιά του Αιγαίου παρέχουν μέσω Αιγαίου ασφάλεια στις μετακινήσεις εφοδιασμού που προωθούνται εν συνεχεία προς Ιταλία, Γαλλία και Ισπανία μέσω της διώρυγας της Κορίνθου ή γύρω από την Πελοπόννησο.

Η κατοχή της Κρήτης δημιουργεί συνθήκες αποκλεισμού του Αιγαίου στη σύνδεσή του με τα νησιά των Δωδεκανήσων προς Νότο και δίδει τη δυνατότητα επιτήρησης του αντίστοιχου στενού θαλάσσιου δίαυλου- 165 ναυτ. μιλ. =305 χιλ- μεταξύ του ακρωτηρίου Λίθινο (Κρήτη) και του Ras el Tin (Βόρεια Λιβύη) μέσω Πολεμικής Αεροπορίας από τη βάση της Κρήτης ή μέσω των ναυτικών δυνάμεων από τον κόλπο της Σούδα, της πλευροκόπησης των αγγλικών στρατιωτικών επιχειρήσεων από την Αλεξάνδρεια προς Κεντρική Μεσόγειο και της πραγματοποίησης γερμανικών-ιταλικών μεταφορών προς την Αφρική. Παράλληλα, δημιουργεί την προϋπόθεση για εντατικής μορφής επιθέσεων ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων εναντίων του Βρετανικού Στόλου και των εγκαταστάσεων στις βάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο και μετατοπίζει αποφασιστικά το κέντρο βάρους προς τις βρετανικές θέσεις για την υποστήριξη των γερμανικών-ιταλικών επιθέσεων. Η κατάληψη της Αδριατικής και του Αιγαίου ασφαλίσει οριστικά τη θέση των δυνάμεων του Άξονα απέναντι στις βαλκανικές χώρες και την Τουρκία που είναι τώρα πλέον αναγκασμένη να εγκαταλείψει τη σκέψη να πολεμήσει στο πλευρό του αντιπάλου. Η νέα στρατηγικής σημασίας κατάσταση επιδρά αποφασιστικά στην αντοχή των Ιταλών συντρόφων μας των οποίων η εσωτερική πολιτική και οικονομική κατάσταση δείχνει με αυτό διασφαλισμένη, καθώς οι στρατιωτικές τους δυνάμεις θα αποδεσμευτούν σε ευρύ πλαίσιο προς άλλη αποστολή.

Ανακεφαλαιώνοντας προκύπτει ότι η απόκτηση των νέων στρατηγικών θέσεων στον ανατολικό χώρο της Μεσογείου θα έχει εξαιρετική επιχειρησιακή και στρατηγική σημασία για την περαιτέρω διεξαγωγή του πολέμου.

Οι βάσεις απόπλου για τον αποφασιστικής σημασίας αγώνα εναντίων των βρετανικών θέσεων ισχύος στη θαλάσσια περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου έχουν επανδρωθεί,

τα πάρα πολύ τρωτά σημεία της βρετανικής αυτοκρατορίας βρίσκονται τώρα πλέον μπροστά από το πεδίο δράσης των γερμανικών όπλων. Ο αντίπαλος έχει συνειδητοποιήσει το θανάσιμο κίνδυνο και συνδέει την ενίσχυση των δικών του πολεμικών μέσων στον εν λόγω χώρο με την ελπίδα μιας έγκαιρης επέμβασης και υποστήριξης των Η.Π.Α, κάτι που έχει διαβεβαιωθεί στο πλαίσιο της εκτενής προμήθειας στρατιωτικού υλικού προς Ερυθρά Θάλασσα.

Η βρετανική θέση ισχύος στον ανατολικό χώρο της Μεσογείου έχει εξαιρετικά απειληθεί μέσω των στρατιωτικών επιτυχιών στο βαλκανικό μέτωπο και της κατάληψης της Κρήτης. Ωστόσο, δεν έχει ακόμα διαρραγεί παρά των σημαντικών επιτυχιών της Πολεμικής Αεροπορίας εναντίων βρετανικών ελαφριών ναυτικών δυνάμεων. Όλες οι ενδείξεις παρουσιάζουν ότι οι Άγγλοι δεν προτίθενται σε καμιά περίπτωση να εγκαταλείψουν τη θέση τους στην Ανατολική Μεσόγειο. Αντιθέτως, η Αγγλία δείχνει αποφασισμένη να διατηρήσει με όλα τα μέσα τη θέση ισχύος της στο χώρο αυτό. Στηρίζεται, όπως σε όλους τους αποφασιστικής σημασίας χώρους για τη βρετανική αυτοκρατορία χώρους, στη διατήρηση της θαλάσσιας κυριαρχίας μέσω του Βρετανικού Πολεμικού Στόλου με τον πυρήνα αποτελούμενο από πολεμικά πλοία, αεροπλανοφόρα και καταδρομικά. Από μόνη της είναι σε θέση να προστατεύει τις θαλάσσιες συγκοινωνίες για την κυριαρχία της στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και να εξασφαλίσει πολιτική επιρροή στην Αίγυπτο, Παλαιστίνη, Ιράκ και σε μεγάλο επίσης βαθμό ακόμα στην Τουρκία, με την ακτινοβολία της στον αφρικανικό, ινδικό έως τον χώρο της ανατολικής Ασίας. Στηρίζεται στην πλάτη της επίσης στο χώρο της ανατολικής Μεσογείου το κύρος της βρετανικής αυτοκρατορίας. Εκ τούτου, ο απώτερος στόχος του αγώνα των Γερμανών και Ιταλών στη Μεσόγειο παραμένει η κατατρόπωση του βρετανικού στόλου, η εκδίωξη του από το θαλάσσιο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου και να θέσουν εκτός ισχύος τις δυνατότητες των βάσεων και τις στρατιωτικές επιχειρήσεις στη Μεσόγειο.

Για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου πρέπει τώρα πλέον, σύμφωνα με την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, παράλληλα με την αυτονόητη ασφάλιση των κατεχόμενων περιοχών στην ηπειρωτική Ελλάδα, στην Κρήτη και στα νησιά του Αιγαίου, να έχει αποφασιστικό αποτέλεσμα η προσπάθεια της Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης, όχι μόνο της διατήρησης των αποκτημένων στρατηγικής σημασίας θέσεων, αλλά της επείγουσας εκμετάλλευσης αυτών- κατόπιν δυναμικής και σχεδιαζόμενης προέλασης- για μια αποφασιστική επίθεση εναντίων της βρετανικής θέσης στην Ανατολική Μεσόγειο.

Στο σημείο αυτό δεν επιτρέπεται σε καμιά περίπτωση η επιχείρηση «Μπαρμπαρόσα» που βάσει του μεγέθους της βρίσκεται φυσιολογικά στο προσκήνιο των επιχειρησιακών σχεδιασμών του Γερμανικού Στρατού, να οδηγήσει την παρούσα χρονική φάση, κατόπιν των μεγάλων σε μεγέθους στρατηγικής σημασίας επιτυχιών στον νοτιοανατολικό χώρο, σε μια διακοπή, συρρίκνωση ή αναβολή του αγώνα στον ανατολικό χώρο της Μεσογείου. Αντιθέτως, πρέπει, κατά την άποψη της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, να εξαντληθούν όλες οι δυνατότητες διατήρησης των πρωτοβουλιών στην Ανατολική Μεσόγειο, να συνεχίσουν και να αυξήσουν τον αγώνα με ισχυρά χτυπήματα. Οι εμπειρίες του παρελθόντος δείχνουν ότι ο Ιταλικός Στρατός στον τομέα της διοίκησης, εκπαίδευσης και στρατιωτικής ικανότητας δεν είναι εποπδενί σε θέση να φέρει εις πέρας τις αναγκαίες επιχειρήσεις στο χώρο της Μεσογείου, επιδεικνύοντας την αναγκαία σκληρότητα, αμεσότητα και δυνατότητα επέμβασης. Απεναντίας, τα τελευταία γεγονότα δείχνουν ότι οι Ιταλοί υποδιοικητές και το στράτευμα- υπό το γερμανικό σχεδιασμό, οργάνωση και της αυστηρά ασκούμενης γερμανικής διοίκησης στον επιχειρησιακό τομέα, είναι μάλλον

σε θέση να πραγματοποιήσουν με θάρρος ορισμένες αποστολές τους και να τις φέρουν με επιτυχία εις πέρας. Για την περαιτέρω διεξαγωγή του αγώνα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη αυτά τα δεδομένα.

Η Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προβλέπει για τις εν συνεχεία επιχειρήσεις στον ανατολικό θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου τις παρακάτω αναγκαιότητες:

1) Μεγάλης κλίμακας στρατιωτική επέμβαση των γερμανικών και ιταλικών δυνάμεων της Πολεμικής Αεροπορίας, εάν καθίσταται εφικτό υπό γερμανική διοίκηση, με βόμβες πολύ μεγάλου διαμετρήματος και τορπίλες εναντίων του Βρετανικού Στόλου στην Ανατολική Μεσόγειο, έχοντας ως στόχο τη βάσει σχεδίου εξολόθρευση των μεγάλων σε μέγεθος πολεμικών πλοίων και αεροπλανοφόρων (έως τώρα δεν έχει βυθιστεί ή καταστραφεί από την πολεμική Αεροπορία στην πραγματικότητα κανένα πολεμικό πλοίο ή αεροπλανοφόρο. Εκ τούτου, ο επανέλεγχος της κατασκευής κατάλληλων βομβών με μεγαλύτερο αποτέλεσμα διείσδυσης και έκρηξης καθώς και ο εφοδιασμός με αποδοτικές τορπίλες. Οι Άγγλοι υπερέχουν κατά πολύ, συγκριτικά με εμάς, στην παραγωγή τορπιλών αεροσκαφών και στη χρήση αυτών των πολύ επικίνδυνων για τα πολεμικά πλοία όπλων).

2) Αίτημα προς την Ιταλία για μετακίνηση των ιταλικών υποβρυχίων από τον Ατλαντικό προς τη Μεσόγειο, με σκοπό την έχοντας σχεδιαστεί επέμβαση εναντίων των βρετανικών θαλασσιών συγκοινωνιών στην Ανατολική Μεσόγειο (από Αλεξάνδρεια προς Τουρκία-Κύπρο-Παλαιστίνη- Πορτ Σάιντ- Marsa Matruh- Τομπρούκ-Μάλτα) και των βρετανικών ναυτικών δυνάμεων, με στόχο ην προστασία των δικών μας θαλάσσιων οδών μεταφοράς προς Βόρεια Αφρική. Εδώ, πρέπει να επιδιωχθεί η τοποθέτηση έμπειρων Γερμανών αξιωματικών συνδέσμων στον τομέα διοίκησης. (Ο ισχυρισμός των Ιταλών ότι η επέμβαση υποβρυχίων στη Μεσόγειο δεν φέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα εξαιτίας της διαφάνειας της θάλασσας και της ιδιαίτερας αποτελεσματικής άμυνας των αγγλικών υποβρυχίων στην εν λόγω θαλάσσια περιοχή, μπορεί να αντισταχθεί με την παραπομπή στις αποτυχίες των αγγλικών υποβρυχίων).

3) Μια ενισχυμένη, σε ευρύ πλαίσιο, από αέρα τοποθέτηση ναρκών από την Κρήτη και τη Ρόδο εναντίων της διώρυγας του Σουέζ, πριν το Πορτ Σάιντ, μπροστά και στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας, στις ακτές της Αιγύπτου, πριν τα παλαιστινιακά λιμάνια.

4) Αίτημα προς την Ιταλία που έχει δείξει έως τώρα μια καθαρά αμυντικού χαρακτήρα, τις περισσότερες φορές αναποτελεσματική και συγκρατημένη τακτική μάχης, να δραστηριοποιήσει σε μεγαλύτερο βαθμό, από ό,τι έως τώρα, τις ελαφρές δυνάμεις του στόλου της (καταδρομικά, αντιτορπιλικά, τορπιλάκατοι και ταχύπλοα), εκμεταλλευόμενη τις δυνατότητες των βάσεων στην Κρήτη και στην Πελοπόννησο για την τρέχουσα πρόκληση εκφοβισμού και ζημιών στις αντίπαλες ναυτικές δυνάμεις, μεταφορικά πλοία και μεταγωγικά. Ο αντίπαλος δεν επιτρέπεται με την παραμένουσα σε αυτόν περιορισμένου μεγέθους επιχειρησιακή βάση στην Ανατολική Μεσόγειο να είναι σε θέση να κυριαρχεί, όπως πρότινος, στο θαλάσσιο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου ή να βλάψει τις γερμανοϊταλικές μεταφορές προς Αφρική με την έως τώρα αποτελεσματικότητα. Η στο τωρινό χρονικό διάστημα αποκτημένη στρατηγικής σημασίας βάση πρέπει, στο πλαίσιο του μεγέθους των γερμανοϊταλικών εναέριων δυνάμεων και της ισχύος του ιταλικού στόλου, να δίδει τη δυνατότητα μιας μεγάλης κλίμακας-υπό υψηλό βαθμό διακινδύνευσης- πίεση των αγγλικών κινήσεων στην

Ανατολική Μεσόγειο και της αποτροπής ή απειλής των συχνών αγγλικών επιχειρήσεων στην Κεντρική Μεσόγειο εναντίων των γερμανικών γραμμών ανεφοδιασμού προς τη Βόρεια Αφρική.

Παρουσιάζεται ως άμεσα επιθυμητό, εάν όχι αναγκαίο, η αρχηγία κατά τη μελλοντική διεξαγωγή επιχειρήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο να περιέλθει-στο βαθμό του δυνατού- στη γερμανική διοίκηση και να αποκτήσει μεγαλύτερη επιρροή, από ό,τι μέχρι τώρα, σε όλες τις ιταλικές επιχειρήσεις.

5) Επιρροή στη Γαλλία προς στρατιωτική ενίσχυση τη θέση της στη Συρία σε τέτοιο βαθμό που να αποτρέψει μια επίθεση των Άγγλων εναντίων της εν λόγω περιοχής. Να εξεταστούν οι δυνατότητες επίθεσης από την περιοχή της Συρίας, με τη συμβολή της Γερμανική Πολεμικής Αεροπορίας εναντίων της διώρυγας του Σουέζ, της δια θαλάσσης σύνδεσης με την Ερυθρά Θάλασσα (ρίψη επίσης βομβών από αέρα) καθώς επίσης εναντίων των μεταφορών από και προς την Κύπρο. Αποδέσμευση πολεμικών μέσων προς τη Γαλλία που είναι απαραίτητα για την υπεράσπιση της Συρίας και στρατιωτικές προετοιμασίες προς μια ενδεχόμενη υπεράσπιση μιας γερμανικής επίθεσης εναντίων των αγγλικών θέσεων στη Μέση Ανατολή.

6) Κατοχή της Μάλτας για τον εν συνεχεία αποφασιστικής σημασίας περιορισμό των δυνατοτήτων βρετανικών επιχειρήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο και για την εκμηδένιση της απειλής εναντίων της γραμμής ανεφοδιασμού προς Βόρεια Αφρική. (Η οριστική διευθέτηση όλου συνολικά του ζητήματος της Μεσογείου μέσω κατοχής του Γιβραλτάρ).

7) Πίεση στην Ιταλία για τη δημιουργία, με όλα τα προσφερόμενα μέσα (υπό τη γερμανική υποστήριξη), ενός πράγματι αποτελεσματικού φραγμού της θαλάσσιας οδού της Σικελίας για να διακόψει οριστικά τη σύνδεση μεταξύ Γιβραλτάρ-Μάλτας/Αλεξάνδρειας και να καταστήσει ανενεργή την εν συνεχεία διοχέτευση δυνάμεων και παροχή ανεφοδιασμού προς τον ανατολικό χώρο της Μεσογείου από το Γιβραλτάρ.

8) Μια- όσο το δυνατό- άμεση εξουδετέρωση ή κατοχή του Τομπρούκ μέσω εισαγωγής επιπλέον δυνάμεων προς τη Λιβύη και ένα προσωρινό κέντρο βάρους των αεροπορικών επιθέσεων από την Κρήτη εναντίων της περιοχής του Τομπρούκ, με την ταυτόχρονη μεγάλη προσθήκη ιταλικών υποβρυχίων έχοντας ως σκοπό την εμπόδιση της άφιξης νέων ή τη μεταφορά των υφισταμένων βρετανικών δυνάμεων από το Τομπρούκ, πρέπει τώρα πλέον να επιδιωχτεί σύμφωνα με την άποψη της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσιού Πολέμου, για την εξουδετέρωση της μοναδικής απειλής πλευροκόπησης στο μέτωπο της Βόρειας Αφρικής, της απελευθέρωσης δυνάμεων και της απόκτησης μεγαλύτερης ελευθερίας πραγματοποίησης επιχειρήσεων από την Κρήτη έως τις αφρικανικές ακτές. Επιπλέον, η σε σύντομο χρονικό διάστημα κατάληψη της Marsa Matruh θα επέφερε σημαντικό όφελος για τη διεξαγωγή του πολέμου εναντίων των βρετανικών κομβικών σημείων στην Ανατολική Μεσόγειο. Ο τελικός στόχος της διεξαγωγής του πολέμου στη Βόρεια Αφρική παραμένει η Αλεξάνδρεια/ Σουέζ.

Η Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσιού Πολέμου είναι εκ νέου της ακράδαντης άποψης ότι η κυριαρχία στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου και η πλήρης εξουδετέρωση κάθε αγγλικής πολιτικής και στρατιωτικής κυριαρχίας στην εν λόγω περιοχή έχει εξαιρετικά μεγάλη σημασία για την εξέλιξη της διεξαγωγής του πολέμου σε όλη

συνολικά τη Μέση Ανατολή και στην Ινδία έτσι ώστε να πρέπει να λάβει χώρα ένας αποφασιστικού χαρακτήρα χειρισμός των υφιστάμενων προβλημάτων στην περιοχή αυτή και να σημειωθεί απαραίτητως η εκμετάλλευση όλων των- στο τωρινό χρονικό διάστημα- προσφερόμενων επιχειρησιακών δυνατοτήτων, παρά των άλλων ισχυρότερων απαιτήσεων προς το Γερμανικό Στρατό (Μπαρμπαρόσα), με στόχο την εν συνεχεία εκμετάλλευση των σημειωμένων στην τελευταία χρονική περίοδο μεγάλων στρατιωτικών επιτυχιών στη Μεσόγειο και να μη δύναται να λάβει αποφασιστικής σημασίας έκταση η βοήθεια των Ενωμένων Πολιτειών Αμερικής προς την Αγγλία.

Σελίδες 33-35 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο, με ημερομηνία 9.6.1941. Αφορά στις καταγραφές από την Ανώτερη Γερμανική Στρατιωτική Διοίκηση στο Βερολίνο σχετικά με τον πολιτικό αντίκτυπο και τη θαλάσσια κατάσταση στην Κεντρική Μεσόγειο.

(μετάφραση) Η αποφασιστική, σύντομου χαρακτήρα και νικηφόρα στρατιωτική επέμβαση της Γερμανίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη είχε μ.α. ως συνέπεια:

- 1) Μεγάλου μεγέθους απώλεια του κύρους της Αγγλίας στη Μέση Ανατολή
- 2) Το κίνημα εξέγερσης των Αράβων με αντίκτυπο έως την Ινδία
- 3) Τη διακινδύνευση της θέσης του Τσόρτσιλ.
- 4) Την επιφυλακτικότητα στην Αμερική
- 5) Ενθάρρυνση της Τουρκίας προς τήρηση ουδέτερης στάσης
- 6) Θετικότερη στάση της γαλλικής κυβέρνησης.
- 7) Εξύψωση της διάθεσης του λαού στην Ιταλία.

Το χτύπημα στην Κρήτη ενίσχυσε περαιτέρω τις προαναφερόμενες συνέπειες. Ο Τσόρτσιλ έπρεπε εκ τούτου να επιχειρήσει με όλα τα μέσα να επανακτήσει εκ νέου την απώλεια του κύρους, να αφήσει την απώλεια της Κρήτης να παρουσιαστεί ως κάτι μη αποφασιστικής σημασίας, να ζητήσει εκ νέου τη βοήθεια των Η.Π.Α.

Προς τούτο:

- 1) Κατέστειλε την ιρακινή εξέγερση, ώστε συγχρόνως, να παραδειγματίσει τον αραβικό κόσμο και να επιβεβαιώσει την ισχύ του στρατού του απέναντι στο γερμανικό στην Ανατολή
- 2) Επιτέθηκε στη Συρία για να πετύχει μέσω αυτού:
  - α) την απόδειξη ότι η Κρήτη δεν είναι για τον αντίπαλο χωρίς στόλο τόσο μεγάλης στρατηγικής σημασίας
  - β) την πρώτη μεγάλης κλίμακας επιτυχία του Ντε Γκωλ σε μια χρονική στιγμή όπου η κυβέρνηση του Βισύ στρέφεται αποφασιστικά προς τη Γερμανία.
  - γ) μέσω της αντίστοιχης προπαγάνδας να τονίσει την εξολόθρευση των γερμανικών στρατευμάτων εκτός Ευρώπης.

Ο Τσόρτσιλ θεωρεί στο σημείο αυτό ως βέβαιη την επιτυχημένη έκβαση στις περιοχές της Αλεξάνδρειας, Κύπρου, Χάιφας, Παλαιστίνης, Υπεριορδανίας, Ιράκ. Θα πληροφορηθεί ότι η γερμανική βοήθεια φτάνει πολύ δύσκολα και η Γερμανία είναι εξαρτημένη από τις κινήσεις του στην Ανατολή.

Η αντεπίθεση της Γερμανίας πρέπει να περιλαμβάνει τη γραμμή Αγγλία-Ανατολική Μεσόγειο,

να επισκιάσει κατά πολύ τη φαινομενική «επιτυχία κύρους»,

να υποστηρίξει τη θέση της γαλλικής κυβέρνησης.

Η κατάληψη του Γιβραλτάρ θα εκπληρώσει τα παραπάνω αναφερόμενα σημεία.

Τα αποτελέσματα τους για την Ανατολή θα ήταν:

- 1) Η ανενόχλητη συγκοινωνία ανάμεσα στις γαλλικές αποικίες και στη μητρόπολη.
- 2) Υποχώρηση της υπερασπιστικής ισχύος της Μάλτας.
- 3) Σημαντική διευκόλυνση του σπουδαίας σημασίας ανεφοδιασμού για το Σώμα Αφρικής.

Για τη Δύση:

- 1) Βάση για τις γερμανικές αεροπορικές δυνάμεις, εκτός του βεληνεκούς της Ρ.Α.Φ
- 2) Βάση υποβρυχίων.
- 3) Η ελεύθερη συγκοινωνία Γαλλία-Ντακάρ, ώστε:
- 4) επίθεση εναντίων της Freetown, αποχώρηση από μια σημαντικής σημασίας βάση στόλου και από το χώρο συγκέντρωσης πλοίων προστασίας.
- 5) Βάση υποβρυχίων και μια βέβαιη αντικατάσταση για τα όλο και περισσότερο εκτεθειμένα δραστηριοποιούμενα αγγλικά πλοία εφοδιασμού.
- 6) Αποδυνάμωση της θέσης του Ντε Γκωλ στην Ισημερινή Αφρική.
- 7) Δυνατότητα ανάληψης της συγκοινωνίας εμπορικών πλοίων από το Καμερούν έως κάτω από τις ακτές της Αφρικής
- 8) Συντομότερη θαλάσσια σύνδεση προς Νότια Αμερική
- 9) Ξεκάθαρη απόρριψη των επιθυμητών αμερικανικών βλέψεων προς την ευρωπαϊκή και αφρικανική ευρύτερη περιοχή.
- 10) Αντίστοιχος, συνολικός αντίκτυπος στην πολιτική και στρατιωτική ισχύ της Αυτοκρατορίας.

Σελίδες 36-48 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από τη Γερμανική Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού προς τον υπαρχηγό της Προϊσταμένης Αρχής Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού, Ναύαρχο Riccardi, με ημερομηνία 14.6.1941.

Αφορά στην ενημέρωση του Ιταλού ναύαρχου από την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού σχετικά με τη μ.α. στρατηγική σημασία της Ανατολικής Μεσογείου, στην αποστολή απόρρητης έκθεσης αναφορικά με την εκτίμηση της κατάστασης, την παραχώρηση 6 μηχανημάτων εντοπισμού υποβρυχίων από τα γερμανικά αποθέματα που μπορούν να διατεθούν άμεσα στο Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό. Ακολουθεί η απόρρητη έκθεση αναφορικά με την εκτίμηση της κατάστασης στην Ανατολική Μεσόγειο.

(μετάφραση) Παρατηρήσεις

αναφορικά με τη στρατηγική σημασία της Ανατολικής Μεσογείου κατόπιν της κατάληψης της Ελλάδας και της Κρήτης.

Ι Εκτίμηση της τωρινής κατάστασης:

Η κατοχή όλου συνολικά του χώρου της ηπειρωτικής Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένης της Πελοποννήσου, η κατοχή των ακτών της Αδριατικής, η κατοχή όλων συνολικά των ελληνικών νησιών στο Αιγαίο καθώς και η κατάκτηση της Κρήτης έχουν μεταβάλει ριζικά και επεκτείνει τη στρατηγική θέση της Ανατολικής Μεσογείου.

Η απειλή εναντίων της θέσης των δυνάμεων του Άξονα στην Νοτιοανατολική Ευρώπη έχει απομακρυνθεί και η κυριαρχία στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου δεν βρίσκεται πλέον μονομερώς στα χέρια του αντιπάλου, αλλά ασκείται σε όλο συνολικά τον χώρο του Αιγαίου και του Ιονίου Πελάγους από τις δυνάμεις του Άξονα και επιπλέον, αμφισβητείται σε μεγάλο βαθμό στην ευρύτερη περιοχή της Κρήτης μέσω της τακτικής απόθησης και επιθετικής ισχύος της Πολεμικής Αεροπορίας. Η θαλάσσια και εναέρια κυριαρχία στο Αιγαίο προστατεύει, με την

αντίστοιχη διεύρυνση της απαραίτητης ασφάλισης, τις ζωτικής σημασίας διαπεραιώσεις, ιδιαιτέρως τις μεταφορές πετρελαίου από τη Μαύρη Θάλασσα προς Ιταλία, Γαλλία και Ισπανία και θα επιφέρει για τον δικό μας δια θαλάσσης μέσω Ιταλίας εφοδιασμό σιτηρών και πετρελαίου μελλοντικά μια σημαντική ανακούφιση.

Η κατοχή της Λήμνου δίδει τη δυνατότητα του έλεγχου των Δαρδανελίων και της ασφαλούς πραγματοποίησης των εκεί τρεχουσών διαπεραιώσεων από την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας. Οι δυνατότητες στρατιωτικών επιχειρήσεων από τις κεντρικές βάσεις Θεσσαλονίκης και Πειραιά και τα νησιά του Αιγαίου παρέχουν ασφάλεια στις μεταφορές εφοδιασμού μέσω Αιγαίου που σημειώνονται, μέσω της διώρυγας της Κορίνθου ή περιμετρικώς της Πελοποννήσου, εν συνεχεία προς Ιταλία, Γαλλία και Ισπανία. Ο έλεγχος της Αδριατικής και του Αιγαίου προφυλάσσει οριστικά τη θέση των δυνάμεων του Άξονα από τις βαλκανικές χώρες και την Τουρκία που έχει πλέον τώρα αναγκαστεί να εγκαταλείψει τη σκέψη, να τεθεί στην πλευρά του αντιπάλου.

Η κατοχή της Κρήτης αποκλείει το Αιγαίο στη σύνδεση των Δωδεκανήσων προς Νότο και δίδει τη δυνατότητα μιας σε μεγάλο βαθμό απειλής όχι μόνο της βάσης του αγγλικού στόλου στην Αλεξάνδρεια, αλλά επίσης του δραστικού περιορισμού της ακόμα υπάρχουσας ελευθερίας μετακινήσεων των αγγλικών ναυτικών δυνάμεων στο χώρο της Ανατολικής και Κεντρικής Μεσογείου. Οι μεγάλες απώλειες που έχουν υποστεί οι παρατεταγμένες δυνάμεις του αγγλικού στόλου για την εξουδετέρωση των γερμανικών επιθέσεων στην Κρήτη μπορούν να θεωρηθούν σοβαρές ώστε μελλοντικά, κάτω από φυσιολογικές καιρικές συνθήκες και υπό την προϋπόθεση μιας μεγάλης κλίμακας δραστηριοποίησης των αεροπορικών και ναυτικών δυνάμεων μας να αναμένονται μακράς χρονικής διάρκειας επιχειρήσεις βαρέων αγγλικών δυνάμεων στην περιοχή δυτικά 23° Ανατολή.

Παράλληλα, υφίσταται το ενδεχόμενο, ελαφρές αγγλικές στρατιωτικές δυνάμεις να προωθηθούν από ανατολίας προς την περιοχή του Ιονίου Πελάγους, έχοντας ως στόχο την παρενόχληση της διόδου σύνδεσης Ιταλίας-Λιβύης. Οι εν λόγω προωθήσεις θα πραγματοποιούνταν, ωστόσο, εκ του αντιπάλου μόνο στο χρονικό διάστημα κατά το οποίο τούτος κατέχει την ελεύθερη διάβαση μέσω της βάσης της Μάλτας. Το συγκεκριμένο νησί αποκτάει τώρα πλέον μια αυξανούσα σημασία για τους Άγγλους κατόπιν των γεγονότων στο μέτωπο των Βαλκανίων. Είναι ο δυτικός ακρογωνιαίος στύλος της βρετανικής θέσης στην Ανατολική Μεσόγειο και δημιουργεί την απαραίτητη προϋπόθεση για κάθε ενεργή πολεμικού χαρακτήρα δραστηριότητα των Άγγλων στην Κεντρική Μεσόγειο και προπάντων για μια αποτελεσματική δραστηριότητα επίθεσης με αντιτορπιλικά, υποβρύχια και αεροσκάφη εναντίων της ζωτικής σημασίας για την ιταλογερμανική στρατιωτική διοίκηση στη Βόρεια Αφρική οδού ανεφοδιασμού προς Λιβύη-Τρίπολη. Με τη σπουδαία αυτή βάση της Μάλτας έχουν οι Άγγλοι τη δυνατότητα του συνεχούς ανεφοδιασμού των νέων αεροπορικών δυνάμεων, όχι μόνο της αεροπορικής βάσης στο νησί, αλλά επίσης των μαχόμενων στην Κυρηναϊκή βρετανικών στρατευμάτων και των αεροπορικών βάσεων στην Ανατολική Μεσόγειο και της ασφάλισης των ελαφρών ναυτικών δυνάμεων, καταφύγιων υποβρυχίων και του εφοδιασμού. Η κατάληψη της Μάλτας έχει εκ τούτου εξέχουσα σημασία στην εν συνεχεία διεξαγωγή του πολέμου για τον οριστικό έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου.

Το ζήτημα επέμβασης των δυνάμεων στόλου:

Η κατάληψη της Κρήτης από τις δυνάμεις του Άξονα δίδει τη δυνατότητα της αποτελεσματικής επιτήρησης του θαλάσσιου χώρου Κρήτης- Βόρειας Αφρικής και πλαγιοκόπησης των αγγλικών επιχειρήσεων από Αλεξάνδρεια προς Κεντρική

Μεσόγειο και εναντίων των γερμανοιταλικών μεταφορών προς Αφρική. Στον ίδιο βαθμό, παράλληλα με τον περιορισμό των δυνατοτήτων επίδρασης του αγγλικού στόλου στην Ανατολική Μεσόγειο, έχουν αυξηθεί οι δυνατότητες επέμβασης της Γερμανικής και Ιταλικής Πολεμικής Αεροπορίας και των ιταλικών ναυτικών δυνάμεων. Ωστόσο, πρέπει αναμφίβολα να ληφθεί υπόψη ότι η περιοχή της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου δεν επιτρέπει την πραγματοποίηση μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεων του στόλου. Η πολεμική αεροπορία του αντιπάλου, που στον τομέα αυτής θα πρέπει να πραγματοποιηθούν τέτοιου είδους επιχειρήσεις, παρουσιάζει, σύμφωνα με τα έως τώρα δεδομένα, μεγάλο κίνδυνο για τις βαριές μονάδες λόγω των εναέριων βομβαρδισμών και των από αέρα ρίψεων τορπιλών, ώστε, όπως η Κεντρική Μεσόγειος έχει κατά πολύ περιορίσει τις βαριές αγγλικές ναυτικές δυνάμεις, η Ανατολική Μεσόγειος να καταστεί για τις βαριές ιταλικές δυνάμεις ένας ριψοκίνδυνος θαλάσσιος χώρος διέλευσης. Εκ τούτου, κατά την άποψη μου δεν υφίσταται προσωρινά καμία ακόμα προοπτική επιτυχίας όσο αφορά στη δραστηριοποίηση των βαριών ιταλικών ναυτικών δυνάμεων στη Μεσόγειο, λόγω της παρούσας κατάστασης. Στην κεντρική λείπει ένας αντίστοιχης δύναμης αντίπαλος, στην ανατολική είναι το αναλαμβανόμενο ρίσκο πάρα πολύ υψηλό.

(περίληψη) Κατόπιν, γίνεται αναφορά στην κατάσταση στην Αδριατική, καταγράφοντας την κυριαρχία όλων των ακτών και του θαλάσσιου χώρου από τις ιταλικές δυνάμεις, την αναμονή διείσδυσης αγγλικών ναυτικών δυνάμεων και τη δυνατότητα μεμονωμένων επιχειρήσεων από αγγλικά υποβρύχια (το κέντρο βάρους αυτών οι θαλάσσιοι οδοί εφοδιασμού προς Λιβύη και η θαλάσσια περιοχή του Αιγαίου), στην κατάσταση στο Τυρρηνικό Πέλαγος και στη Θάλασσα της Λιγουρίας, καταγράφοντας τη μη προοπτική απειλής από τις αγγλικές αεροπορικές δυνάμεις και τη μη σπουδαίας σημασίας στρατιωτικών ενεργειών όπως η αιφνιδιαστική προώθηση των αγγλικών ναυτικών δυνάμεων προς τον κόλπο της Γένοβας αναφέροντας τους ελλοχεύοντας κινδύνους από τη Γερμανική και Ιταλική Πολεμική Αεροπορία.

(μετάφραση) Σύνοψη:

Συνοπτικά, προκύπτει εκ της παρούσας γενικής κατάστασης ότι η απόκτηση των καταλαμβανόμενων από τις δυνάμεις του Άξονα, την τωρινή χρονική στιγμή, στρατηγικής σημασίας θέσεων θα έχει εξαιρετική επιχειρησιακή και στρατηγική σημασία για την περαιτέρω εξέλιξη του πολέμου. Ο αντίπαλος γνωρίζει επακριβώς τη μεγάλο μεγέθους απειλή για τη θέση του στην Ανατολική Μεσόγειο και συνδέει την ενίσχυση των δικών του πολεμικών μέσων στο χώρο αυτό με την ελπίδα της έγκαιρης λήψης αμερικανικής υποστήριξης που έχει εξασφαλισθεί προς αυτόν με τη μορφή εκτενής προμήθειας στρατιωτικού υλικού προς Ερυθρά Θάλασσα. Η βρετανική κυριαρχία στο χώρο της ανατολικής Μεσογείου δεν έχει ακόμα διαρραγεί εξαιτίας των στρατιωτικών επιτυχιών στο μέτωπο των Βαλκανίων, της κατάληψης της Κρήτης και όλων των σημαντικών επιτυχιών. Όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι οι Άγγλοι δεν είναι σε καμία περίπτωση επίσης πρόθυμοι να εγκαταλείψουν τη θέση τους στην Ανατολική Μεσόγειο. Αντιθέτως, η Αγγλία φαίνεται αποφασισμένη-όπως δείχνει η επίθεση τώρα εναντίων της Συρίας- να διατηρήσει με όλα τα μέσα τη θέση ισχύος της στο χώρο αυτό. Στηρίζεται, όπως σε όλους τους άλλους αποφασιστικής σημασίας χώρους για τη βρετανική αυτοκρατορία, στη θαλάσσια κυριαρχία του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου. Θα είναι σε θέση να προστατέψει τις απαραίτητες για τον έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου θαλάσσιες συγκοινωνίες και να εδραιώσει την πολιτική επιρροή της στην Αίγυπτο, Παλαιστίνη, Ιράκ και σε μεγάλο βαθμό επίσης στην Τουρκία, επηρεάζοντας σημαντικά τον αφρικανικό, ινδικό έως και την περιοχή της ανατολικής Ασίας.

Ο στόχος της ιταλικής και γερμανικής στρατιωτικής δράσης στη Μεσόγειο παραμένει η πλήρης εξολόθρευση του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου, η εκδίωξη αυτού από την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, η εξασθένιση της ισχύος των βάσεων και η επιτυχής αντιμετώπιση των επιχειρήσεων στη Μεσόγειο.

Ως προς την επίτευξη του στόχου αυτού πρέπει τώρα πλέον- κατά την άποψη μου- η βασική επιδίωξη της ιταλογερμανικής στρατιωτικής δράσης στη Μεσόγειο να είναι όχι μόνο η διατήρηση των έχοντας αποκτηθεί στρατηγικής σημασίας θέσεων, η δημιουργία και σε μεγάλη κλίμακα εξασφάλιση της προστασίας των θαλασσιών συνδέσεων μας, ιδιαιτέρως της σύνδεσης Ιταλία-Βόρεια Αφρική και Ιταλία-Μαύρη Θάλασσα, αλλά επιπλέον, η εκμετάλλευση των τωρινών επιχειρησιακών βάσεων, με μια δραστήρια και βάσει σχεδίου διείσδυση, με στόχο την εκδήλωση επιθέσεων εναντίων της βρετανικής θέσης στην Ανατολική Μεσόγειο και την προσπάθεια με όλα τα μέσα για τη σταθερή διατήρηση των πρωτοβουλιών τους.

2. Συμπεράσματα αναφορικά με τις επιχειρήσεις:

Βασιζόμενα στην προαναφερόμενη παρατήρηση της κατάστασης προκύπτουν τα κάτωθι συμπεράσματα για την περαιτέρω εκδήλωση επιχειρήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο και για την πρόθεση προσθήκης νέων ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων:

1) Η κατοχή της Μάλτας είναι αποφασιστικής σημασίας για τον εν συνεχεία περιορισμό των δυνατοτήτων εκδήλωσης βρετανικών επιχειρήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο και θα οδηγήσει σε μια εξάλειψη της απειλής στη γραμμή ανεφοδιασμού προς Βόρεια Αφρική. Η κατάληψη του νησιού- ως επιδιωκόμενη τελική λύση- δεν δύναται να υλοποιηθεί εύκολα με τις τωρινές, υφιστάμενες δυνάμεις. Μπορεί όμως να επιτευχτεί, η Μάλτα να απολέσει στην πραγματικότητα την ιδιότητα της, ως σημαντική αεροπορική- ναυτική βάση των Αγγλων. Είναι προς τούτο αναγκαίο, η αντίσταση του στρατού και του πληθυσμού να κατασταλεί όχι μόνο μέσω διαρκών και μεγάλου διαστήματος αεροπορικών επιθέσεων κατά τα διάκεια της ημέρας και νύχτας και η καταστροφή των εγκαταστάσεων της βάσης, αλλά ταυτοχρόνως, η εκμετάλλευση κάθε δυνατότητας προς πρόκληση ζημιάς στις εκεί βρισκόμενες μονάδες, μέσω επέμβασης ναυτικών δυνάμεων, με στόχο την παρεμπόδιση του απαραίτητου για τη βάση εφοδιασμού καθώς και τον περιορισμό της ελευθερίας μετακινήσεων των εχθρικών μονάδων σε γειτνιαζόντα θαλάσσιο χώρο. Η επέμβαση ταχύπλοων, η χρήση ναρκών θαλάσσης με ή άνευ χρονοδιακόπτη, η σε μεγάλο βαθμό χρήση μέσων φραγμού στις περιοχές που το επιτρέπει το βάθος του νερού καθώς και επιθέσεις εναντίων κινήσεων μεταφοράς από ανατολίας και δυσμάς πρέπει να καταστήσουν τη βάση της Μάλτας μη εκμεταλλεύσιμη για τον αντίπαλο. Ο πλήρης και αποτελεσματικός αποκλεισμός της οδού της Σικελίας με στόχο την οριστική διακοπή της σύνδεσης Γιβραλτάρ- Μάλτα-Αλεξάνδρεια είναι προϋπόθεση για τον αγώνα της Μάλτας. Το με επιτυχία πέρας του εν λόγω αγώνα είναι ένας στόχος που αξίζει μεγαλύτερης κλίμακας επέμβαση.

2) Λαμβανομένου υπόψη των λιγοστών μόνο, προς το παρόν, δυνατοτήτων επιχειρήσεων βαριών ναυτικών δυνάμεων στη Μεσόγειο προκύπτει η ανάγκη μιας προσωρινής μορφής αναστολή ετοιμότητας των εν λόγω δυνάμεων, η αποδέσμευση δυνάμεων που είχαν μέχρι τώρα δραστηριοποιηθεί για καθήκοντα προστασίας και συνεργασίας με τις συγκεκριμένες δυνάμεις, ώστε να δράσουν ελεύθερες στο πλαίσιο άλλων στρατιωτικών αποστολών.

3) Η κατάσταση στις με ασφάλεια ελεγχόμενες από τον Ιταλικό Στρατό περιοχές του επάκτιου μετώπου προσφέρει την πιθανότητα σημείωσης μιας αναδιάρθρωσης των έως τώρα τοποθετούμενων για την προστασία των ακτών μεγάλου αριθμού ιταλικών ναυτικών δυνάμεων. Η προστασία της ιταλικής ακτοπλοΐας τόσο στη θαλάσσια περιοχή της Λιγυρίας όσο της Τυρρηνίας και Αδριατικής θα μπορούσε- κατά τη γνώμη μου- να περιοριστεί στην αποκλειστική άμυνα υποβρυχίων. Συγχρόνως, θα πρέπει να επιδιωχθεί, βάσει των γερμανικών εμπειριών, η προετοιμασία με πρόχειρο εξοπλισμό ακταιωρών και άλλων κατάλληλα εξοπλισμένων για εντοπισμό υποβρυχίων, στις οποίες θα προστεθούν απλά ορισμένοι πεπαλαιωμένου τύπου τορπιλάκατοι ως υποστήριξη. Για την αντιμετώπιση υποβρυχίων μπορούν σε καλές συνθήκες ορατότητας και διαυγή νερά να δραστηριοποιηθούν με επιτυχία παλαιότερου τύπου αργοκίνητα αεροσκάφη που θεωρούνται ιδανικά προς τούτο, επειδή δεν αναμένεται ένα από αέρα αντιχτύπημα του εχθρού στις περιοχές αυτές. Οι αποδεδειγμένες ελαφρές ναυτικές δυνάμεις θα μπορούσαν να διατεθούν προς άλλες αποστολές (βλπ ψηφ5).

4) Μεταφορές προς Βόρεια Αφρική:

Η συγκοινωνία προς τη Λιβύη χρήζει- όπως πρότινος- ανάγκης προστασίας μέσω αντιτορπιλικών και τορπιλάκατων. Η επέμβαση καταδρομικών δικαιολογείται στο σημείο, εάν βρίσκονται στη Μάλτα ισάξιες δυνάμεις του εχθρού για πραγματοποίηση επιθέσεων ή εναέρια αναγνώριση και αυτό δημιουργεί την προϋπόθεση συρράξεων με αυτές τις εχθρικές δυνάμεις.

Για την άμεση και σε μεγάλο βαθμό ασφαλή πραγματοποίηση των μεταφορών από Κρήτη ή Πελοπόννησο προς Βόρεια Αφρική, Δέρνα και Βεγγάζη επιθυμείται να ελεγχτεί εάν δύναται η ενσωμάτωση ορισμένων παλαιού τύπου τορπιλάκατων, ταχύπλοων σκαφών του Ιταλικού Ναυτικού ή των λαφυραγωγημένων στην εν λόγω υπηρεσία μεταφορών. (Αν κρίνονταν ανάγκη, στην περίπτωση δυνατότητας υλοποίησης αυτού θα μπορούσε κατά την αναδιάρθρωση των συγκεκριμένων σκαφών για τον σκοπό της μεταφοράς να εγκαταλειφθεί ένα τμήμα των πυροβόλων και ο οπλισμός με τορπίλες).

5) Επέμβαση των ελαφρών ναυτικών δυνάμεων στην Ανατολική Μεσόγειο και Αιγαίο:

Η στο τωρινό χρονικό διάστημα χρησιμοποίηση των βάσεων στην Κρήτη και Πελοπόννησο δίδει τη δυνατότητα, οι ελαφρές δυνάμεις στόλου, παράλληλα της ασφάλισης των ιδιαίτερος σημαντικών για τον εφοδιασμό των Ιταλών θαλασσιών οδών μέσω Αιγαίου προς Μαύρη Θάλασσα, να δραστηριοποιηθούν στην Ανατολική Μεσόγειο τώρα πλέον μεταφορικά και οπλιταγωγά πλοία για την τρέχουσα πρόκληση ανησυχίας και ζημιών στις αντίπαλες ναυτικές δυνάμεις. Στο σημείο αυτό, το μεγαλύτερο μέρος των αποδεδειγμένων δυνάμεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί, λόγω της παύσης επέμβασης των βαρέων ναυτικών δυνάμεων της απλοποίησης υπεράσπισης των ακτών και της συστηματικής δημιουργίας μιας επεκταμένης εναέριας επίβλεψης, για την καταπολέμηση υποβρυχίων με ύψιστο βαθμό αποτελεσματικότητα. Υπό τη στενότερη συνεργασία των αεροπορικών δυνάμεων, υποβρυχίων και μονάδων της Πολεμικής Αεροπορίας προκύπτουν εδώ δυνατότητες επέμβασης για τις ελαφρές ναυτικές δυνάμεις που θα εγκυμονούν αποφασιστικής σημασίας επιτυχίες.

Παράλληλα με τη Λέρο, Ρόδο και τις βάσεις στην Κρήτη, οι εν λόγω στρατιωτικές δυνάμεις μπορούν να παραμείνουν αρχικά στον κόλπο της Αίγινας που προσφέρει,

παράλληλα της δυνατότητας επαρκούς εφοδιασμού, επίσης την υλοποίηση μικρού μεγέθους επισκευών, χωρίς να διακινδυνεύει από την εμβέλεια της εχθρικής πολεμικής αεροπορίας.

Μέσω της κυριαρχίας στο συνολικό θαλάσσιο χώρο του Αιγαίου θα μπορούν να πραγματοποιηθούν χωρίς κάποια διακινδύνευση οι αιφνιδιαστικού χαρακτήρα προωθήσεις που θα αφαιρέσουν από τον αντίπαλο την πρωτοβουλία, θα τον ωθήσουν προς μια συνεχώς φθίνουσα δραστηριότητα άμυνας και θα τον οδηγήσουν στην τοποθέτηση των ενόπλων δυνάμεων του στο βεληνεκές της δικής μας πολεμικής αεροπορίας κατά τη διάρκεια των αντίμετρων. Όσο στον αντίπαλο στην Ανατολική Μεσόγειο δημιουργείται σύγχυση, δέσμευση των δυνάμεων του και ζημιά, τόσο γρηγορότερα θα εμφανιστεί φθορά των δραστηριοποιούμενων δυνάμεων του, τις οποίες δύσκολα μπορεί να αντικαταστήσει με νέες. Ο αντίπαλος δεν μπορεί πλέον, με την παραμένουσα μικρού μεγέθους επιχειρησιακή βάση στην Ανατολική Μεσόγειο να είναι σε θέση να ασκεί το θαλάσσιο έλεγχο στην ανατολική περιοχή της Μεσογείου ή να βλάψει σημαντικά τις ιταλογερμανικές μεταφορές προς Αφρική. Η αποκτηθείσα το τωρινό διάστημα στρατηγική βάση πρέπει να προσφέρει με την υποστήριξη των γερμανικών και ιταλικών αεροπορικών δυνάμεων τη δυνατότητα μιας μεγάλης κλίμακας πίεση στις κινήσεις των Άγγλων στην Ανατολική Μεσόγειο και να εμποδίσουν ή να απειλήσουν σε μεγάλο βαθμό μια τρέχουσα αγγλική επιχείρηση στην Κεντρική Μεσόγειο εναντίων των γερμανικών γραμμών ανεφοδιασμού προς Βόρεια Αφρική. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα ισχυροποιηθεί ταυτοχρόνως η θέση των ιταλογερμανικών ενόπλων δυνάμεων στην Κυρηναϊκή και θα αποδυναμωθεί σημαντικά η θέση των Άγγλων στην Ανατολική Μεσόγειο.

6) Οι επιχειρήσεις των ναυτικών δυνάμεων θα συνοδευτούν με μια μεγάλης κλίμακας επέμβαση των γερμανικών και ιταλικών μονάδων Πολεμικής Αεροπορίας με βόμβες μεγάλου διαμετρήματος και τορπίλες εναντίων του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου στην Ανατολική Μεσόγειο και των βάσεων του, έχοντας ως στόχο μια βάσει σχεδίου εξολόθρευση των μεγάλων σε μέγεθος πολεμικών πλοίων, αεροπλανοφόρων και εγκαταστάσεων στις βάσεις.

7) Η επέμβαση των υποβρυχίων:

Η εκτίμηση της κατάστασης του εχθρού επιτρέπει τη συγκέντρωση όλων των έτοιμων προς χρήση υποβρυχίων σε τρία, με προοπτική επιτυχίας, κέντρα βάρους:

α) Στην περιοχή δυτικά 0 μοίρα για την εξουδετέρωση της κεντρικής αρτηρίας συγκοινωνιών των Άγγλων από το ισπανικό Μαρόκο προς Γιβραλτάρ και για εκδήλωση επιθέσεων εναντίων των προωθημένων από το Γιβραλτάρ προς ανατολάς ναυτικών δυνάμεων που πιθανότατα θα πραγματοποιούσαν επίσης μελλοντικά περαιτέρω επιχειρήσεις για τη διαπεραίωση αεροσκαφών προς Μάλτα και Ανατολική Μεσόγειο.

β) Στο χώρο της Μάλτας, προς παρενόχληση των αγγλικών μεταφορών και επίθεση εναντίων των βρισκόμενων στη Μάλτα ναυτικών δυνάμεων.

γ) Στην Ανατολική Μεσόγειο προς επίθεση εναντίων των μεταφορών ανεφοδιασμού των Άγγλων στις ακτές της Λιβύης, Αιγύπτου και προς Παλαιστίνη καθώς επίσης και εναντίων αγγλικών ναυτικών δυνάμεων.

8) Μια μεγάλης κλίμακας επέμβαση με νάρκες από αέρα από Κρήτη και Ρόδο εναντίων της διώρυγας του Σουέζ, μπροστά από το Πορτ Σάιντ, πριν το λιμάνι της

Αλεξάνδρειας, στις ακτές της Αιγύπτου και μπροστά από τα λιμάνια της Παλαιστίνης θα πρέπει να ενισχύσει τις επιχειρήσεις των θαλάσσιων και εναέριων δυνάμεων.

9) Οι προσφερόμενες προοπτικές επιτυχίας στον αγώνα των δυνάμεων του Άξονα στην Ανατολική Μεσόγειο θα ενισχυθούν, εάν εξουδετερωθεί με επιτυχία η γαλλική αντίσταση στη Συρία. Η επίδραση μιας αποτυχίας των αγγλικών επιθέσεων στη Συρία έχει μεγάλη σημασία όχι μόνο για τη Μέση Ανατολή, αλλά για τη συνολική διεξαγωγή του πολέμου. Όσο γρηγορότερα και αποφασιστικότερα αντιμετωπιστούν οι συγκοινωνίες των Άγγλων στην Ανατολική Μεσόγειο τόσο ευκολότερη θα καταστεί στους Γάλλους η προβολή άμυνας. Η προσφερόμενη το τωρινό διάστημα ευκαιρία, με αναλόγως μικρής κλίμακας επέμβαση να κατορθωθούν μεγάλης σημασίας επιτυχίες στην Ανατολική Μεσόγειο, δεν επιτρέπεται να μείνει ανεκμετάλλευτη.

3. Επίλογος:

Είμαι εκ νέου της πεποίθησης ότι ο έλεγχος του χώρου της Ανατολικής Μεσογείου και η πλήρης εξουδετέρωση κάθε πολιτικής και στρατιωτικής επίδρασης των Άγγλων εκεί που μπορεί να επεκταθεί και να επηρεάσει σημαντικά όλη συνολικά τη Μέση Ανατολή και την Ινδία είναι τόσο αποφασιστικής σημασίας για τη συνολική εξέλιξη του πολέμου, ώστε ο με αποφασιστικότητα χειρισμός των υφιστάμενων στο χώρο αυτό προβλημάτων και η εκμετάλλευση όλων των προσφερόμενων στο τωρινό χρονικό διάστημα δυνατοτήτων για στρατιωτικές επιχειρήσεις να πρέπει οπωσδήποτε να επιτευχθούν τάχιστα, για την πλήρη εκμετάλλευση των πρόσφατων σημειωμένων μεγάλων επιτυχιών στη Μεσόγειο, σε ένα χρονικό σημείο όπου η βοήθεια των Η.Π.Α προς την Αγγλία δεν έχει λάβει ακόμα σημαντική έκταση. Είμαι επίσης της γνώμης ότι η κατάσταση στη Συρία απαιτεί μια γρήγορη επιχειρησιακή δράση, τόσο μάλλον καθώς η δυνατότητα της σε αργότερο χρονικό διάστημα κατοχής της Κύπρου είναι πλήρη εξαρτημένη από μια ευνοϊκή εξέλιξη στη Συρία.

Σελίδες 49-58 (περίληψη)

Στρατιωτικό έγγραφο αναφορικά με τη στρατηγική θέση και τις επιχειρησιακού χαρακτήρα δυνατότητες στη Μεσόγειο.

Αφορά στην ανάγκη διατήρησης από τους Άγγλους των ζωτικής σημασίας συγκοινωνιών στη Μεσόγειο που είναι απαραίτητες για τη συνέχιση των επιχειρήσεων στην Αφρική, στην επιθετική στάση της Αγγλίας στον εν λόγω χώρο και της Γερμανίας στον Ατλαντικό, την πρόθεση της Ανώτερης Ιταλικής Διοίκησης Πολεμικού Ναυτικού και της γερμανικής στρατιωτικής διοίκησης της κατάληψης της Μάλτας και την εξουδετέρωση του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου.

Αναφορικά με τη Μάλτα καταγράφεται η δυσκολία και η εν τέλει απόρριψη της επίθεσης με τις τωρινές διατιθέμενες γερμανικές και ιταλικές ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις και λόγω του μακρού χρονικού διαστήματος προετοιμασίας (άνω του ενός έτους), την μην επίτευξη σημαντικού βαθμού επιτυχιών από το 10ο Γερμανικό Αεροπορικό Σώμα λόγω της δραστηριοποίησης των εκεί βρισκόμενων αντιαεροπορικών πυροβόλων, τη μη κυριαρχία της Βρετανικής Βασιλικής Αεροπορίας στον εναέριο χώρο της νήσου, με αποτέλεσμα την μη εμπόδιση προσγείωσης αεροσκαφών και προσέγγισης πλοίων εκεί, την πρόθεση αποστολής βρετανικών υποβρυχίων και ταχύπλοων δυτικά και ανατολικά της νήσου στην περίπτωση, μέσω εναέριας αναγνώρισης, αφίξεων ή αναχωρήσεων πλοίων και της ναρκοθέτησης των τομέων προσέγγισης.

Αναφορικά με τις γερμανικές και ιταλικές ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις καταγράφεται η πρόθεση της γερμανικής στρατιωτικής διοίκησης μιας συγκέντρωσης ελαφρών ναυτικών δυνάμεων στην Ανατολική Μεσόγειο για την παρενόχληση του αγγλικού στόλου σε συνεργασία με τις αεροπορικές δυνάμεις, τις μεγάλες απώλειες σε αγγλικά ατμόπλοια λόγω έλλειψης αγγλικών ναυτικών δυνάμεων (όπως αντιτορπιλικά).

Αναφορικά με την επέμβαση υποβρυχίων καταγράφεται η συστηματική δραστηριοποίηση το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μόνο των υποβρυχίων που η χρησιμοποίηση αυτών στη Μεσόγειο είναι πολύ περιορισμένη, εξαιτίας της διαφάνειας του νερού, του περιορισμένου χώρου και της εξέλιξης των αγγλικών μέσων εντοπισμού αυτών, η ναρκοθέτηση από το Γερμανικό Πολεμικό Ναυτικό θαλάσσιων χώρων για τον περιορισμό των κινήσεων του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου, με αποτέλεσμα την προστασία της θαλάσσιας οδού της Σικελίας.

Αναφορικά με τις βάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο καταγράφεται η βελτίωση και επέκταση ενός ή περισσότερων όρμων στο Αιγαίο για τη διεξαγωγή επιχειρήσεων με σημαντικές δυνάμεις στην εν λόγω περιοχή, η παραμονή στη Λέρο μοίρας καταδρομικών, η απασχόληση 3 μοιρών για την προστασία της συγκοινωνίας προς Λιβύη και 1 για την τοποθέτηση ναρκών.

Αναφέρεται επίσης η έλλειψη υγρών καυσίμων έχοντας ως αντίκτυπο στην ομαλή διεξαγωγή των δια θαλάσσης επιχειρήσεων και οι στρατιωτικού χαρακτήρα στόχοι και αποστολή του Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού στη Μεσόγειο.

Σελίδες 59-60 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο τηλεγράφημα από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού.

(μετάφραση) Η κατάσταση στην Κεντρική Μεσόγειο και στις ιταλικές ακτές έχει επιδεινωθεί εξαιτίας των πολλαπλασιαζόμενων επεμβάσεων αγγλικών υποβρυχίων και θα καταστεί μακροπρόθεσμα μη ελέγξιμη. Όπως δείχνει, οι Ιταλοί δεν είναι πλέον σε θέση εξαιτίας της έλλειψης κατάλληλων ενόπλων δυνάμεων να καταστούν κύριοι της κατάστασης. Παρομοίως, τίθενται σε κίνδυνο οι μεταφορές προς Λιβύη καθώς και στα λιμάνια εκφόρτωσης Βεγγάζης και Τρίπολης εξαιτίας της σημαντικά ενισχυμένης δραστηριοποίησης αγγλικών πολεμικών αεροσκαφών από τη Μάλτα και έχει μειωθεί η αποτελεσματικότητά τους. Για την επίθεση εναντίων της Μάλτας λείπει- όπως φαίνεται- επαρκής αριθμός δυνάμεων. Επειδή το 10ο Αεροπορικό Σώμα έχει μετακινηθεί προς την Ανατολική Μεσόγειο και η επέμβαση των ιταλικών ναυτικών δυνάμεων έχει περαιτέρω περιοριστεί εξαιτίας της έλλειψης πετρελαίου, η Ιταλική Πολεμική Αεροπορία έχει μετατραπεί σε βασικό πολεμικό μέσο, τόσο για την καταπολέμηση των υποβρυχίων όσο και για την εξουδετέρωση του εναέριου κινδύνου εκ Μάλτας. Εκ τούτου, προτείνεται ο επανέλεγχος αναφορικά με τη μετακίνηση των ιταλικών εναέριων δυνάμεων προς το ανατολικό μέτωπο, τονίζοντας στους Ιταλούς ότι όλα τα υφιστάμενα μέσα θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν για την κυριαρχία αυτών στο χώρο της Κεντρικής Μεσογείου. Εάν δεν επιτευχτεί κάποια βελτίωση, οι απώλειες των πλοίων και οι ζημιές στα λιμάνια θα περιορίσουν περαιτέρω τις μεταφορές προς τη Λιβύη και θα τεθεί σε κίνδυνο η πραγματοποίηση των προτιθέμενων ενισχυμένων μεταφορών. Επιπλέον, η παράκτια κίνηση των ιταλικών πλοίων και η σύνδεση προς Σικελία και Σαρδηνία θα τεθεί μακροπρόθεσμα σε κίνδυνο.

Σελίδες 61-67 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από τον Ανώτατο Διοικητή Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού προς Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 5.7.1941.

(μετάφραση) Οι αναφορές από την Κεντρική Μεσόγειο σημειώνουν μια αυξημένη με επιτυχία δραστηριότητα των αγγλικών υποβρυχίων. Παρομοίως, η επέμβαση των αγγλικών αεροπορικών δυνάμεων από τη Μάλτα ενισχύεται διαρκώς και αρχίζουν να δημιουργούνται προϋποθέσεις ανεξέλεγκτης απειλής όχι μόνο για τις μεταφορές προς Αφρική, αλλά ακόμα για τα λιμάνια εκφόρτωσης της Τρίπολης και της Βεγγάζης. Σύμφωνα με αναφορά της Υπηρεσίας Θαλασσίων Μεταφορών στην Τρίπολη μειώθηκε, π.χ εξαιτίας 3 εναερίων επιθέσεων στις 30.6 εναντίων των προαναφερόμενων λιμανιών, ο κύκλος εργασιών κατά 40% και προκλήθηκαν επίσης σημαντικές ζημιές σε στρατιωτικούς στόχους.

Τα μέτρα άμυνας των Ιταλών εναντίων υποβρυχίων και εναερίου κινδύνου επέδωσαν έως τώρα μόνο μικρού μεγέθους επιτυχίες.

Η Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου έχει επανειλημμένως εκφράσει τις θέσεις τις στο Επιτελείο του Ιταλού ναυάρχου περί μιας αποτελεσματικότερης διεξαγωγής πολέμου στη Μεσόγειο. Ο ναύαρχος Riccardi έχει εκφράσει την πλήρη συμφωνία του αναφορικά με την εκτίμηση της κατάστασης και με τα προς λήψη μέτρα. Είναι πλήρως διατεθειμένος να ανταποκριθεί στην τωρινή κατάσταση, λαμβάνοντας τα αντίστοιχα μέτρα. Έως τώρα, δεν έχει καταστεί δυνατό να δραστηριοποιηθεί εν γένει η Ιταλική Διοίκηση Θαλασσίου Πολέμου και να επιβληθεί των πολλαπλασιαζόμενων δυσκολιών, με αποτέλεσμα- παράλληλα με την έλλειψη σε οχήματα, όπλα κ.ο.κ-, να επιρριφτεί ευθύνη ότι στην ανώτατη διοίκηση λείπει η εμπειρία στη διεξαγωγή πολέμου εναντίων της Αγγλίας. Αναμφίβολα, υφίσταται επίσης μια δυσκολία στην από κοινού συστηματική στρατιωτική δράση μεταξύ Πολεμικού Ναυτικού και Πολεμικής Αεροπορίας.

Αναφέρονται ξεχωριστά για τις έως τώρα ιταλικές απώλειες μέσω υποβρυχίων και αεροσκαφών τα κάτωθι καθοριστικά σημεία:

1) Ανεπαρκής εξουδετέρωση της αγγλικής βάσης της Μάλτας η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματική δραστηριοποίηση της εχθρικής Πολεμικής Αεροπορίας στην Κεντρική Μεσόγειο και ως βάση υποβρυχίων έχει σε μεγάλη κλίμακα ανξήσει τις δυνατότητες επέμβασης των αγγλικών υποβρυχίων. Η έως τώρα διεξαγόμενη στρατιωτική δράση εναντίων της Μάλτας ήταν αποτελεσματική, εφόσον συμμετείχε το 10ο Αεροπορικό Σώμα με σημαντικό αριθμό δυνάμεων. Αντιθέτως, κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα λαμβάνει χώρα μια διαρκής εισροή αεροσκαφών κάθε είδους προς τη Μάλτα, εν μέρει κατευθείαν από τη μητέρα-πατρίδα, εν μέρει σε αεροπλανοφόρα, μετακινούμενα από το Γιβραλτάρ.

2) Ενώ η Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου μπορεί να έχει επίγνωση των λεπτομερειών, δεν έχουν δημιουργηθεί τα απαραίτητα κέντρα βάρους για την επέμβαση των βρισκόμενων στη διάθεση του Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού ελαφρών ναυτικών δυνάμεων. Έχουν δραστηριοποιηθεί ορισμένοι κατάλληλοι ακταιωφοί για καθήκοντα προστασίας.

3) Η προστασία των λιμένων εκφόρτωσης από εναερίες επιθέσεις κατά τη διάρκεια της ημέρας είναι ανεπαρκής λόγω έλλειψης αντίστοιχου αριθμού καταδιωκτικών και τη νύχτα εξαιτίας έλλειψης προβολέων. Το ίδιο ισχύει για την αντιαεροπορική προστασία.

4) Εξαιτίας των καταστροφών στις προκυμαίες και της βύθισης πλοίων στις λεκάνες των λιμένων μειώνεται κατά πολύ ο βαθμός ικανότητας των λιμανιών. Τα ατμόπλοια μπορούν να εκφορτώσουν μόνο ένα τμήμα, ένα μεγαλύτερο φορτίο μόνο μέσω των

φορτηγίδων. Καθίσταται έτσι απαραίτητη μια μεγαλύτερης διάρκειας παραμονή στα λιμάνια με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος υλικών ζημιών ή απωλειών.

5) Η επέμβαση της Ιταλικής Πολεμικής Αεροπορίας για καθήκοντα προστασίας και καταπολέμηση των υποβρυχίων είναι ανεπαρκής. Ωστόσο, τα διαυγή νερά της Μεσογείου καθιστούν το αεροσκάφος ως τον πιο επικίνδυνο αντίπαλο των υποβρυχίων.

2. Οι αναφερόμενες ελλείψεις δεν θα εξαλειφθούν μέσω προτάσεων, αλλά υπάρχει η ελπίδα να αρθούν μέσω της, σε πρακτικό επίπεδο, υπεύθυνης συνεργασίας. Καθίσταται κυρίως αναγκαίο να δημιουργηθεί μια ξεκάθαρη εικόνα αναφορικά με την παρούσα κατάσταση των ιταλικών ναυτικών δυνάμεων.

Το Επιτελείο του Ιταλού ναύαρχου έχει εκ τούτου υποδείξει ότι οι στην τωρινή μορφή μεταφορές δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν επειδή αναμένεται μελλοντικά μια περαιτέρω μείωση της αποτελεσματικότητας του Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού εξαιτίας των τρεχουσών απωλειών, της μείωσης των δραστηριοποιούμενων ναυτικών δυνάμεων και της έλλειψης καυσίμων. Η κατάσταση απαιτεί ωστόσο όχι μόνο μια διατήρηση του έως τώρα ρυθμού των μεταφορών, αλλά συγχρόνως και μια ουσιαστική ενίσχυση. Καθίσταται αναγκαία η άμεση, χωρίς αναβολή, μεγάλης κλίμακας συγκέντρωση ναυτικών δυνάμεων, με αποστολή την ασφάλιση των μεταφορών, επειδή διαφορετικά, ελλοχεύει ο κίνδυνος μιας αύξησης απωλειών στα μεταφερόμενα είδη και μιας συρρίκνωσης της χωρητικότητας των λιμανιών, με αποτέλεσμα ο εφοδιασμός να μην είναι πλέον στο τωρινό χρονικό διάστημα επαρκής για τα δραστηριοποιημένα στρατεύματα στην Αφρική.

Η Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου είναι της άποψης ότι ο ναύαρχος Riccardi, ο οποίος συμφωνεί με την άποψη της σχετικά με την κατάσταση στη Μεσόγειο και έχει ξεκάθαρα διακρίνει τους ελλοχεύοντας κινδύνους, πρέπει να υποστηριχτεί με όλα τα μέσα στην προσπάθεια να ξεπεράσει τις δυσκολίες. Ωστόσο, μια αποτελεσματική βοήθεια θα είναι μόνο τότε εφικτή εάν στο Γερμανικό Στρατό παραχωρηθεί το δικαίωμα υπεύθυνου χαρακτήρα συμμετοχής στις αποφάσεις περί οργάνωσης και επέμβασης του Ιταλικού Στρατού.

3. Λόγω των παραπάνω διασαφηνίσεων προτείνονται τα παρακάτω για την επιστολή του Φύρερ προς τον Ντούτσε:

1) Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε υπόμνημα του Ανώτατου Διοικητή Πολεμικού Ναυτικού προς τον Αρχηγό Ιταλικού Ναυτικού, ναύαρχο Riccardi, η Μεσόγειος θα καταστεί, μετά το πέρας των εχθροπραξιών στην Ανατολή, σε ένα αποφασιστικής σημασίας θέατρο πολέμου για τον αγώνα εναντίων της Αγγλίας. Οι προετοιμασίες για την εν λόγω μάχη θα πρέπει άμεσα να ξεκινήσουν και απαιτείται η συγκέντρωση όλων των διαθέσιμων στρατιωτικών δυνάμεων για τον έχοντας ορισθεί στόχο και για τον κοινό σχεδιασμό της επέμβασης. Προς τούτους κρίνεται αναγκαία, μια καλύτερη δυνατή αξιολόγηση των έως τώρα εμπειριών που έχουν αποκτηθεί κατά τη διάρκεια του πόλεμου και η εφαρμογή τους στη Μεσόγειο.

2) Η επιτυχημένη διεξαγωγή του επικείμενου αγώνα στο χώρο της Μεσογείου εξαρτάται από την πραγματοποίηση των απαραίτητων μεταφορών και ανεφοδιασμού. Όλες οι προσπάθειες πρέπει να κατευθυνθούν προς τούτο. Παράλληλα με τη χρησιμοποίηση όλων των προσφερόμενων δυνατοτήτων για την πραγματοποίηση των μεταφορών κρίνεται ωστόσο αναγκαίο να εξουδετερωθούν επίσης όλες οι αντιστάσεις και κίνδυνοι που απειλούν τις μεταφορές.

3) Ένα τεράστιο κίνδυνο αποτελεί αναμφίβολα η αγγλική βάση της Μάλτας που ως αεροπορική βάση, σταθμός υποβρυχίων και λιμάνι εφοδιασμού για ελαφρές αγγλικές ναυτικές δυνάμεις, είναι ύψιστης σημασίας για τον αντίπαλο εναντίων των συγκοινωνιών στην Κεντρική Μεσόγειο. Η εξουδετέρωση ή τουλάχιστον η πρόκληση μεγάλου βαθμού ζημιάς στη συγκεκριμένη βάση είναι προϋπόθεση για την πραγματοποίηση των προβλεπόμενων επιχειρήσεων. Όλες οι κατάλληλες δυνάμεις της Πολεμικής Αεροπορίας και Πολεμικού Ναυτικού πρέπει να δραστηριοποιηθούν ως προς την καταπολέμηση της Μάλτας.

Μέσω κατοχής της Κρήτης δεν αναμένεται μια σημαντικού χαρακτήρα επίδραση από τις αγγλικές αεροπορικές δυνάμεις- από το χώρο της Ανατολικής Μεσογείου- στο γίνεσθαι της Κεντρικής Μεσογείου. Παρομοίως, κατόπιν αποκλεισμού της οδού της Σικελίας καθίσταται λιγότερη πιθανή μια επίθεση από δυσμάς. Απ' αυτό προκύπτει ότι με την εξουδετέρωση της Μάλτας θα έχει κατά τον καλύτερο τρόπο επιτευχθεί η προστασία των οδών μεταφοράς της Κεντρικής Μεσογείου. Αναφορικά με τον υφιστάμενο κίνδυνο των υποβρυχίων θα πρέπει, κατόπιν εξουδετέρωσης της Μάλτας, να ληφθούν μέτρα μέσω μιας συστηματικής χρήσης όλων των κατάλληλων ναυτικών και αεροπορικών μονάδων.

4) Με την ανάμιξη επίσης της Μπιζέρτα και του Τομπρούκ, τα λιμάνια της Τρίπολης και της Βεγγάζης θα συνεχίσουν να διατηρούν τη μεγάλη τους σημασία για τις κινήσεις ανεφοδιασμού. Μέσω μιας από κοινού επέμβασης των διαθέσιμων δυνάμεων του Άξονα θα πρέπει να επιτευχθεί η αποκατάσταση των έως τώρα προκαλούμενων εκεί ζημιών και εάν καθίστατο εφικτό, μια περαιτέρω επέκταση των έως τώρα δυνατοτήτων τους.

5) Το κυρίως βάρος του αγώνα στην Κεντρική Μεσόγειο και στην πραγματοποίηση των μεταφορών θα πρέπει να το σηκώσει ο Ιταλικός Στρατός, κυρίως το Πολεμικό Ναυτικό και η Αεροπορία. Ο Γερμανικός Στρατός θα συμβάλλει σε στρατιωτικό υλικό και δυνάμεις σε μικρό βαθμό, καθώς ο αγώνας εναντίων της Σοβιετικής Ρωσίας είναι ακόμα σε πλήρη εξέλιξη. Ωστόσο με τη στρατιωτική του πείρα, που έχει αποκομίσει κατά τη διάρκεια του σχεδόν διετή αγώνα τόσο στο πεδίο των θαλάσσιων μεταφορών και της ασφάλισης τους όσο επίσης στο πεδίο της καταπολέμησης υποβρυχίων, δύναται να συνδράμει πρακτικά στην οργάνωση όλης συνολικά της οδού ανεφοδιασμού και στον σχεδιασμό της επέμβασης των υφιστάμενων στρατιωτικών δυνάμεων.

Εκ τούτου, προτείνεται για την έχοντας οριστεί κοινή αποστολή, να δοθεί στον αρχηγό του Επιτελείου Συγκοινωνιών Ναυτικού στη Ρώμη και του Επιτελείου Εργασιών του Ιταλού ναυάρχου η δυνατότητα μιας υπεύθυνης συνεργασίας.

Η πραγματοποιημένη εδώ συνεργασία και οι εκ τούτης αναμενόμενες επιτυχίες θα συμβάλουν στην εκ νέου σταθεροποίηση της φιλίας και του σεβασμού μεταξύ Ιταλικού και Γερμανικού Στρατού.

Σελίδες 68-79 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο με 2 συνημμένα, από 10.7.1941.

Αφορά στην κατάσταση στο θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου.

Αναφορικά με το Βρετανικό Στρατό καταγράφεται η παραμονή του στην Αίγυπτο για την υπεράσπιση και ενίσχυση της εν λόγω περιοχής, λαμβάνοντας ενισχύσεις από αποδεσμευμένες δυνάμεις στη Συρία και ανατολική Αφρική, την ενίσχυση της υπερασπιστικής του θέσης του στα δυτικά σύνορά της Αιγύπτου μέσω επανάκτησης του Ιράκ και κυρίευσης της Συρίας, την, κατόπιν απώλειας της Ελλάδας και της Κρήτης, μη τοποθέτησης ναυτικών δυνάμεων στους χώρους διαπεραίωσης, ωστόσο η

πρόθεση της διεξαγωγής εχθροπραξιών μέσω υποβρυχίων και αέρος, από Μάλτα, Αίγυπτο και Γιβραλτάρ, την ανάληψη σημαντικών στρατιωτικών πρωτοβουλιών από τη Δυτική Μεσόγειο, ωστόσο την ανά πάσα στιγμή προοπτική εκδήλωσης επιθέσεων, με κέντρο βάρους το Γιβραλτάρ.

Αναφορικά με τις δυνάμεις του Άξονα καταγράφεται η διατήρηση των θέσεων των γερμανικών και ιταλικών δυνάμεων Στρατού Ξηράς, χωρίς την τωρινή δυνατότητα κατάληψης του Τομπρούκ, η επέκταση των θέσεων τους προς ανατολάς μέσω της κατάληψης της Ελλάδας, ο περιορισμός κινήσεων του Βρετανικού Βασιλικού Στόλου στην Ανατολική Μεσόγειο, η σημασία των θαλάσσιων συνδέσεων από Ιταλία προς Λιβύη (ανεφοδιασμός των στρατιωτικών μονάδων στη βόρεια Αφρική, μεταφορά ενισχύσεων), η παρεμπόδιση εφοδιασμού των βρισκόμενων στην Αφρική δυνάμεων του Άξονα μέσω των από αέρα και θάλασσα επιθέσεων των Άγγλων εναντίον κινούμενων ή βρισκόμενων σε λιμάνια πλοίων (καταγράφονται μεγάλες απώλειες και αδυναμία αντικατάστασης αυτών) και λιμενικών εγκαταστάσεων, η αδυναμία των ιταλικών ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων προς επαρκή προστασία των θαλάσσιων μεταφορών και των λιμανιών, κυρίως της Βεγγάζης, η σημασία της Μπιζέρτα ως λιμάνι εκφόρτωσης.

Αναφορικά με το στρατιωτικοπολιτικό τομέα καταγράφεται η επίδραση στη Γαλλία και στη «Γαλλική Αφρική» μιας με επιτυχία διείσδυσης των Άγγλων στη Λιβύη και η στρατιωτική αδυναμία των Γερμανών εμπόδισης αυτού, με αποτέλεσμα την κατοχή των νοτίων ακτών της Ανατολικής-Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου από τον Αγγλικό Στρατό, η επίδραση της κατάληψης της ενδοχώρας του ισπανικού Μαρόκου από τα αγγλικά στρατεύματα και της απώλειας του Γιβραλτάρ, η επίδραση της ήττας της Ρωσίας στην Τουρκία προς όφελος των γερμανικών συμφερόντων, η διαπίστωση μιας ενδεχόμενης γερμανικής ήττας στη Βόρεια Αφρική για την απώλεια δυνατότητας επανάκτησης των εν λόγω στρατηγικής σημασίας εδαφών.

Αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των ιταλικών και γερμανικών στρατιωτικών δυνάμεων καταγράφεται η αδυναμία των Ιταλών στην προστασία των θαλάσσιων μεταφορών προς Λιβύη εξαιτίας της ανικανότητας αυτών ανάληψης ουσιαστικής στρατιωτικής δράσης και λιγότερο στην έλλειψη δυνάμεων, η επίδραση του γερμανικού Πεζικού στις μάχες εδάφους, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ιταλικών δυνάμεων (σε αντίθεση με την Ιταλική Πολεμική Αεροπορία και Ναυτικό), οι μεγάλοι μεγέθους απώλειες των ιταλικών ελαφρών ναυτικών δυνάμεων (αντιτορπιλικά-τορπιλάκατοι).

Αναφορικά με τις ζωτικής σημασίας συγκοινωνίες προς Αφρική καταγράφεται η προοπτική ενίσχυσης των γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων στη Μεσόγειο κατόπιν των επιχειρήσεων στη Ρωσία και της αποστολής ορισμένων γερμανικών ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών, η στενότερη επαφή των γερμανοϊταλικών υπηρεσιών με σκοπό την εξασφάλιση μεγαλύτερου μεγέθους δραστηριοποίησης ιταλικών αεροπορικών και ναυτικών δυνάμεων προς μια αποτελεσματικότερη προστασία των ακτών, λιμανιών και της συγκοινωνίας προς Αφρική.

Αναφορικά με τη Μάλτα καταγράφεται η στο ναρτίτερο δυνατό χρονικό σημείο κατάληψη της κατά το πρότυπο της επιχείρησης στην Κρήτη, με τη συνδρομή του ιταλικού στόλου, η σημασία αυτής της βάσης ως ουσιαστική διευκόλυνση των γερμανικών μεταφορών, παρεμπόδιση των συγκοινωνιών και επιχειρήσεων των Άγγλων, ενίσχυση της γερμανικής θέσης στη Βόρεια Αφρική και την προοπτική επίθεσης εναντίον της Αίγυπτου, η μετακίνηση μεγάλου μεγέθους δυνάμεων της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας προς Σικελία στην περίπτωση μη άμεσης κυρίευσης της Μάλτας εξαιτίας της διαφορετικής απαίτησης αυτής (ανατολικό

μέτωπο, Μάχη εναντίων της Αγγλίας, υλοποίηση των στρατιωτικών επεκτατικών σχεδίων), με στόχο τη μελλοντική κυρίευση του νησιού.

Το πρώτο συνημμένο αφορά απόρρητο προσχέδιο επιστολής του Χίτλερ προς Μουσολίνι, με ημερομηνία 10.7.1941.

(μετάφραση) Στο πλαίσιο της συνολικής κατάστασης στη Μεσόγειο που η οποία θα αποκτήσει μελλοντικά για την από κοινού μας διεξαγωγή του πολέμου μεγαλύτερη σημασία, παρατηρώ στην τωρινή χρονική στιγμή ένα σημαντικό κίνδυνο ότι η συγκοινωνία μεταξύ Λιβύης και Ιταλίας εξαρτάται από τις συνθήκες που θα επιτρέψουν να ξεσπάσει πιθανών μια μεγάλη κρίση στη Λιβύη. Εάν δεν επιτευχτεί μια εκ νέου ουσιαστική υποστήριξη της εξυπηρετώντας τον ανεφοδιασμό συγκοινωνίας προς Λιβύη με την ενίσχυση των εκεί δυνάμεων, φοβάμαι ένα αντιχτύπημα εκεί με απρόβλεπτες στρατιωτικές και πολιτικές συνέπειες. Αναφορικά με τη χρησιμοποίηση της Μπιζέρτα ως λιμάνι εκφόρτωσης, οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται ακόμα. Ωστόσο, είμαι της άποψης ότι ακόμα και με τη βοήθεια της Μπιζέρτα, για την οποία δεν πρέπει το χρονικό σημείο να αγνοηθεί, δεν μπορεί το πρόβλημα από μόνο του να λυθεί εξαιτίας της παρατεινόμενης εκεί σύνδεσης προς το μέτωπο.

Πρέπει να προετοιμαστούμε για τη λύση του εν λόγω ζητήματος υπό τις τωρινά δεδομένες συνθήκες.

Πιστεύω ότι ένα σπουδαίας σημασίας μέσο βοήθειας για τη βελτίωση της τωρινής κατάστασης βρίσκεται, όπως στην υποδειγματική «αδελφοποίηση των όπλων» και στην από κοινού διεξαγωγή των επιχειρήσεων στη Λιβύη, στο να δημιουργηθεί επίσης μια ουσιαστικού τύπου στενότερη συνεργασία των γερμανικών και ιταλικών υπηρεσιών εκεί όπου θα εναπόκειται η πραγματοποίηση της συγκοινωνίας προς Λιβύη. Τούτη η από κοινού συνεργασία θα σας ωφελήσει, σύμφωνα με την πεποίθησή μου, τη διεξαγωγή του αγώνα, προσφέροντας τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Σας προτείνω εκ τούτου, οι γερμανικές στρατιωτικές υπηρεσίες στην περιοχή αυτή, ιδιαίτερα τα Επιτελεία Συγκοινωνιών του Πολεμικού Ναυτικού και της Πολεμικής Αεροπορίας, να ενσωματωθούν κατά τέτοιο τρόπο στα αντίστοιχα ιταλικά ανώτερα στρατιωτικά κλιμάκια, ώστε να δρουν πλέον όχι έως πρότινος ως μετατιθέμενες υπηρεσίες Συγκοινωνιών, αλλά να μπορούν να μεταδώσουν καλύτερα τις αποκτηθείσες εμπειρίες τους υπό τη συγκεκριμένη υπεύθυνη συνεργασία αυτών, για την κοινή διεξαγωγή του αγώνα.

Τα βασικά σημεία που θεωρώ ως προς τη συγκεκριμένη συνεργασία απαραίτητα και σίγουρα θα μπορούν να εφαρμοστούν καλύτερα οι έχοντας αποκτηθεί εμπειρίες πολέμου ακόμα καλύτερα, είναι τα παρακάτω:

- 1) Προβολή άμυνας από καταδιωκτικά και αντιαεροπορικά πυροβόλα εναντίων θαλάσσιων στόχων και για την προστασία των λιμανιών άφιξης-απόπλου. Παράλληλα, η υπεράσπιση των λιμανιών με αεροπορικές δυνάμεις και υποβρύχια από επιθέσεις δια θαλάσσης.
- 2) Άμυνα υποβρυχίων, εκεί όπου έχουμε αποκτήσει σημαντική εμπειρία, ιδιαιτέρως κατά τις διαπεραιώσεις μας προς Νορβηγία.
- 3) Κατανομή και επέμβαση των εναέριων και θαλάσσιων δυνάμεων, ιδιαιτέρως στο καθήκον της προστασίας.
- 4) Αποτελεσματική εξουδετέρωση της ιδιαιτέρως απειλητικής, ως αεροπορική βάση, για τις μεταφορές μας Μάλτας.
- 5) Εκμετάλλευση του χώρου στα εμπορικά πλοία.

Επιθυμώ να εκφράσω εδώ ότι δεν έχει επιδιωχθεί σε καμία περίπτωση να περιοριστεί κάπως η από εσάς ανάληψη της διοίκησης στο αναλαμβανόμενο, βασικά, από τις ιταλικές στρατιωτικές δυνάμεις θεάτρου πολέμου. Διαβλέπω απλώς στα προτεινόμενα από εμένα μέτρα, ως την καλύτερη δυνατότητα επικράτησης στην έχοντας διαμορφωθεί κρίση, η στενότερη συνεργασία με τις δικές μας ενιαίες δυνάμεις σε ένα σπουδαίας σημασίας σημείο κοινής διεξαγωγής του αγώνα.

(περίληψη) Το δεύτερο συνημμένο περιέχει απόρρητο αντίγραφο εγγράφου, από 19.7.1941. Αφορά σε επιστολή του Φύρερ προς Μουσολίνι.

(μετάφραση) Βάσει της, στο τωρινό διάστημα, εξέλιξης των διαπραγματεύσεων με τη γαλλική κυβέρνηση δεν αναμένεται η διάθεση- σε προβλεπόμενο χρόνο- της Μπιζέρτα ή άλλου λιμανιού της Τυνησίας για τις ιταλικές και γερμανικές μεταφορές προς Βόρεια Αφρική. Τούτο μου δίδει την αφορμή, να σας γνωστοποιήσω εκ νέου τις ανησυχίες μου λόγω της περαιτέρω διαμόρφωσης και ασφάλισης των θαλασσίων οδών προς Τρίπολη και Βεγγάζη.

Ως στόχο των κοινών προσπαθειών μας προβλέπω στη ριζική αντιμετώπιση μιας εκ νέου παρουσιαζόμενης κρίσιμης εξέλιξης αναφορικά με την κατάσταση στον ανεφοδιασμό στη Λιβύη. Επιπλέον, οι συγκοινωνίες θα πρέπει να βελτιωθούν σε τέτοιο βαθμό ώστε οι προκύπτουσες μελλοντικά απαιτήσεις στην εν λόγω εμπόλεμη περιοχή να μπορούν σε μεγάλο μέγεθος να εκπληρωθούν, ανενόχλητες-όσο το δυνατό- από τον εχθρό.

Ένα μέσο ως προς τη βελτίωση της τωρινής κατάσταση θα μπορούσε να σημειωθεί, όπως στην υποδειγματικού χαρακτήρα «αδελφοποίηση των όπλων» των ιταλικών και γερμανικών μονάδων Στρατού Ξηράς στη Λιβύη, επίσης μια ουσιαστική, στενότερης μορφής συνεργασία των ιταλικών και γερμανικών υπηρεσιών του Πολεμικού Ναυτικού και Αεροπορίας που έχουν ως αποστολή τη διεξαγωγή και την ασφάλιση των συγκοινωνιών προς Λιβύη.

Θέτω στην πλήρη διάθεση σας, στο σημείο αυτό, τα δραστηριοποιούμενα εδώ και αρκετό διάστημα στη Ρώμη Επιτελεία Συγκοινωνιών του Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού και Αεροπορίας και ζητώ από εσάς την εκπαίδευση τους στο πλαίσιο της Ιταλικής Ανώτατης Στρατιωτικής Διοίκησης.

Επιθυμώ να παραθέσω τα βασικά σημεία στα οποία οι γερμανικές στρατιωτικές εμπειρίες μπορούν να καταστούν ωφέλιμες:

- 1) Προβολή άμυνας μέσω καταδιωκτικών και αντιαεροπορικών πυροβόλων καθώς και για την προστασία των λιμανιών φόρτωσης-εκφόρτωσης εναντίων επιθέσεων εκ θαλάσσης με αεροπορικές δυνάμεις και υποβρύχια.
- 2) Άμυνα εναντίων υποβρυχίων, βάσει των πολύτιμων εμπειριών, ιδιαίτερος κατά τη διάρκεια των διαπεραιώσεων προς Νορβηγία.
- 3) Κατανομή και επέμβαση των θαλάσσιων και εναερίων δυνάμεων, ιδιαίτερα για καθήκοντα συνοδείας.
- 4) Αποτελεσματική εξουδετέρωση της Μάλτας ως βάση της εχθρικής αεροπορίας, εναντίων των μεταφορών μας.
- 5) Εκμετάλλευση του χώρου στα εμπορικά πλοία.

Μπορώ να σας εκχωρήσω το καθήκον έκδοσης διαταγών στο πλαίσιο στο οποίο η συνεργασία αυτή οφείλει να πραγματοποιηθεί. Ζητώ να δραστηριοποιήσετε τα Γερμανικά Επιτελεία Συγκοινωνιών κατά τέτοιο τρόπο, ώστε τα καθήκοντα σας να μπορούν να τεθούν αποτελεσματικά σε ισχύ.

Σελίδες 80-82 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από τον Ανώτατο Διοικητή Πολεμικού Ναυτικού προς τον αρχηγό του Ιταλικού Επιτελείου Συγκοινωνιών, τον Γερμανό Διοικητή Κορβετών Junge, και τον Ιταλό Ναύαρχο Πολεμικού Ναυτικού Riccardi, με ημερομηνία 12.7.1941.

Αφορά στα προβλήματα μεταφορών στην Κεντρική Μεσόγειο αναφορικά με την προτιθέμενη ενίσχυση του Γερμανικού Σώματος Αφρικής και στη μετακίνηση επιπλέον ιταλικών Μεραρχιών προς Λιβύη, στον καθορισμό της Μεσογείου ως ένα αποφασιστικής σημασίας θέατρο πολέμου στον πόλεμο εναντίων της Αγγλίας, αναφέροντας την άμεση υλοποίηση των στρατιωτικών προετοιμασιών ως την έγκαιρη αποκομιδή επιτυχών αποτελεσμάτων, την ανάγκη λύσης των ζητημάτων μεταφορών και ανεφοδιασμού.

Αναφορικά με τη Μάλτα, ως αγγλική βάση Πολεμικής Αεροπορίας, υποβρυχίων και σταθμός εφοδιασμού των ελαφρών ναυτικών αγγλικών δυνάμεων, καταγράφεται η αποφασιστική της σημασία και η ανάγκη εξουδετέρωσης αυτής υπό την επέμβαση της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας και Ναυτικού.

Αναφορικά με τις μεταφορές ανεφοδιασμού τονίζεται η εξέχουσα σημασία της κατοχής της Μπιζέρτα, Τομπρούκ, Τρίπολης και Βεγγάζης.

Αναφορικά με το κυρίως βάρος των στρατιωτικών συγκρούσεων στην Κεντρική Μεσόγειο και τις μεταφορές ορίζεται ως υπεύθυνο το Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό και η Πολεμική Αεροπορία, αναφέροντας τη, βάσει αποκομισμένων εμπειριών, συνεισφορά του Γερμανικού Στρατού (μικρής κλίμακας σε έμπυχο και στρατιωτικό υλικό, λόγω της πλήρους εξέλιξης των συγκρούσεων στη Ρωσία, περισσότερο στον τομέα οργάνωσης και ασφάλισης των θαλασσιών οδών ανεφοδιασμού, στο σχεδιασμό επέμβασης των στρατιωτικών δυνάμεων, στην καταπολέμηση υποβρυχίων).

Αναφέρεται η πρόταση τοποθέτησης του Αρχηγού Γερμανικού Επιτελείου Συγκοινωνιών Πολεμικού Ναυτικού στη Ρώμη στο Επιτελείο Ιταλικού Ναυαρχείου, ως προς τη δυνατότητα μιας πιο υπεύθυνης συνεργασίας των ιταλικών και γερμανικών δυνάμεων και με την ελπίδα εδραίωσης της φιλίας αυτών βάσει των αναμενόμενων επιτυχιών.

Αναφορικά με τη συνεργασία μεταξύ του Γερμανικού και Ιταλικού Στρατού τονίζεται η πλήρης υποστήριξη του Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στο Ιταλικό, σημειώνοντας τη μεταφορά ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στη Μεσόγειο μετά το πέρας των πολεμικών συρράξεων στη Βαλτική.

Σελίδες 83-84 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσιού Πολέμου, με ημερομηνία 25.7.1941.

Αφορά στην, κατόπιν διαταγής του Χίτλερ, αποστολή στολίσκου και ναρκαλιευτικών στη Μεσόγειο καταγράφοντας αριθμό-μέγεθος- προορισμό και καθήκοντα αυτών.

Σελίδες 85-91 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από 28.7.1941.

Αφορά στην αποστολή 2 επιστολών από το Γενικό Επιτελείο Στρατού Ξηράς προς την Ανώτατη Διοίκηση του Γερμανικού Στρατού σχετικά με τις στρατιωτικές επιχειρήσεις του Στρατού Ξηράς κατόπιν της επιχείρησης «Μπαρμπαρόσα».

Η πρώτη αφορά στην επιχείρηση εναντίων του Τομπρούκ και της Αιγύπτου.

Η δεύτερη αφορά στην επιχείρηση στη Μεσόγειο (Γιβραλτάρ- Μάλτα-Τομπρούκ) και Μέση Ανατολή (Τουρκία, Συρία, Αίγυπτο, Περσικό Κόλπο, Ιράκ, Ιράν) καταγράφοντας μ.α. στρατιωτικές δυνάμεις, δυνατότητα ενισχύσεων, κατανομή Μεραρχιών, σχεδιασμό επίθεσης, απαιτούμενο χρονικό διάστημα και δυσκολίες αυτών.

Σελίδες 92-95 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικά έγγραφο του Αρχηγού Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού Keitel, με ημερομηνία 28.7.1941.

Αφορά στις γερμανικές στρατιωτικές επιχειρήσεις του «Συγκροτήματος Νότος» πλησίον του Dnjepρ καταγράφοντας μ.α. μεγάλες ρωσικές απώλειες και την πρόθεση συμμετοχής των ιταλικών στρατευμάτων στις εν λόγω μάχες, του «Συγκροτήματος Κέντρο» καταγράφοντας μ.α. τη διάσπαση μεγάλου μεγέθους ρωσικών στρατευμάτων σε μικρότερα στα βορειοδυτικά του Smolensk και την απόκρουση ρωσικών επιθέσεων από τα ανατολικά και νοτιοανατολικά δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις συνθήκες για τη συνέχιση των στρατιωτικών επιχειρήσεων, του «Συγκροτήματος Βορράς» καταγράφοντας μ.α. την αναμονή άφιξης Μεραρχιών Πεζικού για εκδήλωση επίθεσης εναντίων του Λένινγκραντ, τις προθέσεις του Γερμανικού Στρατού στη Βόρεια Αφρική (κατάληψη του Τομπρούκ, εξολόθρευση των βρισκόμενων εκεί αγγλικών στρατευμάτων, μετακίνηση γερμανικών στρατιωτικών δυνάμεων προς τα αιγυπτιακά σύνορα και τις δυσκολίες ανεφοδιασμού-ενισχύσεων μέσω θαλάσσης, απώλεια βαριών πυροβολαρχιών και άλλων μονάδων λόγω βύθισης πλοίων), την πρόθεση μετακίνησης γερμανικών στρατευμάτων από το μέτωπο του Sollum και Τομπρούκ προς δυσμάς σε περίπτωση αγγλικής υπερέχουσας αριθμητικά επίθεσης.

Σελίδες 96-97 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από το Επιτελείο Συγκοινωνιών Πολεμικού Ναυτικού στη Ρώμη, με ημερομηνία 5.8.1941 και ώρα 14:00.

Αφορά στις ευχαριστίες του Ιταλού ναυάρχου Riccardi προς την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού σχετικά με την πρόθεση αποστολής στολίσκου ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στη Μεσόγειο, στο αίτημα αυτού μιας τρέχουσας δραστηριοποίησης 2 γερμανικών ταχύπλοων στη Λιβύη προς πραγματοποίηση ζωτικής σημασίας καθηκόντων (αποδοχή του αιτήματος του από τον Αρχηγό Επιτελείου Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού και την πρόθεση μεταφοράς των εν λόγω ταχύπλοων προς Bardia, με σκοπό τη διεξαγωγή επιχειρήσεων στο θαλάσσιο χώρο της Αιγύπτου-Τομπρούκ).

Σελίδες 98-100 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 6.8.1941.

Αφορά στην πρόθεση πλήρους διαχωρισμού των γερμανικών και ιταλικών μεταφορών (καταγράφονται δυσκολίες), στην ασφάλιση των Ιόνιων Νήσων από το 10ο Αεροπορικό Σώμα, στη μετακίνηση ιταλικής νηοπομπής συνοδείας προς Πάτρα, στη μετακίνηση Ιταλών προς Τρίπολη και στην προστασία αυτών από την Ιταλική Πολεμική Αεροπορία και Ναυτικό, στις δυσκολίες ανεφοδιασμού στα λιμάνια Βεγγάζης- Δέρνα και Bardia, στην ενδεχόμενη εκδήλωση επιθέσεων συμμαχικών αεροπορικών δυνάμεων εναντίων μεταφορών ανεφοδιασμού και λιμανιών, στη μη δυνατότητα εκφόρτωσης στα λιμάνια της Τεργέστης και Fiume (δυνατότητα

μεταφοράς βαρύ και μεγάλου μεγέθους στρατιωτικού υλικού προς Τρίπολη και κυρίως καυσίμων, προς Βεγγάζη), στην προστασία των μεταφορών από την Ιταλική Πολεμική Αεροπορία και των πλοίων προς Βεγγάζη, Δέρνα και Bardia από το 10ο Αεροπορικό Σώμα, στη δραστηριοποίηση γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων από τη Σικελία για την εξουδετέρωση της Μάλτας ως βάση εναέριων και θαλάσσιων αγγλικών δυνάμεων, με σκοπό την προστασία των μεταφορών προς Αφρική.

Σελίδες 101-105 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου-με 3 τηλεγραφήματα- της Ανώτατης Γερμανικής Διοίκησης Στρατού Ξηράς, με ημερομηνία 26.7.1941.

Περιέχει τμήμα τηλεγραφήματος του Rommel αναφορικά με την μ.α. απώλεια 5.800 τόνων καυσίμων λόγω βύθισης πλοίων, την προσωρινή βελτίωση της κατάστασης με την άφιξη 3.000 τόνων μέσω θαλάσσης στη Βεγγάζη, τις μετακινήσεις προς και στην Κυρηναϊκή (άμεση μετακίνηση επαρκούς αριθμού γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων προς Τρίπολη και Βεγγάζη με καθήκον την προστασία των κινήσεων των πλοίων και των λιμανιών, αποστολή ορισμένων τάνκερ ανεφοδιασμού από Ιταλία προς Bardia, χρησιμοποίηση του δρόμου Τύνιδα- Biserta για στρατιωτικά οχήματα και φάλαγγες).

Στο πλαίσιο του εν λόγω τηλεγραφήματος, το Επιτελείο Συγκοινωνιών Πολεμικού Ναυτικού στη Ρώμη αναφέρει μ. α. τη μετακίνηση ατιμόπλοιων προς Bardia με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης υγρών καυσίμων, τις μεγάλου μεγέθους δυσκολίες ανεφοδιασμού προς Βεγγάζη και προς το μέτωπο πολέμου (λόγω επιθέσεων συμμαχικών δυνάμεων και ανεμοθυελλών), τη για μεγάλο διάστημα ακινητοποίηση στην έρημο τεθωρακισμένων αρμάτων μάχης άνευ καυσίμων, την πρόθεση αποστολής 2 τάνκερ προς Bardia μέσω Κρήτης με τη συνοδεία ιταλικών αεροσκαφών.

Το δεύτερο τηλεγράφημα από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς τον Αρχηγό του Γερμανικού Επιτελείου Θαλάσσιων Συγκοινωνιών στη Ρώμη, με ημερομηνία 29.7.1941. Αφορά στη σύμφωνη γνώμη αυτής αναφορικά με το προτεινόμενο σχέδιο περί μ.α. προστασίας των μεταφορών από το Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό περίπου έως την Κρήτη και από το 10ο Αεροπορικό Σώμα μεταξύ ηπειρωτικής Ελλάδας και Κρήτης.

Το τρίτο προς τη Διοίκηση Κλιμακίου Νότος περιέχοντας αναφορά σχετικά με την κρισιμότητα της κατάστασης ανεφοδιασμού και καυσίμων στο Σώμα Αφρικής λόγω σημαντικού μεγέθους απωλειών στην οδό ανεφοδιασμού Τρίπολης- Βεγγάζης, την αποστολή 2 προαναφερθέντων ατιμόπλοιων-τάνκερ («Bellona» και «Brok»).

Σελίδες 106-108 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο με ημερομηνία 29.7.1941. Αφορά στο νέο σύμφωνο συνεργασίας μεταξύ της ιταλικής Πολεμικής Αεροπορίας και του 10ου Αεροπορικού Σώματος (αναγνώριση από αέρα, επεμβάσεις εναντίων αγγλικών ναυτικών δυνάμεων και νηοπομπών συνοδείας, προστασία θαλάσσιας συγκοινωνίας μεταξύ Ιταλίας- Λιβύης, Ιταλίας-Ελλάδας και κατά μήκος των βορειοαφρικανικών ακτών από την ιταλική Πολεμική Αεροπορία, την ανάληψη προστασίας της θαλάσσιας συγκοινωνίας μεταξύ ηπειρωτικής Ελλάδας και Κρήτης υπό τον Γερμανό διοικητή Πολεμικού Ναυτικού), στη συνεργασία στο Αιγαίο (επιχειρήσεις εναντίων στόχων στην Ανατολική Μεσόγειο, προσωρινή χρήση των Δωδεκανήσων για περιορισμένου μεγέθους πραγματοποίηση ειδικών επιχειρήσεων από τη γερμανική Πολεμική Αεροπορία), στη συνεργασία στη Βόρεια Αφρική (η εν λόγω περιοχή ως χώρος

κοινών επιχειρήσεων, επέμβαση του 10ου Αεροπορικού Σώματος εναντίων στόχων στην Αλεξάνδρεια, Κάιρο, διώρυγα του Σουέζ), στη συνεργασία στη Σικελία (διάθεση των αεροδρομίων της Κατάνιας και Gerbini για προσγείωση γερμανικών αεροσκαφών λόγω ανεφοδιασμού).

Σελίδα 109 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 1.8.1941.

Αφορά στην μ.α. υπαγωγή τμημάτων στο γερμανικό Πολεμικό Ναυτικό για την προστασία των ακτών της Μαύρης Θάλασσας.

Σελίδες 110-113 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς Διοικητή του Συγκροτήματος Δύση, Συγκροτήματος Βορράς, Συγκροτήματος Νότος, με ημερομηνία 8.1941.

Αφορά στις κινήσεις συνέχισης του πολέμου, κατόπιν λήξης της εκστρατείας στο ανατολικό μέτωπο, όπως ασφάλιση του κατεχόμενου χώρου, ανάγκη ύπαρξης Μεραρχιών και αεροπορικού στόλου στην εν λόγω περιοχή, κατανομή προσωπικού και κατάλληλου εξοπλισμού στην Πολεμική Αεροπορία και Ναυτικό, ενίσχυση των στρατιωτικών δυνάμεων στη Βόρεια Αφρική, επέμβαση γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων εναντίων της Μάλτας, την πρόθεση πραγματοποίησης της επιχείρησης «Felix» για την κατάληψη του Γιβραλτάρ με την ενεργό συμμετοχή της Ισπανίας (σε περίπτωση συμμετοχής της Τουρκίας στο πλευρό του Άξονα, ασφάλιση των περασμάτων της οροσειράς του Ταύρου και επέκταση των οδών μεταφοράς της Ανατολίας από τουρκικά στρατεύματα με τη βοήθεια των γερμανικών), επίθεση εναντίων της Συρίας, Παλαιστίνης.

Σελίδες 114-115 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 8.8.1941.

Αφορά στις θαλάσσιες μεταφορές στη Μαύρη Θάλασσα, καταγράφοντας την ανάγκη μιας σε σύντομο χρονικό διάστημα κατάληψης των λιμανιών δυτικά της Κριμαίας, την πλήρη θαλάσσια κυριαρχία του βρισκόμενου στη Σεβαστούπολη Σοβιετικού Στόλου της Μαύρης Θάλασσας, με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση κάθε συγκοινωνίας προς τα λιμάνια της Ουκρανίας.

Σελίδα 116 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς το γερμανικό Επιτελείο Συγκοινωνιών Πολεμικού Ναυτικού στη Ρώμη, με ημερομηνία 12.8.1941.

Αφορά στις δυνατότητες μεταφορών από θάλασσα.

Σελίδα 117 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 15.8.1941.

Αφορά στην εντολή του Χίτλερ αναφορικά με τη μετακίνηση, κατόπιν λήξης των στρατιωτικών επιχειρήσεων στη θαλάσσια περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας, ενός

στολίσκου αποτελούμενο από 10 ταχύπλοα σκάφη για την προστασία της θαλάσσιας οδού μεταφορών Σικελίας-Τρίπολης και ενός στολίσκου 8 ναρκαλιευτικών για την ασφάλιση της θαλάσσιας οδού ανεφοδιασμού κατά μήκος των αφρικανικών ακτών από επιθέσεις υποβρυχίων.

Σελίδα 118-119 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένης Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού Ξηράς και Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικής Αεροπορίας, με ημερομηνία 19.8.1941.

Αφορά στην μ.α. κατάσταση μεταφορών στο θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου καταγράφοντας αριθμό διαθέσιμων-μεταξύ άλλων γαλλικών και ισπανικών-φορτηγών πλοίων για τις ανάγκες μεταφορών προς Αφρική, στην άμεση δραστηριοποίηση περισσότερων ιταλικών πλοίων, στην ανάγκη κατασκευής-με τη βοήθεια του γερμανικού κράτους- νέων φορτηγών πλοίων στα ναυπηγεία της Ιταλίας, Γαλλίας και Ρωσίας.

Σελίδες 120-123 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, από 26.8.1941.

Αφορά στην μ.α. ανάγκη άμεσης αποστολής 7 αξιωματικών για διοικητικά καθήκοντα και ενός ολιγάριθμου ειδικευμένου προσωπικού στις ναυτικές δυνάμεις της Ρουμανίας, στην ανάγκη δραστηριοποίησης του ρουμανικού ναυτικού στη Μαύρη Θάλασσα για καθήκοντα ανεφοδιασμού, στην έλλειψη εφεδρειών στο γερμανικό Πολεμικό Ναυτικό, στην εμφάνιση δυσκολιών για την επιχείρηση «Marita» λόγω έλλειψης προσωπικού και κλιματολογικών συνθηκών, στην ανάγκη δραστηριοποίησης του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος για την ασφάλιση της ζωτικής σημασίας για Ιταλία και Γαλλία θαλάσσιας συγκοινωνίας κατά μήκος των ελληνικών ακτών (παρατηρείται έλλειψη προσωπικού).

Σελίδα 124 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματα από τον Αρχηγό Γερμανικού Επιτελείου Συγκοινωνιών Πολεμικού Ναυτικού στη Ρώμη προς την Ανώτατη Γερμανική Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 27.8.1941 και ώρα 13:15.

Αφορά στην μ. α. πρόθεση μετακίνησης στολίσκου ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στην περιοχή της Μεσογείου και στην τοποθέτηση 3 πλοίων συνοδείας.

Σελίδες 125-128 (περίληψη)

Αναφορά σύσκεψης μεταξύ Χίτλερ και Μουσολίνι σχετικά με την κατάσταση των μεταφορών στη Μεσόγειο καταγράφοντας αριθμό πλοίων, προέλευση, χωρητικότητα, αριθμό πλοίων ως εφεδρεία, απώλειες φορτίου, τη βελτίωση της κατάστασης μεταφορών μέσω δραστηριοποίησης γαλλικών πλοίων, αίτημα προς τις Ιταλικές Ένοπλες Δυνάμεις προς αύξηση του ρυθμού δραστηριοποίησης ιταλικών πλοίων

(αναφέρεται υφιστάμενος αριθμός, είδος και χωρητικότητα και η σε μεγάλο βαθμό διστακτικότητα των ιταλικών στρατιωτικών δυνάμεων για τη χρησιμοποίηση των πλοίων αυτών), την απαραίτητη παράδοση ιταλικών πλοίων στον επικεφαλής Θαλασσίων Μεταφορών για την αποκλειστική χρήση αυτών από το Γερμανικό Πολεμικό Ναυτικό, με την εξουδετέρωση της Μάλτας και τη βελτίωση της κατάστασης συνοδείας πλοίων για τη διατήρηση των απωλειών εντός ορίων, με τη δραστηριοποίηση ιταλικών στρατιωτικών δυνάμεων και εργατικού δυναμικού για την

κατασκευή γερμανικών μεταφορικών πλοίων με συνδρομή υλικών από τη Γερμανία (για μεγαλύτερης κλίμακας αποστολές μεταφορών και τη βελτίωση αυτών), με τη χρησιμοποίηση των λιμανιών και των εκεί εγκαταστάσεων στη Βόρεια Αφρική.

Σελίδες 129-147 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο – με 4 συμπληρωματικά έγγραφα - της Διοίκησης Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 29.8.1941. Αφορά στα σημεία σύσκεψης μεταξύ του αρχηγού της Διοίκησης Γερμανικού Στρατού και του στρατηγού Cavallero, υπό την παρουσία του Μουσολίνι, σχετικά με

1. τις δυσκολίες ανεφοδιασμού των ιταλικών στρατευμάτων στο ανατολικό μέτωπο και την παράκληση για δραστηριοποίηση γερμανικών φαλαγγών προς ανακούφιση αυτών,
2. την προοπτική αποστολής ενός δεύτερου ιταλικού σώματος στο ανατολικό μέτωπο.
3. τη συνέχιση του πολέμου στη Βόρεια Αφρική (μη ύπαρξη κινδύνου το τωρινό διάστημα από τις αγγλικές δυνάμεις, συγκέντρωση μεγάλου αριθμού αγγλικών δυνάμεων στο Δέλτα του Νείλου, επιτάχυνση των προετοιμασιών για επίθεση ιταλικών και γερμανικών στρατευμάτων εναντίων του Τομπρούκ, με τη συμμετοχή του 10ου Αεροπορικού Σώματος),
4. τη σημασία του εφοδιασμού για τη διεξαγωγή του αγώνα στη Βόρεια Αφρική (καταγράφονται μεγάλο μεγέθους δυσκολίες και ελλείψεις για τις γερμανικές και ιταλικές στρατιωτικές δυνάμεις),
5. τις μεταφορές προς Αφρική και με την από αέρα ασφάλιση αυτών από τις ιταλικές αεροπορικές δυνάμεις (επίσης στη θαλάσσια οδό Τρίπολης-Βεγγάζης λόγω της μη δραστηριοποίησης εκεί του 10ου Αεροπορικού Σώματος),
6. με το αίτημα της ιταλικής στρατιωτικής διοίκησης δραστηριοποίησης γερμανικών αντιτορπιλικών,
7. τη βελτίωση των υποδομών υπεράσπισης στα λιμάνια της Ιταλίας και Τρίπολης από εναέριες επιθέσεις,
8. την εκμετάλλευση της θαλάσσιας οδού προς Κυρηναϊκή,
9. τη βελτίωση των υποδομών στα σημαντικής σημασίας λιμάνια της Βορείου Αφρικής (διάθεση ειδικών γερμανικών δυνάμεων και στρατιωτικού υλικού προς τις εργασίες αυτές)
10. με τη μετακίνηση γερμανικού στολίσκου ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στη Μεσόγειο,
11. με την τοποθέτηση γερμανικών Επιτελείων Συγκοινωνιών Πολεμικού Ναυτικού και Αεροπορίας στην ιταλική διοίκηση στρατού,
12. με τη στάση των γερμανικών και ιταλικών στρατιωτικών αρχών απέναντι στη Γαλλία,
13. με τη μετακίνηση της 713ης Μεραρχίας προς Κρήτη για την ενίσχυση της εκεί κατοχής, την τοποθέτηση μιας μεικτής ιταλικής Μεραρχίας για την αντικατάσταση των γερμανικών στρατευμάτων και τη σύμφωνη γνώμη των Ιταλών αναφορικά με τη διατήρηση της γερμανικής διοίκησης στην Κρήτη.

Το πρώτο συμπληρωματικό στο εν λόγω έγγραφο αφορά στα σημεία σύσκεψης μεταξύ του Αρχηγού Διοίκησης Γερμανικού Στρατού και του Ιταλού στρατηγού Cavallero σχετικά με τη διάθεση στον Ιταλικό Στρατό 500 φορτηγών από γαλλικά αποθέματα και 600 από τη Γερμανία, καταγράφοντας έλλειψη καυσίμων.

Το δεύτερο αφορά στα σημεία σύσκεψης όπως στην κατάσταση μεταφορών στη Μεσόγειο (καταγράφονται απώλειες), στη δραστηριοποίηση γερμανικών, γαλλικών

και ισπανικών πλοίων μεταφοράς, στην αρχική κωλυσιεργία διάθεσης πλοίων από την ιταλική κυβέρνηση, στη κατασκευή πλοίων μεταφοράς στα ιταλικά ναυπηγεία προς δραστηριοποίηση αυτών στη Μεσόγειο.

Το τρίτο αφορά στα σημεία σύσκεψης σχετικά με τις ελλείψεις πρώτων υλών στους Ιταλούς για την κατασκευή πλοίων, οχημάτων και πυρομαχικών, με τις δυσκολίες μεταφοράς καυσίμων, με την ελλιπή οργάνωση διανομής πρώτων υλών από την πλευρά των Ιταλών (καταγράφονται παραδείγματα λανθασμένης οργάνωσης και προτεραιοτήτων), με την ανάγκη προμήθειας πετρελαίου εξωτερικής καύσης.

Το τέταρτο αφορά στην ανάγκη και προμήθεια καυσίμων για την Ιταλική Πολεμική Αεροπορία.

Σελίδες 148-153 (περίληψη)

Δύο απόρρητα στρατιωτικά έγγραφα. Το πρώτο από τον Επικεφαλής της Υπηρεσίας Πληροφοριών Πολεμικού Ναυτικού προς Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου από 3.9.1941. Αφορά στη μ.α. δημιουργία μιας χωρίς καθυστέρηση σύνδεσης με το Συγκρότημα Ναυτικού Νότος, στην τοποθέτηση σε κάθε μια βάση ενός Γερμανού αξιωματικού Πληροφοριών κατόπιν άφιξης 2 στολίσκων, με σκοπό τη δημιουργία σύνδεσης με τους Ιταλούς και στην επικοινωνία μεταξύ των ναυτικών μοιρών.

Το δεύτερο αντίγραφο από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς τον Επικεφαλής της Υπηρεσίας Πληροφοριών Πολεμικού Ναυτικού, από 15.9.1941. Αναφέρεται στη θέση της Προϊσταμένης Αρχής σχετικά με το πρώτο έγγραφο καταγράφοντας τη μέσω ραδιοτηλεγράφου επικοινωνία μεταξύ Ρώμης, Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος και Υπηρεσίας Ραδιοεπικοινωνιών των στολίσκων.

Σελίδες 154-155 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από το Επιτελείο Σύνδεσης στο Επιτελείο Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού προς Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού, από 3.9.1941.

Αφορά απόσπασμα αναφοράς του Επιτελείου Σύνδεσης σχετικά με την κατάσταση εφοδιασμού στη Βόρεια Αφρική (καταγράφεται μεγάλη κλίμακας δραστηριοποίηση της Αγγλικής Πολεμικής Αεροπορίας και υποβρυχίων με αντίκτυπο στον ανεφοδιασμό μεταξύ Ιταλίας Βορείου Αφρικής, Τρίπολης- Βεγγάζης με απώλειες πλοίων και ζημιές αυτών), με τη μείωση των προς διάθεση φορτηγών πλοίων εξαιτίας ανάγκης επισκευής αυτών, με την απόσυρση ιταλικών φορτηγών πλοίων, με τις δυσκολίες διατήρησης της θαλάσσιας συγκοινωνίας και μετακινήσεων λόγω της μη εξουδετέρωσης του κομβικού σημείου της Μάλτας (καταγράφεται αριθμός επιθέσεων- συμμετεχόντων αεροσκαφών - χρονικό διάστημα) εξαιτίας της μετακίνησης του 10ου Αεροπορικού Σώματος από τη Σικελία προς Ελλάδα και των λιγοστών ιταλικών αεροπορικών δυνάμεων για επιχειρήσεις εναντίων του λιμένα και των αεροδρομίων της εν λόγω νήσου, με την αύξηση των αγγλικών αεροσκαφών στη Μάλτα, με την εκδήλωση αγγλικών αεροπορικών επιθέσεων εναντίων λιμανιών εκφόρτωσης και τον βομβαρδισμό της Τρίπολης, Βεγγάζης και Δέρνα (ανεπάρκεια της ιταλικής αντιαεροπορικής άμυνας για προστασία των χώρων και των εκεί βρισκόμενων πλοίων), με τις δυσκολίες στον ανεφοδιασμό του Σώματος Αφρικής (ανεπαρκή σίτιση, μείωση των αποθεμάτων πυρομαχικών).

Σελίδα 156 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς την Υπηρεσία Ασφαλείας Πολεμικού Ναυτικού, Συγκρότημα Νότος, από 15.9.1941.

Αφορά στην προσωρινή αδυναμία επέμβασης γερμανικών ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στο Αιγαίο και στη Μαύρη Θάλασσα, στην τοποθέτηση ισχυρών στρατιωτικών δυνάμεων στη Βόρεια Νορβηγία και Βαλτική Θάλασσα, στην τοποθέτηση στολίσκου ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στη Μεσόγειο και στη μετακίνηση ελαφρών ναυτικών δυνάμεων προς Αιγαίο.

Σελίδα 157 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 17.9.1941 και ώρα 2:25.

Αφορά στην πρόθεση άμεσης μετακίνησης 18 ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στη Μεσόγειο, στο καμουφλάρισμα των πολεμικών πλοίων (πληρώματα με πολιτική περιβολή, σημαία εμπορικών πλοίων, απόκρυψη των όπλων).

Σελίδες 158-159 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 13.9.1941.

Αφορά στην εκτίμηση κατάστασης μεταφορών στη Μεσόγειο, καταγράφοντας τη σημαντική επιδείνωση αυτής, την ανεπαρκή προστασία από τις ιταλικές ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις, τη μη λήψη άμεσων μέτρων και πρωτοβουλιών από τη γερμανική πλευρά, τον ελλοχεύοντα κίνδυνο απώλειας της Βορείου Αφρικής και κατ' επέκταση όλης της περιοχής της Μεσογείου, την απαραίτητη μετακίνηση ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στη Μεσόγειο και την επιστροφή γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων στη Σικελία, την πεποίθηση της εν λόγω αρχής σχετικά με τη διατήρηση της Βορείου Αφρικής και της Μεσογείου ως προϋπόθεση για τη νικηφόρα έκβαση του πολέμου.

Σελίδες 160-161 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Επιτελείου Σύνδεσης Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στη Ρώμη, με ημερομηνία 6.9.1941 και ώρα 20:00.

Αφορά στην πρόθεση αποστολής γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων προς Σικελία και Τρίπολη εξαιτίας της αναμενόμενης επιδείνωσης της κατάστασης των θαλάσσιων μεταφορών στην Κεντρική Μεσόγειο, στην αδυναμία των Ιταλών προς προστασία των μεταφορών προς Λιβύη και εξουδετέρωση της Μάλτας, στην άφιξη 3 πλοίων μεταφοράς γερμανικού στρατιωτικού υλικού στο λιμάνι της Τρίπολης, στη βύθιση του πλοίου «Esperia» μεταφέροντας γερμανικά και ιταλικά στρατεύματα. Για τη μεταφορά ανεφοδιασμού στα γερμανικά στρατεύματα στην Κυρηναική και τη μεταφορά γερμανικών ενισχύσεων αναφέρεται η αύξηση των αεροπορικών επιθέσεων εναντίων της Μάλτας, η από αέρα προστασία των πλοίων μεταφοράς, η αύξηση δραστηριοποίησης ιταλικών υποβρυχίων στη Bardia και Δέρνα, η ανάληψη από το Γερμανικό Στρατό των δια θαλάσσης μεταφορών ανεφοδιασμού μέσω Ελλάδος (με πλοία από την Κρήτη προς τα λιμάνια της Κυρηναικής), η μετακίνηση μοίρας γερμανικών μεταγωγικών προς νότια Ελλάδα για τη μεταφορά ζωτικής σημασίας αγαθών και αδειούχων στρατιωτών και η έπειτα διάθεση αυτής στο Σώμα Αφρικής (άφιξη στα αεροδρόμια της Κυρηναικής μέσω Κρήτης), η

πραγματοποίηση επιπλέον επιθέσεων εναντίων του Αγγλικού Στόλου και της διώρυγας του Σουέζ μέσω της μετακίνησης του 10ου Αεροπορικού Σώματος από τη Σικελία προς Ελλάδα.

Σελίδες 162-163 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 13.9.1941 και ώρα 17:45.

Αφορά στη διαταγή του Χίτλερ περί μη απόσυρσης δυνάμεων Στρατού Ξηράς και Πολεμικής Αεροπορίας από την περιοχή πλησίον του Λένινγκραντ με σκοπό την περικύκλωση της εν λόγω πόλης, των καθηκόντων του 10ου Αεροπορικού Σώματος στη Μεσόγειο (προστασία των γερμανικών μεταφορών προς Βόρεια Αφρική), της άμεσης αποστολής 6 υποβρυχίων στη Μεσόγειο.

Σελίδες 164-165 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Διοικητή Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 14.9.1941 και ώρα 1:24.

Αφορά στη μη έγκαιρη πραγματοποίηση των αναγκαίων αποστολών ανεφοδιασμού-ενισχύσεων στο Αιγαίο και προς Κρήτη λόγω έλλειψης προστασίας αυτών και των έχοντας ήδη ξεκινήσει μεταφορών πετρελαίου προς Μαύρη Θάλασσα (προτείνεται η μ.α. διάθεση επιπλέον γερμανικών αεροπορικών και ναυτικών δυνάμεων προστασίας, η προτροπή προς το Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό προς διάθεση μεταφορικών πλοίων, αντιτορπιλικών, κανονιοφόρων σκαφών και πλοίων συνοδείας στο Συγκρότημα Νότος, η επείγουσα μετακίνηση στο Αιγαίο 6 ταχύπλοων και έξι ναρκαλιευτικών του Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού), στην ανάγκη μετακίνησης άνω των 6 ναρκαλιευτικών προς Μαύρη Θάλασσα, στη δυσχερή κατάσταση του Γερμανικού Στρατού στην εν λόγω περιοχή εξαιτίας των συνεχιζόμενων απωλειών, της περιορισμένης δυνατότητας επέμβασης των μη επαρκώς εκπαιδευμένων ρουμανικών ναυτικών δυνάμεων και της περιορισμένης δραστηριοποίησης βουλγάρικων ταχύπλοων.

Σελίδες 166-169 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς πλοίαρχο von Puttkamer, με ημερομηνία 29.10.1941.

Αφορά στην αποστολή αντιγράφου τηλεγραφήματος προς την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού σχετικά με την κατάσταση μεταφορών στη Μεσόγειο καταγράφοντας μ.α. την ανάγκη προστασίας αυτών (βασική αποστολή του 10ου Αεροπορικού Σώματος για τις μεταφορές προς Βόρεια Αφρική), τη δραστηριοποίηση ιταλικών υποβρυχίων, την εξουδετέρωση της Μάλτας, την άμεση αποστολή ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών προς Μεσόγειο, τη δραστηριοποίηση επιπλέον αεροπορικών δυνάμεων από τη Σικελία.

Σελίδες 170-172 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από τον Ανώτατο Διοικητή Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού προς ναύαρχο von Puttkammer και προς Χίτλερ, από 23.9.1941.

Αφορά στην κατάσταση των μεταφορών στη Μεσόγειο καταγράφοντας την ανάγκη προστασίας αυτών προς Βόρεια Αφρική και τη διαφωνία αυτού αναφορικά με τη διαταγή περί αλλαγής τακτικής στο 10ο Αεροπορικό Σώμα (εκφράζονται ανησυχίες για πρόκληση απωλειών στη Βόρεια Αφρική και Μεσόγειο), την επιτακτική ανάγκη επιπλέον ασφάλισης των μεταφορών Ελλάδα-Βόρεια Αφρική λόγω της μη

γερμανικής κυριαρχίας στους αιθέρες, τη σημασία της βασικής οδού μεταφορών προς Τρίπολη και της ενδιάμεσης Τρίπολης-Βεγγάζης (απειλή τούτων από αγγλικά υποβρύχια και πολεμικά αεροσκάφη, μη αποτελεσματική προστασία από ιταλικές εναέριας και θαλάσσιες δυνάμεις).

Σελίδες 173-174 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού προς Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 21.9.1941 και ώρα 13:50.

Αφορά στη συμπλήρωση του τηλεγραφήματος των σελίδων 167-169, αναφέροντας την απόφαση του Φύρερ περί προστασίας των νηοπομπών μεταξύ Ελλάδος και βορειαφρικανικών ακτών από το 10ο Αεροπορικό Σώμα στην Κρήτη και την απαίτηση αυτού της διάθεσης ενός αεροδρομίου στη Σικελία προς επέμβαση γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων, την ενίσχυση του 10ου Αεροπορικού Σώματος με 2 μοίρες πολεμικών αεροσκαφών.

Σελίδες 175-182 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από τη Διοίκηση Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 9.9.1941.

Αφορά στη συνοπτική έκθεση της Διοίκησης Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος σχετικά με τις μεταφορές ανεφοδιασμού κατά τη διάρκεια των στρατιωτικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, τονίζοντας τις παρουσιαζόμενες δυσκολίες και αστοχίες όπως λιγοστά προς διάθεση γερμανικά πλοία (χρησιμοποιώντας στο μεγαλύτερό τους μέρος επείγουσα επισκευή), μειωμένη απόδοση των γερμανικών πληρωμάτων (λόγω συνεχούς δραστηριοποίησης χωρίς την αντίστοιχη παροχή αδείας και της μετακίνησης τους στη Γερμανία), δυσκολία στη ναύλωση νέων πλοίων (εξαιτίας μακράς διάρκειας διαπραγματεύσεων με ξένους εφοπλιστές, υπουργεία, κυβερνήσεις και Γενικά Επιτελεία), ανεπάρκεια των εγκαταστάσεων μεταφόρτωσης-φόρτωσης-εκφόρτωσης στα κατεχόμενα λιμάνια, κατεπείγουσα ανάγκη μεγαλύτερης χωρητικότητας στα πλοία, κακή ποιότητα βουλγάικο κάρβουνο για την κίνηση των πλοίων λόγω έλλειψης γερμανικού (εξαιτίας αυτού ελάττωση της ταχύτητας, η σε μεγάλο βαθμό κούραση των θερμοστών και μηχανικών, περαιτέρω καθυστερήσεις), μη τακτική πρόμήθεια υλικού ανεφοδιασμού εξαιτίας των δυσκολιών μεταφοράς, ανεπαρκής στελέχωση των επιτετραμμένων υπηρεσιών του Πολεμικού Ναυτικού.

Αναφέρεται ακόμα στον ανεφοδιασμό από τη Μαύρη Θάλασσα προς Αιγαίο καταγράφοντας ποσότητα επισιτισμού για τα στρατεύματα, καυσίμων, σιτηρών, στρατιωτικού εξοπλισμού, κάρβουνου, εξοπλισμού Πολεμικής Αεροπορίας (νάρκες αέρος, βόμβες).

(μετάφραση)

3

Μεταφορές ανεφοδιασμού και στρατευμάτων στο θαλάσσιο χώρο του Αιγαίου έως το πέρας κατάληψης των νησιών και της Κρήτης.

Λόγω επέμβασης των Άγγλων και πράξεων δολιοφθοράς αποδεκατίστηκε ο αποτελούμενος από πλοίαρτα ελληνικός στόλος (μικρότερου ή μεγαλύτερου μεγέθους ζημιές στο εξωτερικό τμήμα και στις μηχανές, αποκόλληση τμημάτων των μηχανών κ.ο.κ). Πολλά σκάφη απέφυγαν μέσω της μετακίνησης τους σε καλά καλυμμένους κόλπους στις ακτές των νησιών την επίταξή τους από το Γερμανικό Στρατό. Θα ανακτώταν μόνο δια εκτενών αναζητήσεων. Μέσω προσωρινών επισκευών,

απαρχαιωμένου και συχνά ακόμα μη ναυτικού τύπου εξοπλισμού, επετεύχθη, υπό την ισχυρότατη απαίτηση των στρατιωτικών υπηρεσιών, να εξασφαλιστεί ο αναγκαίος εκεί χώρος.

Α. Έως το πέρας της κατάληψης της Κρήτη είχε καταγραφεί ένας χωρητικότητας 11.320 ποσοτήτων χώρος στα πλοία, αποτελούμενα από 114 σκάφη (κυρίως μηχανοκίνητα ιστιοφόρα).

Με αυτά μεταφέρθηκαν:

5. 966 αξιωματικοί, στρατιώτες μαζί με άλογα
2. 173 αιχμάλωτοι (Μήλος και Κρήτη),
371 οχήματα, εκ των οποίων 5 τεθωρακισμένα οχήματα μάχης των 10 τόνων,
188 μοτοσικλέτες και ποδήλατα,
2.681 ποσότητες πρόσθετου φορτίου (πυρομαχικά, πυροβόλα, μηχανήματα, προμήθειες τροφίμων, στρατιωτικός εξοπλισμός κ.ο.κ).

Β. 46. 283 ποσότητες φορτίου σε μεγάλο μεγέθους πλοία, αποτελούμενα από 19 ατμόπλοια.

Μεταφέρθηκαν μέσω 105 μετακινήσεων ατμόπλοιων συνολικά:

14. 249 αξιωματικοί, στρατιώτες και αιχμάλωτοι,
230.581 ποσότητες ειδών ανεφοδιασμού, εκ των οποίων μόνο 75.225 ποσότητες καυσίμων, παράλληλα όπλα, πολεμοφόδια, ιδιαίτερος πολεμοφόδια ρίψης, είδη επισιτισμού κ.ο.κ,
2.140 οχήματα κάθε τύπου,
26 λέμβοι,
424 ίπποι και μουλάρια,
1.250 τόνοι φορτίου πόσιμο νερό προς την παράδοση αυτών στα άνυδρα νησιά.
Δεν έχουν καταγραφεί λόγω έλλειψης ακριβών στοιχείων αποσκευές, ξηρά τροφή, ζωοτροφές, ταχυδρομείο και άλλα μικρότερου μεγέθους αντικείμενα.

Για την ασφάλεια των μεταφερόμενων μονάδων διανεμήθηκε στα σκάφη επιπλέον ο παρακάτω εξοπλισμός:

- 20.000 σωσίβια,
120 μεγάλου μεγέθους λέμβοι από καουτσούκ
80 μικρού μεγέθους σάκοι επίπλευσης,
45 ξύλινες σχεδίες,
20 λέμβοι διάσωσης των οποίων το μεγαλύτερο μέρος θα επιστραφεί ή αποθηκευτεί κατόπιν της επιχείρησης «Ερμής».

4

Αποτελέσματα ανεφοδιασμού και μεταφοράς στρατευμάτων στο Αιγαίο κατόπιν της κατάληψης της Κρήτης έως την 20.8.1941.

Δραστηριοποιήθηκαν πλοiάρια:

- α) Για μεταφορές του γερμανικού στρατού
133 πλοiάρια, συνολικά 20.130 τόνοι φορτίου
- β) Για οικονομικού χαρακτήρα μεταφορές
175 πλοiάρια, 21.351 τόνων φορτίου.

Στο εν λόγω χρονικό διάστημα μεταφέρθηκαν εκτός των αναφερόμενων στο β):

4.8 «L IX»
φορτίο περ. 750 τόνους.

προσάραξη στον κόλπο Καλαθά με συνολικό

Σελίδες 183-184 (περίληψη)

Στρατιωτικό έγγραφο με ημερομηνία 28.9. 1941. Αφορά στην κατανομή των βρετανικών μονάδων εδάφους στη Βόρεια Αφρική καταγράφοντας χώρο (περιοχή του Νείλου, Μάρσα Ματρούχ, άσση Σίβα, Τομπρούκ, Μάλτα)--πιθανολογούμενο αριθμό τεθωρακισμένων αρμάτων μάχης στην Αίγυπτο.

Σελίδες 185-190 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου-με 2 συνημμένα-από το Επιτελείο Σύνδεσης στο Επιτελείο Γερμανού Ναυάρχου στο Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό προς Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού και τον Γερμανό στρατηγό στο Διοικητήριο του Ιταλικού Στρατού, από 24.9.1941.

Αφορά στον καθορισμό των νέων καθηκόντων του 10ου Αεροπορικού Σώματος και Ιταλικής Πολεμικής Αεροπορίας στη Μεσόγειο.

Το πρώτο συνημμένο αναφέρεται στην ανάληψη από το 10ο Αεροπορικό Σώμα της προστασίας των θαλάσσιων μεταφορών κατά μήκος των ελληνικών δυτικών ακτών ή από Ελλάδα προς Βεγγάζη και Δέρνα καθώς και της συγκοινωνίας πλησίον των ακτών Βεγγάζης-Δέρνας, της ενίσχυσης της άμυνας εναντίον υποβρυχίων πριν τη Βεγγάζη και Δέρνα, στο ιταλικό αίτημα περί εντατικοποίησης των επιθέσεων εναντίον της Μάλτας, ενίσχυσης της προστασίας στο θαλάσσιο χώρο της Τρίπολης, της περαιτέρω προστασίας των δια θαλάσσης μεταφορών από Ιταλία έως τις ακτές της δυτικής Ελλάδος και μεταξύ Τρίπολης- Βεγγάζης.

Το δεύτερο αφορά στις προτάσεις του γερμανικού Επιτελείου Σύνδεσης στο Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό σχετικά με τη μελλοντική δραστηριοποίηση του 10ου Αεροπορικού Σώματος καταγράφοντας μ.α την επέμβαση εναντίον της Μάλτας, προστασία νηοπομπών και θαλάσσιων μεταφορών από επιθέσεις συμμαχικών πολεμικών αεροσκαφών και υποβρυχίων, επιτήρηση θαλάσσιων περιοχών με στόχο τον εντοπισμό και εξουδετέρωση συμμαχικών υποβρυχίων και αεροσκαφών, επιτήρηση και προστασία της ζωτικής σημασίας για τον ανεφοδιασμό του Σώματος Αφρικής θαλάσσιας περιοχής στα λιμάνια της Τρίπολης, Βεγγάζης και Δέρνας.

Σελίδες 191-192 (περίληψη)

Δύο απόρρητα αντίγραφα στρατιωτικών εγγράφων. Ως πρώτο της σελίδας 192 προς την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου από 13.9.1941. Αφορά στο αίτημα μεταφοράς βομβών βυθού και ναρκών. Το δεύτερο από 2.10.1941 αφορά στην απάντηση στο προαναφερόμενο έγγραφο.

Σελίδες 193-194 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς τη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 3.10.1941. Συνοπτική αναφορά του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος σχετικά με τη μ. α. μετακίνηση του ατμόπλοιου «Almena» από το λιμάνι του Πειραιά προς Bardia, τη ρίψη κατά την πορεία του βομβών βυθού, τον εντοπισμό δύο ναρκών στο θαλάσσιο χώρο νοτίως της Κρήτης, την ύπαρξη στην είσοδο του λιμανιού της Bardia ενός παλιού αγγλικού και ενός ιταλικού φραγμού με δίχτυ, την εκφόρτωση 1.800 τόνων

ανεφοδιασμού, την πραγματοποίηση αεροπορικών επιθέσεων έχοντας ως στόχο το ατμόπλοιο (καταγράφεται χρονική διάρκεια, αριθμός συμμετεχόντων αεροσκαφών και βομβών, υλικές ζημιές) χωρίς επιτυχές αποτέλεσμα, την κατάρριψη 14 συμμαχικών αεροσκαφών από τα πυροβόλα του πλοίου.

Σελίδα 195 (περίληψη)

Χειρόγραφη δυσανάγνωστη σελίδα.

Σελίδες 196-198 (περίληψη-μετάφραση)

Αντίγραφο από υπηρεσία Εθνικής Άμυνας, με ημερομηνία 1941. Αφορά σε επιστολή του Χίτλερ προς Μουσολίνι.

(μετάφραση) Ντούτσε!

Παρά τα λαμβανόμενα από εσάς τις προηγούμενες εβδομάδες μέτρα και όσα ακόμα προβλέπονται για την προστασία του ανεφοδιασμού προς Αφρική και των σημειωμένων από το στρατό σας, το τελευταίο χρονικό διάστημα, επιτυχιών απέναντι στους Άγγλους, δημιουργούν σε μένα, ωστόσο, πολύ μεγάλη ανησυχία οι περαιτέρω αυξανόμενες απώλειες πλοίων στη Μεσόγειο. Η τύχη των δικών σας και των δικών μου εκεί μαχόμενων στρατευμάτων καθώς και η εν συνεχεία διεξαγωγή του πολέμου εναντίων των Άγγλων στη Λιβύη και στην Ανατολική Μεσογείου είναι άμεσα εξαρτημένη από την πραγματοποίηση του ανεφοδιασμού στην Αφρική. Εκ τούτου, θα πρέπει να είναι η από κοινού επιδίωξη μας να σημειωθεί κάθε προσπάθεια ώστε να ασφαλιστούν κατά το μεγαλύτερο δυνατό βαθμό οι θαλάσσιοι οδοί συγκοινωνίας προς Αφρική.

Επειδή θα αποδεσμευτεί μετά το πέρας των επιχειρήσεων στον ανατολικό χώρο ένα μεγάλο τμήμα των αεροπορικών μου δυνάμεων προς άλλη, σε προβλεπόμενο χρόνο, χρήση και επειδή, σύμφωνα με την αντίληψη μου, είναι στην παρούσα φάση του πολέμου άνευ σημασίας που έχουν εντοπιστεί οι Άγγλοι, εάν απλά επιτευχθεί μια ματαίωση των προθέσεων τους θα διαθέσω ευχαρίστως σε εσάς περισσότερες μοίρες της Πολεμικής Αεροπορίας για την επέμβαση στο χώρο της Μεσογείου.

Αποκλειστικό καθήκον των συγκεκριμένων μοιρών θα είναι η από κοινού μαζί με τα προς αυτό προβλεπόμενα τμήματα του στρατού σας προστασία των θαλάσσιων οδών προς Λιβύη και Κυρηναϊκή, η εξουδετέρωση της Μάλτας, η παρεμπόδιση της συγκοινωνίας του εχθρού προς ανατολές και δυσμάς και η με σθένος υποστήριξη των μαχών στη Βόρεια Αφρική, κυρίως στην επικείμενη επίθεση εναντίων του Τομπρούκ.

Θεωρώ ωστόσο ως απαραίτητο, στο πλαίσιο της επέμβασης των εν λόγω ενισχύσεων, τη συγκέντρωση και την ενιαίας μορφής διοίκηση όλων των προς δραστηριοποίηση για την υπεράσπιση της Μεσογείου γερμανικών δυνάμεων, συμπεριλαμβανομένων των αεροπορικών δυνάμεων από την Ελλάδα/ Κρήτη.

Για την όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη διαμόρφωση της νέας αυτής δομής δυνάμεων του Άξονα, φαίνεται σε μένα λειτουργικό, οι ιταλικές αεροπορικές μοίρες, που μπορούν να διατεθούν για τα προαναφερόμενα καθήκοντα, να ενσωματωθούν στην ενιαία αυτή διοίκηση.

Έχω λάβει την απόφαση να στείλω έναν έμπειρο πτέραρχο ως Γερμανό Ανώτατο Διοικητή στον Τομέα της Μεσογείου και η δική σας ανωτάτη διοίκηση θα μπορούσε να υπαχθεί σε αυτόν, ώστε να δοθεί η δυνατότητα μιας ενιαίας μορφής επέμβασης των δικών σας και των δικών μου αεροπορικών δυνάμεων για τη υπεράσπιση αυτού του ιταλικού σκηνηκού διεξαγωγής πολέμου.

Μέσω της δημιουργίας ενός μεικτού ιταλογερμανικού επιτελείου διοίκησης θα είχε ο Γερμανός πτέραρχος τότε τη δυνατότητα της ενιαίας διοίκησης των υπαγόμενων σε αυτόν ιταλικών και γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων και αντιαεροπορικών πυροβόλων για τις αποστολές αυτών στη νότια Ιταλία, Σικελία, βόρεια Αφρική και ενδεχομένως επίσης στα Δωδεκάνησα και να αποδείξει, μέσω γεμάτων σθένος μαχών, τη συνοχή και την υπεροχή του Άξονα στη Μεσόγειο επίσης.

Για την ένταξη επίσης των τμημάτων του Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού, που δραστηριοποιούνται στη Μεσόγειο ή μετακινούνται εκεί για καθήκοντα υπεράσπισης, θα επιφορτίσω τον Γερμανό πτέραρχο με τις σχετικά με αυτά απαραίτητες αρμοδιότητες. Θα επιδοκίμαζα εάν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί επίσης μια παρόμοιου τύπου διευθέτηση από την πλευρά της ιταλικής Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου.

Θα σας αποστείλω εγγράφως τις επιθυμίες μου σχετικά με τη διοίκηση των γερμανικών στρατευμάτων και με τη συνεργασία με τα ιταλικά σώματα στρατού.

Σε περίπτωση που εσείς, Ντούτσε, δώσετε την ουσιαστική συγκατάθεση για την ενιαία μορφή διοίκησης του πολέμου, θα στείλω τον αιθεράρχη στην Ανώτατη Διοίκηση σας, για τον καθορισμό των περαιτέρω λεπτομερειών.

Θα χαίρομαι απεριόριστα εάν δεχτείτε τη βοήθεια που δύναμαι τη χρονική αυτή στιγμή να προσφέρω σε εσάς ώστε υπό τη στενή αυτή συνεργασία όχι μόνο να εγκλωβίσουμε τους Άγγλους στο μέτωπο της Αιγύπτου, αλλά επίσης να καταστήσουμε τη Μεσόγειο σε έναν όλο και περισσότερο κυρίαρχο τομέα επιχειρήσεων.

Σελίδα 199 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο σημείωσης πρακτικών αναφορικά με την κατάσταση των προκληθέντων ζημιών σε πλοία και απωλειών για το χρονικό διάστημα 1.7-30.9.1941 στο χώρο της Μεσογείου και του Αιγαίου.

Σελίδες 200-201 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από το Επιτελείο Σύνδεσης στο Επιτελείο του Ναυάρχου της Ιταλικής Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου προς Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 14.10.1941.

Αφορά στην τοποθέτηση από τους Γάλλους φραγμών από νάρκες στις ακτές τις βορείου Αφρικής λόγω διέλευσης αυτών από συμμαχικά πλοία.

Σελίδες 202-203 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 15.10.1941 και ώρα 19:33.

Αναφέρεται στη συνεργασία γερμανικού και βουλγάρικου στρατού στον τομέα του Πολεμικού Ναυτικού καταγράφοντας τη μ.α τη δραστηριοποίηση του βουλγαρικού ναυτικού, την παροχή από τις γερμανικές στρατιωτικές υπηρεσίες υποστήριξης στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και των σχεδιασμών δράσης.

Σελίδες 204-205 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 1.10.1941. Αφορά στην αναδιοργάνωση των δια θαλάσσης μεταφορών στην περιοχή της Βορείου Αφρικής.

Σελίδα 206 (περίληψη)

Χειρόγραφο δυσανάγνωστο στρατιωτικό σημείωμα, με ημερομηνία 21.9.1941.

Σελίδες 207-210 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο αντίγραφο τμήματος του Ημερολογίου Πολέμου του ναυάρχου Αιγαίου για το χρονικό διάστημα από 1. έως 15.10.1941.

(μετάφραση) Εκτίμηση της κατάστασης

Διακρίνω στα παρακάτω τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της τωρινής στρατιωτικής κατάστασης στο Αιγαίο και στις συνορεύοντας θαλάσσιες περιοχές:

1) Η περιοχή του Αιγαίου περιλαμβάνει ένα χώρο, που συγκρινόμενος με τη Βόρεια Θάλασσα, καταλαμβάνει σχεδόν τόσο μεγάλη έκταση, όπως η οριοθετημένη περιοχή των γερμανικών, ολλανδικών, αγγλικών, δανέζικων ακτών και εκτείνεται έως το ύψος των βουνών. Αυτό σημαίνει ότι το Αιγαίο αντιστοιχεί περίπου στο θαλάσσιο χώρο όπου είχε διαδραματιστεί στον Παγκόσμιο Πόλεμο η μάχη μεταξύ του γερμανικού και του αγγλικού στόλου (Βασιλικό Πολεμικό Ναυτικό). Η στενότητα της εν λόγω θαλάσσιας περιοχής εξαιτίας των πολυαριθμών νησιών έχει ως συνέπεια η θαλάσσια συγκοινωνία να εξελίσσεται κυρίως σε περιορισμένου τύπου μετακινήσεις. Μια αλλαγή της πορείας διέλευσης ατιμόπλοιων καθίσταται δυνατή μόνο σε μικρό μέγεθος. Οι προοπτικές επίθεσης είναι εκ τούτου ευνοϊκές για τον εχθρό και τα υποβρύχια του.

2) Τα διατιθέμενα κατάλληλα αεροσκάφη για την εξουδετέρωση των εχθρικών υποβρυχίων είναι, όπως είναι ήδη γνωστό, αναφορικά με τον αριθμό και τον εξοπλισμό τους εντελώς ανεπαρκή, κανένα απολύτως εκ των γερμανικών ή ιταλικών πλοίων δεν διαθέτει συσκευή εντοπισμού, μόνο λίγα πλοία ωτακουστικά μέσα. Δύναται να ρίχνονται μόνο μικρής εμβέλειας βόμβες βυθού, εξαιτίας της μειωμένης ταχύτητας και της ανεπάρκειας των πλοίων, εκτός των ιταλικών σκαφών μεταφοράς. Οι βρισκόμενες προς διάθεση αεροπορικές δυνάμεις δεν μπόρεσαν έως τώρα να μεταφέρουν βόμβες, έτσι δεν ήταν σε θέση να προχωρήσουν σε επίθεση εναντίων των υποβρυχίων. Η κατάσταση θα μπορεί να βελτιωθεί κάπως βαθμιαία με την έχοντας ξεκινήσει στο τωρινό σημείο διάθεση αεροσκαφών φέροντας βόμβες. Για την τοποθέτηση φραγμών από γάρκες εναντίων υποβρύχια λείπουν τα κατάλληλα μέσα, η χρησιμοποίηση των ιταλικών πλοιαρίων μεταφορών αποβαίνει εις βάρος της συνοδείας.

3) Τα προς διάθεση μεταφορικά μέσα δεν επαρκούν για τα καθήκοντα των δια θαλάσσης μεταφορών. Συνεπεία αυτού, ο εφοδιασμός των νησιών και κυρίως η μετατροπή της Κρήτης ως βάση για το 10ο Αεροπορικό Σώμα θα πρέπει υλοποιηθεί μακροπρόθεσμα.

4) Έχουν εντοπιστεί στα κεντρικότερα σημεία, δηλαδή κυρίως πλησίον του ακρωτηρίου Σούνιο και στα βόρεια της Κρήτης, εχθρικά υποβρύχια. Ο εντοπισμός αυτός στηρίζεται, στις πιο σπάνιες περιπτώσεις, από παρατήρηση μέσω αναγνώρισης. Τα υποβρύχια διακρίνονται τις περισσότερες φορές μόλις κατά τη διάρκεια της επίθεσης ή μετά τις βολές. Αν και επιχειρείται, τόσο μέσω τρέχουσας επιτήρησης όσο και μέσω επέμβασης των υφιστάμενων αεροσκαφών καταδίωξης υποβρυχίων και άλλων σκαφών, να πιεστεί ο αντίπαλος κάτω από το νερό, γίνεται στο πλαίσιο αυτών των εδώ δραστηριοτήτων λόγος, όχι προς μια εξουδετέρωση των εχθρικών υποβρυχίων, αλλά απλώς προς μια ουσιαστική παρενόχληση της δραστηριότητας αυτών.

5) Κατά συνέπεια, το Αιγαίο είναι για τον αντίπαλο ένας σχετικά εύκολος και λίγο επικίνδυνος τομέας επιχειρήσεων. Ωστόσο, δεν καθίσταται για αυτόν ως κέντρο βάρους, επειδή πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι έχει δραστηριοποιήσει τις υποθαλάσσιες του δυνάμεις κυρίως στη συγκοινωνία Ιταλία-Αφρική η οποία κατέχει για αυτόν μεγαλύτερη σημασία από ότι η συγκοινωνία στο Αιγαίο. Η συγκεκριμένη κατάσταση μπορεί π.χ να μεταβληθεί εάν αποκτήσουν τα Δαρδανέλια για τον αντίπαλο μεγαλύτερη σημασία. Παράλληλα, ο αντίπαλος μπορεί να δώσει μεγαλύτερη αξία και να εμποδίσει τις μεταφορές προς Κρήτη ή να ενισχύσει τις επιθέσεις εναντίων των κινούμενων προς τη Σαλαμίνα γερμανικών υποβρυχίων.

6) Η ενίσχυση και η βελτίωση των γερμανικών μέσων αντικατασκοπείας θα πρέπει να σημειωθεί με τη μέγιστη δυνατή έμφαση. Ωστόσο, δεν φαίνεται σε μένα να υφίστανται οι προϋποθέσεις για μια πράγματι αποφασιστική αλλαγή αναφορικά με τη βελτίωση των ανεπαρκών δυνατοτήτων στον ελληνικό χώρο και με τη δυσκολία του εκάστοτε ανεφοδιασμού από την πατρίδα.

7) Εκ τούτου, εκτιμώ τη συνολική κατάσταση ως σε μεγάλο βαθμό ασταθή. Ο αντίπαλος κατέχει όλα τα πλεονεκτήματα εκδήλωσης επίθεσης χωρίς να μπορούν το τωρινό χρονικό διάστημα τα από τη δική μας πλευρά μέτρα να την αντιμετωπίσουν ή να την εξουδετερώσουν. Στο πλαίσιο αυτό, η περιοχή του Αιγαίου και των νησιών είναι στη ίδια περίπου κατάσταση, όπως η Αγγλία σε εμάς. Το ίδιο βρίσκονται τα νησιά του Αιγαίου υπό αποκλεισμό εχθρικών υποβρυχίων που δεν είναι μεν ένας ερμητικός αποκλεισμός, περιορίζει παρά ταύτα σε τέτοιο βαθμό τη συγκοινωνία, ώστε τα στρατιωτικά μέτρα να έχουν κατ' αυτόν τον τρόπο περιοριστεί ή καταστεί αδύνατα. Έτσι έπρεπε να αναβληθεί η μετακίνηση του 10ου Αεροπορικού Σώματος προς Κρήτη και να απορριφτεί η ανταλλαγή μιας γερμανικής Ορεινής Μεραρχίας στην Κρήτη.

8) Για την πραγματοποίηση μιας βέβαιης βελτίωσης της κατάστασης πρέπει να δοθεί από τη γερμανική και ιταλική πλευρά μεγάλη έμφαση στην ενίσχυση της αντικατασκοπείας τόσο σε αριθμό όσο και σε υλικό. Η πατρίδα μπορεί να συνδράμει μόνο σε περιορισμένο βαθμό εξαιτίας των δυσκολιών μεταφοράς. Η εξασφάλιση μιας στα όρια του εφικτού βοήθειας θεωρείται η πρώτη προϋπόθεση προς μια βελτίωση. Παράλληλα πρέπει να υπάρξει μια, στο μέγεθος του δυνατού, επιτάχυνση κατάσχεσης των πλοίων στην ίδια την ελληνική επικράτεια, μέσω επισκευής αυτών ή νέων κατασκευών.

9) Για την ολοκλήρωση ενός σημαντικού μέρους των ήδη αρχινημένων σε νωρίτερο χρονικό σημείο δράσεων για την ανεύρεση και εκμετάλλευση επιπλέον δυνατοτήτων, κρίνεται η προσήλωση όλων των δυνάμεων στους συγκεκριμένους στόχους απαραίτητη. Πρέπει να δοθεί σε τούτο σημασία, ότι τα καθήκοντα στο δικό μας πεδίο διεξαγωγής θαλασσίου πολέμου να τεθούν στο προσκήνιο και να πρέπει πραγματοποιηθεί μια αναγκαία προς αυτό εκ των έσω αναδιοργάνωση. Παράλληλα, κρίνεται αναγκαία η συνεχής ενημέρωση των υπαγόμενων Υπηρεσιών Επιχειρήσεων και Μεταφορών στον Διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Διοικητή Νοτίου Ελλάδος αναφορικά με τις ιδιαιτερότητες της θαλάσσιας κατάστασης και εκ τούτου να υπάρξει, από τη μια πλευρά, μέριμνα μιας σε μεγάλο βαθμό μείωσης των στρατιωτικών απαιτήσεων αναφορικά με τις δια θαλάσσης μεταφορές και από την άλλη η εγγύηση μέσω του ναυτικού η εκμετάλλευση των δυνατοτήτων του ελληνικού χώρου. Ταυτοχρόνως, θα πρέπει, με τη μέγιστη δυνατή έμφαση, να πραγματοποιηθεί η έγκαιρη προετοιμασία και η εξασφάλιση του ανεφοδιασμού από την πατρίδα.

10) Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι στο Πολεμικό Ναυτικό έχει ανατεθεί μια αποστολή για την πραγματοποίηση της οποίας διατίθενται ελάχιστα βοηθητικά μέσα , εν

συγκρίσει με άλλα μέτωπα πολέμου. Επειδή η ιδιαίτερος μη ευνοϊκή κατάσταση στη θάλασσα έχει σε μεγάλο βαθμό αρνητική επίδραση στις δράσεις του Στρατού Ήεράς και Πολεμικής Αεροπορίας στο συγκεκριμένο χώρο, το ναυτικό βρίσκεται σε μια ιδιαίτερος δυσχερή θέση.

11) Η προστασία των θαλάσσιων συγκοινωνιών δεν δύναται, στην τωρινή αναλογία δυνάμεων και στο μέγεθος των υφιστάμενων καθηκόντων, να πραγματοποιηθεί σε μακρινή απόσταση όπως το απαιτούν οι επιθέσεις του αντιπάλου. Θα πρέπει κ τούτου να ληφθούν υπόψη κίνδυνοι που υπό άλλες προϋποθέσεις και σε άλλες θαλάσσιες περιοχές πιθανότατα να μην παρουσιάζονταν. Στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορεί να αποφευχθεί μια υπερεκμετάλλευση της χωρητικότητας και των θαλασσιών δυνάμεων. Κατά πόσο μπορεί και πρέπει να προχωρήσει στο σημείο τούτο, θα εξαρτηθεί από την περαιτέρω ευνοϊκή ή μη εξέλιξη της κατάστασης.

Σελίδα 211 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο με ημερομηνία 1.10.1941. Αφορά στη δομή διοίκησης του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος.

Σελίδες 212-213 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 24.10.1941 και ώρα 18:01.

Εντολή αναφορικά με τη συνεργασία του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος με τον Διοικητή Στρατού Ήεράς Νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ των διοικητών Πεζικού και Πολεμικής Αεροπορίας, των γερμανικών και ιταλικών στρατιωτικών υπηρεσιών σχετικά με την πραγματοποίηση επιχειρήσεων στη θαλάσσια περιοχή του Αιγαίου, με τη δημιουργία ενιαίας διοίκησης και ενός αρμόδιου επιτελείου για τις επιχειρήσεις στη Μεσόγειο.

Σελίδα 214 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 25.10.1941 και ώρα 16.08.

Αφορά στην ανάθεση στο ναύαρχο Αιγαίου της ενιαίας διοίκησης όλων των θαλάσσιων αποστολών στο θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου.

Σελίδα 215 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσιού Πολέμου προς τον πλοίαρχο von Puttkamer, με ημερομηνία 28.10.1941.

Αφορά στα προτεινόμενα μέτρα συνεπεία της στο εν λόγω χρονικό διάστημα κατάστασης στην περιοχή της Μεσογείου (αύξηση του αριθμού των υποβρυχίων, δραστηριοποίηση επιπλέον σκαφών στη δυτική Μεσόγειο, δημιουργία βάσης εφοδιάσμου σε ιταλικό λιμάνι, συνέχιση των πολεμικών επιχειρήσεων με υποβρύχια στο χώρο του Ατλαντικού).

Σελίδες 216-220 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσιού Πολέμου, με ημερομηνία 29.10.1941.

Αφορά στην κατόπιν διαταγής του Χίτλερ ενίσχυση της δραστηριοποίησης γερμανικών ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων στη Μεσόγειο με σκοπό τη διευθέτηση της εκεί κατάστασης και της εξάλειψης κάθε επαπειλούμενης διακινδύνευσης των μεταφορών (σημάδια κόπωσης των ιταλικών στρατιωτικών

δυνάμεων, φθίνουσα πορεία του αξιώματος του Μουσολίνι και της κυβέρνησης του, δημιουργία δυσμενούς κλίματος στην Ιταλία εναντίων της Γερμανίας, προοπτική αποβάσεων από συμμαχικές δυνάμεις στα νησιά Παντελερία, Σαρδηνία, Σικελία) από τους σύμμαχους, στην τοποθέτηση μιας εξέχουσας στρατιωτικής προσωπικότητας στη διοίκηση αυτών και στην υπαγωγή σε αυτόν των ιταλικών δυνάμεων για την ασφάλιση του θαλάσσιου χώρου μεταξύ Κρήτης και Βαλεαρίδων νήσων, στη σε μόνιμο πλαίσιο παραμονή 24 γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο - 12 στην ανατολική και 12 στη δυτική- με αποστολή την εμπόδιση της συγκοινωνίας συμμαχικών πλοίων από ανατολάς προς δυσμάς και του ανεφοδιασμού της Μάλτας, στην παραμονή του Συγκροτήματος Ανατολή στη Σαλαμίνα, στην ενίσχυση του 10ου Αεροπορικού Σώματος.

Σελίδες 221-222 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 31.10.1941.

Αφορά στην μ.α. ενίσχυση του Επιτελείου του Γερμανού ναυάρχου στη Ρώμη λόγω των αυξημένων κατά το επόμενο χρονικό διάστημα καθηκόντων του.

Σελίδες 223-226 (περίληψη)

Το ίδιο περιεχόμενο των σελίδων 207-210.

Σελίδες 227-234 (περίληψη)

Στρατιωτικό έγγραφο από τον υπασπιστή του Χίτλερ προς τον επικεφαλής του Επιτελείου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου αντιναύαρχο Fricke, με ημερομηνία 30.10.1941.

Αφορά στα πρακτικά της σύσκεψης- την 27.10.1941- μεταξύ Χίτλερ και του επικεφαλής του Επιτελείου Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, αντιναύαρχου Fricke, σχετικά με την μ.α. επέμβαση γερμανικών ναυτικών δυνάμεων στη Μεσόγειο (καταγράφονται μεγάλης κλίμακας δυσκολίες εφοδιασμού των γερμανικών δυνάμεων στη Βόρεια Αφρική λόγω υπεροχής, των αγγλικών εναέριων και θαλασσίων δυνάμεων), τη ραγδαία επιδείνωση της πολιτικής κατάστασης στην Ιταλία λόγω δυσκολιών σίτισης και των αγγλικών βομβαρδισμών, την αστάθεια του ιταλικού φασιστικού καθεστώτος και την σύνταξη της Ιταλίας στο πλευρό των συμμάχων σε περίπτωση αλλαγής του καθεστώτος, τη μετακίνηση της κεντρικής σκηνης του πολέμου στο χώρο της Μεσογείου, την πρόθεση δημιουργίας δύο ζωνών αποκλεισμού υποβρυχίων (μεταξύ της Κρήτης και Κυρηναϊκής εμποδίζοντας την κίνηση των Άγγλων προς Τομπρούκ, και μεταξύ Σικελίας-Σαρδηνίας και Βόρειας Αφρικής εμποδίζοντας τον εφοδιασμό των συμμαχικών δυνάμεων από τη Μάλτα και προστατεύοντας τον ανεφοδιασμό των γερμανικών δυνάμεων), την ύπαρξη λιγοστών γερμανικών υποβρυχίων στον Ατλαντικό και την προοπτική διευκόλυνσης του εφοδιασμού της Αγγλίας εξαιτίας μιας ενδεχόμενης απόσυρσης γερμανικών δυνάμεων, τη ναρκοθέτηση του θαλάσσιου χώρου προς και από τη Σικελία, τη μεταφορά 10 γερμανικών ταχύπλοων και οχτώ ναρκαλιευτικών για τη ναρκοθέτηση της θαλάσσιας οδού προς Μάλτα και τη χρησιμοποίηση αυτών για εκδήλωση επιθέσεων ή καταδίωξη υποβρυχίων πριν την Τρίπολη και τη Βεγγάζη, την αμφισβητούμενη αποτελεσματικότητα των βρισκόμενων στη Μεσόγειο γερμανικών υποβρυχίων εξαιτίας της δραστηριοποίησης γρήγορων αγγλικών αντιτορπιλικών, τη σημασία της κατάληψης του Γιβραλτάρ (μη εφικτή άνευ της συγκατάθεσης της Ισπανίας), τη σημασία της Μάλτας, το ρόλο των ιταλικών ναυπηγείων.

Σελίδες 235-237 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από τη γερμανική Υπηρεσία Αντικατασκοπείας στο Εξωτερικό, με ημερομηνία 2.11.1941.

2 τηλεγραφήματα. Το πρώτο από 31.10.1941 αφορά στην άποψη του Μουσολίνι κατόπιν παράδοσης επιστολής του Χίτλερ καταγράφοντας περί της δυσχερούς κατάστασης στη Μεσόγειο, της έντασης δραστηριοποίησης της Βασιλικής Αγγλικής Πολεμικής Αεροπορίας και Βασιλικού Πολεμικού Ναυτικού δυσχεραίνοντας τον εφοδιασμό προς Λιβύη, της προοπτικής επέμβασης των Άγγλων στη Μεσόγειο λόγω της ισχυρής παρουσίας γερμανικών δυνάμεων στις ακτές του Ατλαντικού, της ύπαρξης μεγάλου κινδύνου για την Ιταλία, ιδιαίτερα για την ιταλική βιομηχανία, μέσω μιας επιτυχημένης επιχείρησης των Άγγλων εναντίων της Κορσικής, της προοπτικής αποτυχίας μιας αγγλικής απόβασης στις ακτές της Τυνησίας, της έγκρισής του για την κατάκτηση του Τομπρούκ, της δυσκολίας εφοδιασμού της Λιβύης λόγω έλλειψης καυσίμων επηρεάζοντας τη μετακίνηση του ιταλικού στόλου. Το δεύτερο από 1.11.1941 αφορά στην άποψη του Μουσολίνι σε σύσκεψη με Γερμανό αντιστράτηγο (βλπ τηλ.1) παρουσία του Ιταλού ναυάρχου Cavallero περί της μ.α. ενίσχυσης των αγγλικών ναυτικών δυνάμεων στη Μεσόγειο, της παρουσίας 2 αγγλικών καταδρομικών στο λιμάνι της Μάλτας, της προστασίας νηοπομπών από ιταλικά πολεμικά πλοία και αντιτορπιλικά, του σχεδιασμού απόβασης των Άγγλων στην Κορσική και της εκ τούτου συγκέντρωσης 20 πλοιαρίων μεταφοράς στο Γιβραλτάρ, της σημασίας προστασίας των μεταφορών προς Λιβύη, της σύμφωνη γνώμης αυτού αναφορικά με την πρόταση του Χίτλερ περί ενίσχυσης των γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων στη Μεσόγειο.

Σελίδες 238-239 (περίληψη)

Δυσανάγνωστες, χειρόγραφες σελίδες.

Σελίδες 240-243 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο εγγράφου από τον Goering προς τον Χίτλερ, με ημερομηνία 3.11.1941.

Αφορά στη μ. α. κατάκτηση της Μάλτας ως προϋπόθεση για την προστασία της βασικής θαλάσσιας οδού ανεφοδιασμού από νότια Ιταλία και Σικελία προς Αφρική, στην προστασία του λιμανιού της Τρίπολης, στην παραμονή γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων στη Σικελία υπό την προϋπόθεση διάθεσης των ιταλικών αεροδρομίων στις εν λόγω δυνάμεις και στην προστασία αυτών από τη γερμανική αντιαεροπορική άμυνα εξαιτίας της αναμενόμενης αγγλικής απόπειρας από τη Μάλτα για την καταστροφή των βρισκόμενων στα αεροδρόμια γερμανικών αεροσκαφών, στο σχηματισμό ενιαίας διοίκησης στο πλαίσιο της από κοινού δραστηριοποίησης της Γερμανικής και Ιταλικής Πολεμικής Αεροπορίας στην περιοχή της Μεσογείου και της προστασίας των οδών ανεφοδιασμού, στη στενή συνεργασία του Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού (με καθήκον την προστασία ανεφοδιασμού από Ιταλία ή Ελλάδα προς Αφρική), με τη διοίκηση του γερμανικού αεροπορικού στόλου, στη συνέχιση των επιχειρήσεων εναντίων του Καυκάσου για την κατοχή επαρκών πετρελαϊκών περιοχών απαραίτητων για τη συνέχιση των στρατιωτικών επιχειρήσεων και τον επαρκή εφοδιασμό γερμανικών στρατιωτικών δυνάμεων με πετρέλαιο.

Σελίδες 244-246 (περίληψη)

Αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από υπηρεσία Εθνικής Αμύνης, με ημερομηνία 3.11.1941.

Αφορά στη μ.α. επείγουσα μετακίνηση ισχυρών γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων στη Μεσόγειο, στην ασκούμενη πολιτική πίεση στον Τσόρτσιλ στο εσωτερικό της Αγγλίας, στη δυσχερή θέση των Άγγλων λόγω του επικείμενου χειμώνα και της προβολής ισχυρής άμυνα των Γερμανών στη Νορβηγία και Ατλαντικό, στην ενίσχυση των βρετανικών δυνάμεων στη Βόρεια Αφρική, στην άφιξη 13 επιπλέον αγγλικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο, στη μείωση της θέλησης αντίστασης των Ιταλών και εκ τούτου η δημιουργία πολλών απωλειών στις τάξεις τους, στην επιδείνωση της κατάστασης ανεφοδιασμού προς Αφρική εξαιτίας της διαρκούς απώλειας πλοίων (με αποτέλεσμα την αναβολή μιας επίθεσης στο Τομπρούκ και ο κίνδυνος μιας εκ νέου αγγλικής επίθεσης εναντίων της Κυρηναικής, στην πρόθεση επέμβασης γερμανικού αεροστόλου στη Μεσόγειο λόγω αδυναμίας ουσιαστικής επέμβασης των ιταλικών δυνάμεων.

Σελίδες 247-250 (περίληψη)

Χειρόγραφες, δυσανάγνωστες σελίδες εγγράφου, με ημερομηνία 3.11.1941.

Σελίδες 251-253 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο με ημερομηνία 8.11.1941. Αφορά στη σύσκεψη στην Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου αναφορικά με την οργάνωση και επέμβασης υποβρυχίων στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου (πρόθεση επείγουσας αποστολής 12 γερμανικών υποβρυχίων στη δυτική Μεσόγειο, την αύξηση των υποβρυχίων στην ανατολική Μεσόγειο σε 12, δημιουργία ενιαίας διοίκησης)

Σελίδες 254-255 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Διοίκηση Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος προς την Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 12.11.1941 και ώρα 21:26.

Αφορά στη μ. α. συνεχή αλλαγή θαλασσιών οδών και στη χρήση της θαλάσσιας οδού μεταξύ Κυθήρων και Αντικυθήρων από πλοιάρια.

Σελίδα 256 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς τη Διοίκηση Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος και ναύαρχο Αιγαίου, με ημερομηνία 12.11.1941.

Αφορά στη βύθιση του ατμόπλοιου «Ιθάκη» νοτιοδυτικά της Μήλου, αποδεικνύοντας τη δυσκολία αποτελεσματικής άμυνας υποβρυχίων στο θαλάσσιο χώρο βορείως της Κρήτης, στην εκ τούτου πρόθεση μετακίνησης των πλοίων κατά μήκος των ακτών μεταξύ Κυθήρων και Αντικυθήρων, δημιουργίας υπηρεσιών θαλάσσιας επιτήρησης, στην άμεση δραστηριοποίηση γερμανικών αεροσκαφών κατόπιν εντοπισμού αγγλικών υποβρυχίων για την εξουδετέρωσή τους,

Σελίδες 257-259 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Αρχηγού Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 12.11.1941 και ώρα 13:50.

Αφορά στη μ.α. δραστηριοποίηση και καθοδήγηση γερμανικών ναυτικών δυνάμεων στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου καταγράφοντας την υπαγωγή των

δραστηριοποιημένων στη Μεσόγειο γερμανικών ναυτικών δυνάμεων στο Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό και στις κατευθυντήριες γραμμές δραστηριοποίησης γερμανικών και ιταλικών υποβρυχίων στην εν λόγω περιοχή.

Σελίδες 260-271 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο. Αφορά στην εξέλιξη της κατάστασης στην κεντρική Μεσόγειο, καταγράφοντας μ. α. την στο τωρινό χρονικό διάστημα αδυναμία των ιταλικών δυνάμεων της διατήρησης του στάτους κβο ή της βελτίωσης της κατάστασης στη Μεσόγειο, την αυξανόμενη ανασφάλεια και φόβο αυτών με αποτέλεσμα τη δημιουργία δυσκολιών στον εφοδιασμό των στρατευμάτων του Άξονα στη Βόρεια Αφρική.

Σελίδες 272-273 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Διοίκησης Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 11.11.1941.

Αφορά στη μ.α. δραστηριοποίηση γερμανικών υποβρυχίων ως μέσα εκδήλωσης επιθέσεων- αναγνώρισης-μεταφοράς ναρκών και των συμμαχικών αεροπορικών δυνάμεων εναντίων των γερμανικών και ιταλικών συγκοινωνιών στην περιοχή της Μεσογείου, στην ανεπάρκεια των γερμανικών και ιταλικών μέσων άμυνας εναντίων αγγλικών υποβρυχίων (με εξαίρεση η αποτελεσματικού χαρακτήρα καταπολέμηση αυτών στη Μάλτα και Αλεξάνδρεια μέσω αεροπορικών επιθέσεων, επιθέσεων με νάρκες από αέρα, ναρκοθετήσεων θαλασσίων περιοχών).

Σελίδες 274-277 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 15.11.1941.

Αφορά στην κατάσταση στη Μεσόγειο καταγράφοντας μ.α. τη σημαντική ενίσχυση της βρετανικής θαλάσσιας και εναέριας δραστηριότητας στη Μεσόγειο με στόχο την παρεμπόδιση της συγκοινωνίας Ιταλία-Βόρεια Αφρική και των μεγάλης κλίμακας γερμανικών επιθέσεων στη Βόρεια Αφρική, στην ενίσχυση της δύναμης των βρετανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο (έντονη δραστηριοποίηση αυτών στο Αιγαίο και στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Πειραιά και Κρήτη), στην πρόθεση κατάληψη της Μάλτας και αποκλεισμό της Τρίπολης, στις μετακινήσεις αγγλικών αεροσκαφών μέσω Γαλλίας και Σαρδηνίας προς Μάλτα, στη μεταφορά 180 εκπαιδευμένων Αυστραλών και Νεοζηλανδών πιλότων στο Γιβραλτάρ καθώς και 30 περίπου μαχητικών και καταδιωκτικών αεροσκαφών, στην ενισχυμένη δραστηριότητα βρετανικών ναυτικών δυνάμεων στις ακτές της Κυρηναϊκής και αεροπορικές επιθέσεις σε λιμάνια ανεφοδιασμού, στην επείγουσα έτσι ενίσχυση του αριθμού των δραστηριοποιημένων γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο με βασική αποστολή την εξουδετέρωση της θαλάσσιας βρετανικής κυριαρχίας στην εν λόγω περιοχή, αποδυναμώνοντας έτσι τον Ατλαντικό.

Σελίδες 278-288 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο –με 1 συνημμένο- της Προϊστάμενης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, από Νοέμβριο 1941.

Αφορά στην κατάσταση στη Μεσόγειο καταγράφοντας μ.α. αυξανόμενη δραστηριότητα των συμμαχικών δυνάμεων στην εν λόγω περιοχή με κέντρο βάρους την εκδήλωση επιθέσεων εναντίων των γερμανοιταλικών μεταφορών προς Αφρική

και Αιγαίο (κυρίως από υποβρύχια), στην ασφάλιση των αγγλικών μεταφορών από δυσμάς προς ανατολάς, στην μη ικανότητα κυριαρχίας της Μάλτας από την Ιταλική Πολεμική Αεροπορία χωρίς την υποστήριξη του 10ου Αεροπορικού Σώματος, στη διεξαγωγή επιχειρήσεων- με βάση τη Μάλτα- από αγγλικά υποβρύχια προς τα παράλια της νότιας Ιταλίας και της ευρύτερης θαλάσσιας περιοχής στα λιμάνια της Λιβύης, στη- με επιτυχία- διεξαγωγή αγγλικών εναέριων επιχειρήσεων από τα αεροδρόμια της Μάλτας εναντίων των γερμανικών μεταφορών με προορισμό την Αφρική, στην αδυναμία των ιταλικών ναυτικών και εναέριων δυνάμεων παρεμπόδισης της διέλευσης των αγγλικών ναυτικών δυνάμεων μέσω Σικελίας, στην επίτευξη επιτυχιών από γερμανικά υποβρύχια στις βορειοαφρικανικές ακτές μεταξύ του Τομπρούκ και της Αλεξάνδρειας, στη βύθιση του «Arc Royal» και μιας κανονιοφόρου ανατολικά του Γιβραλτάρ από γερμανικά υποβρύχια, στην ενίσχυση των βρετανικών αεροπορικών δυνάμεων (κυρίως στη Μάλτα και Αίγυπτο με τη συνδρομή των Η.Π.Α) και των υποβρυχίων στη Μεσόγειο, στη μείωση του αριθμού των βαριών αγγλικών πλοίων και καταδρομικών στην Ανατολική Μεσόγειο και στην αύξηση αυτών στην Αλεξάνδρεια και στο Γιβραλτάρ.

Σελίδα 289 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 16.11.1941 και ώρα 15:00.

Αναφέρεται στην εκτίμηση του Χίτλερ σχετικά με τη μη προοπτική εκδήλωσης αεροπορικών καθέτου εφορμήσεων επιθέσεων εναντίων βρετανικών πλοίων στα λιμάνια της Μάλτας λόγω της ισχυρής αντιαεροπορικής άμυνας, την αποδυνάμωση της προβαλλόμενης από τους Άγγλους άμυνας μέσω αεροπορικών επιθέσεων, την εξουδετέρωση των μετακινήσεων προς Μάλτα μέσω δραστηριοποίησης γερμανικών υποβρυχίων και πολεμικών αεροσκαφών, ταυτόχρονα με την πραγματοποίηση ιταλικών αεροπορικών επιθέσεων εναντίων αγγλικών θέσεων με στόχο την κατανάλωση πυρομαχικών, στη συγκατάθεση αυτού μιας σε σύντομο χρονικό διάστημα επίθεσης εναντίων του Τομπρούκ.

Σελίδες 290-293 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 16.11.1941.

Αφορά στη βύθιση του ατμόπλοιου «Ιθάκη» από торπίλη (καταγράφεται μικρός αριθμός επιζώντων και πολλοί τραυματίες).

Σελίδες 294-295 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 17.11.1941.

Αφορά στις δυνατότητες επιχειρήσεων των βρετανικών δυνάμεων στη Μεσόγειο στις ακτές της Ιταλίας, τη Σικελία, Σαρδηνία, Pantellaria, Lampedusa και Κορσική.

Σελίδα 296 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από το Διοικητή Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία προς Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 19.11.1941 και ώρα 13:00.

Αφορά στη συμφωνία μεταξύ του Γερμανικού και Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού σχετικά με την επέμβαση των γερμανικών ναυτικών δυνάμεων στη Μεσόγειο.

Σελίδα 297 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Διοίκησης Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 20.11.1941 και ώρα 20:00.

Αφορά στην κατάσταση μεταφορών καταγράφοντας μ.α. τη διάθεση 7 ρουμάνικων ατμόπλοιων για τον ανεφοδιασμό της επιχείρησης «Μπαρμπαρόσα» (καταγράφεται όνομα και φορτίο), την φόρτωση ουγγρικών πλοίων στον Δούναβη με καύσιμα και πολεμοφόδια.

Σελίδες 298-299 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσιού Πολέμου, με ημερομηνία 22.11.1941.

Αναφέρεται στις μ.α. επιθέσεις των βρετανικών στρατιωτικών δυνάμεων στη Βόρεια Αφρική απειλώντας όλο συνολικά το θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου, στο σπουδαίας σημασίας ρόλο του Γιβραλτάρ για την εξέλιξη του πολέμου ρόλο και στην εκ τούτου δραστηριοποίηση στον Κεντρικό και Νότιο Ατλαντικό γερμανικών υποβρυχίων.

Σελίδες 300-301 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Διοικητή Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία, με ημερομηνία 23.11.1941.

Αφορά στο έγγραφο των σελίδων 298-299 αναφορικά με την επέμβαση γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο καταγράφοντας τις δυσκολίες μιας ενιαίας διοίκησης αυτών.

Σελίδα 302 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσιού Πολέμου με ημερομηνία 23.11.1941.

Αφορά στο έγγραφο των σελίδων 298-299 καταγράφοντας την άμεση δραστηριοποίηση υποβρυχίων.

Σελίδες 303-305 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Διοικητή Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 24.11.1941 και ώρα 15:50.

Αφορά στη μ.α. διευθέτηση της στρατιωτικής συνεργασίας μεταξύ του Γερμανικού και Ιταλικού Στρατού καταγράφοντας τη μετακίνηση γερμανικών αεροπορικών δυνάμεων με τις υπαγόμενες ιταλικές προς Σικελία και στη διαμοίραση καθηκόντων μεταξύ γερμανικών και ιταλικών αεροπορικών και ναυτικών δυνάμεων στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου.

Σελίδες 306-307 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Στρατού, με ημερομηνία 25.11.1941 και ώρα 18:44.

Αφορά στις εντολές του Χίτλερ σχετικά με τη μ.α. απαγόρευση μεταφοράς στρατιωτών σε ατμόπλοια προς όλες τις απειλούμενες από τις συμμαχικές δυνάμεις θαλάσσιες περιοχές προς αποφυγή ανθρωπίνων απωλειών, την κατασκευή πλοιαρίων μεταφοράς στα ναυπηγεία της Μαύρης Θάλασσας, Γαλλίας και Δούναβη για μετακινήσεις στη θαλάσσια περιοχή του Αιγαίου, τη δια θαλάσσης μεταφορά της 5ης Ορεινής Μεραρχίας.

Σελίδα 308 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 25.11.1941.

Αφορά στη μετακίνηση των δραστηριοποιημένων στη Δυτική και Κεντρική Μεσόγειο γερμανικών υποβρυχίων στην Ανατολική Μεσόγειο και στη διοίκηση αυτών.

Σελίδα 309 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο έγγραφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 25.11.1941.

Αφορά στη δραστηριοποίηση γερμανικών υποβρυχίων στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου.

Σελίδα 310 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Ανώτατης Διοίκησης Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 2.12.1941 και ώρα 10:55.

Αναφέρεται μ. α. στις δυσκολίες εφοδιασμού των μαχόμενων στη Βόρεια Αφρική γερμανικών στρατευμάτων και στη διάθεση ενισχύσεων προς αναπλήρωση απωλειών αυτών.

Σελίδα 311 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου. Αφορά στην προσθήκη στο τηλεγράφημα της σελίδας 310 της λέξης «σημαντικών» πριν το «απωλειών».

Σελίδες 312-314 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο εγγράφου του Χίτλερ, με ημερομηνία 2.12.1941.

Εντολή αρ. 38 περί της μ.α. συμφωνίας με τον Μουσολίνι για μετακίνηση αποδεσμευμένων τμημάτων της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας στη νότια Ιταλία και βόρεια Αφρική, της διοίκησης αυτών και υπαγωγής όλων των δραστηριοποιημένων στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου και βορείου Αφρικής δυνάμεων της Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας στον Kesselring, (καθήκοντα αυτού: η εναέρια και θαλάσσια κυριαρχία στην περιοχή μεταξύ νοτίου Ιταλίας και Βόρειας Αφρικής, συνεργασία των δραστηριοποιημένων στη Βόρεια Αφρική γερμανικών και ιταλικών δυνάμεων, παρεμπόδιση της συγκοινωνίας των Άγγλων στη Μεσόγειο και εφοδιασμού αυτών από το Τομπρούκ και τη Μάλτα σε στενή συνεργασία με τις διαθέσιμες γερμανικές και ιταλικές ναυτικές δυνάμεις), της υπαγωγής των δραστηριοποιούμενων στην Κεντρική Μεσόγειο γερμανικών ναυτικών δυνάμεων στον Γερμανό Ανώτατο Διοικητή Ναυτικού.

Σελίδες 315-317 (περίληψη)

Απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο από την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού με ημερομηνία 2.12.1941.

Αφορά στη σημασία του Γιβραλτάρ για τη Γερμανία (μ. α. απώλεια των νήσων Αζόρων, Πράσινου Ακρωτήριου, Κανάριων νήσων, πιθανή απώλεια της πόλης Νακάρ, δημιουργία ασφαλούς επιχειρησιακής βάσης για τα γερμανικά πολεμικά πλοία και για τα υποβρύχια στην πόλη Κάντιθ, δυσκολία στον εφοδιασμό της Ισπανίας, αποδυνάμωση της Μάλτας, διευκόλυνση ανεφοδιασμού των γερμανικών

στρατιωτικών δυνάμεων, αλλαγή πλευσης της Τουρκίας προς όφελος της Γερμανίας) και στη μεγάλη σημασία της οδού του Γιβραλτάρ για την Αγγλία και Η.Π.Α.

Σελίδες 318-319 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Διοίκησης Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία, με ημερομηνία 4.12.1941 και ώρα 19:39.

Αναφορά Γερμανού στρατηγού στο αρχηγείο Ιταλικού Στρατού αναφορικά με τη μ.α. επείγουσα μεταφορά ανεφοδιασμού, αντικατάσταση προσωπικού και στρατιωτικού εξοπλισμού για τη διατήρηση της μαχητικότητας των γερμανικών και ιταλικών στρατιωτικών μονάδων (καταγράφονται δυσκολίες λόγω της στο τωρινό χρονικό διάστημα εναέριας και θαλάσσιας κυριαρχίας των Άγγλων στην Κεντρική Μεσόγειο), τον επαρκή εφοδιασμό της Λιβύης μέσω γερμανικών πολεμικών πλοίων, τη δυσκολία διέλευσης εμπορικών πλοίων λόγω πανσέληνου στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Σελίδες 320-321 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από το Συγκρότημα Ναυτικού Νότος προς Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 9.12.1941 και ώρα 9:30. Αφορά στη μ. α. μεγάλη σημασία των λιμανιών της Ρουμανίας για το Γερμανικό Πολεμικό Ναυτικό, στη συνεργασία του Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού με το ρουμανικό, στη σταδιακή απόσυρση ορισμένων γερμανικών στρατιωτικών δυνάμεων από την εν λόγω περιοχή.

Σελίδες 322-323 (περίληψη)

Απόρρητο τηλεγράφημα από τον Διοικητή Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού προς Διοικητή Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 10.12.1941.

Αφορά στην αποδοκιμασία αυτού αναφορικά με αποστολή εγγράφου προς στρατηγό Jodl, εξηγώντας τους λόγους.

Σελίδα 324-325 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Διοικητή Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία, με ημερομηνία 11.2.1941 και ώρα 18:30.

Διαταγή αρ. 2 σχετικά με τη μ.α. επιχείρηση «Αφρική» (ταυτόχρονη μετακίνηση 2 νηοπομπών προς Τρίπολη και Βεγγάζη υπό την προστασία ιταλικών ναυτικών δυνάμεων και της Γερμανικής και Ιταλικής Πολεμικής Αεροπορίας), τη διεξαγωγή από το νησί της Μάλτας συμμαχικών επιχειρήσεων με τη συμμετοχή 2-4 καταδρομικών, αντιτορπιλικών, υποβρυχίων και αεροπορικών δυνάμεων εναντίων του δια θαλάσσης ανεφοδιασμού Ιταλίας-Αφρικής, τη διεξαγωγή αεροπορικών επιθέσεων εναντίων της Μάλτας (κατά τη διάρκεια της ημέρας από την Ιταλική και της νύχτας από τη Γερμανική Πολεμική Αεροπορία), την εκδήλωση επίθεσης εναντίων βρετανικών καταδρομικών, αντιτορπιλικών και εμπορικών πλοίων.

Σελίδες 326-327 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Διοίκησης Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία, με ημερομηνία 12.12.1941 και ώρα 14:55.

Διαταγή αρ. 3 σχετικά με τη μ.α. δραστηριοποίηση υποβρυχίων κατά την επιχείρηση «Αφρική», την πρόθεση μετακίνησης 2 νηοπομπών με ανεφοδιασμό από Ιταλία προς Τρίπολη και Βεγγάζη και τη δραστηριοποίηση του ιταλικού στόλου και των

γερμανικών και ιταλικών αεροπορικών δυνάμεων προστασίας αυτών, την πραγματοποίηση βρετανικών θαλασσιών επιχειρήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο με βάση την Αλεξάνδρεια, τη δραστηριοποίηση όλων συνολικά των διαθέσιμων γερμανικών υποβρυχίων στη θαλάσσια περιοχή της Αλεξάνδρειας και την εκδήλωση επίθεσης εναντίων κινήσεων βρετανικών ναυτικών δυνάμεων.

Σελίδες 328-330 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Διοίκησης Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία, με ημερομηνία 15.12.1941 και ώρα 23:55.

Αφορά στην αναγκαιότητα καταστροφής της Βεγγάζης και Δέρνα εκθειάζοντας τους λόγους υπέρ (χρήση των λιμανιών από τους Άγγλους ως χώροι ανεφοδιασμού, χρήση της Βεγγάζης ως ναυτική βάση αγγλικών δυνάμεων) και κατά (η ανάγκη των λιμανιών για την ενδεχόμενη ανακατάληψη της Κυρηναικής, υπεράσπιση αυτής από τις γερμανικές δυνάμεις και διατήρηση της εν λόγω περιοχής).

Σελίδες 331-332 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από το Συγκρότημα Ναυτικού Νότος προς Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, Διοίκηση Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία, με ημερομηνία 17.12.1941 και ώρα 20:25.

Αφορά στην αποστολή τηλεγραφήματος του Ναυάρχου Αιγαίου προς Διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης σχετικά με την πρόθεση του Αρχηγού Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού για μετακίνηση ιταλικών ναυτικών μονάδων προς Κρήτη.

(μετάφραση) Δημιουργία μιας «προσωρινής βάσης» υπό τις διαταγές του διοικητή Ναυτικού Κρήτης στη Σούδα, μετακίνηση Επάκτιου Πυροβολικού προς Σούδα καθώς και ενίσχυση του Επάκτιου Πυροβολικού στο ανατολικό τμήμα του νησιού. Αυτή η «Base Passeggiara» υπό τη διοίκηση ενός πλωτάρχη με 16 αξιωματικούς, 15 υπαξιωματικούς και 687 άνδρες θα διαθέτει 3 αντιαεροπορικές πυροβολαρχίες 7,6 cm, αντιαεροπορικά πυροβόλα 2- 4 cm, προβολείς και ραδιοσταθμό. Άφιξη της ομάδας αυτής με τα ατμόπλοια «Cherso» και «Milano» στον Πειραιά και θα λάβει στον Άγιο Νικόλαο (κόλπο του Μιραμπέλου) 1 πυροβολαρχία 12,04 cm και στην Ιεράπετρα μια 15,24 cm.

Άποψη του ναυάρχου Αιγαίου:

1) Στον κόλπο της Σούδας οι αναγκαίες διαμορφώσεις θα τεθούν υπό τον Γερμανό Διοικητή Λιμένα και θα σημειωθεί επέκταση αυτών. Η κοινή χρήση από τις ιταλικές ναυτικές δυνάμεις ή εμπορικά πλοία έχει λάβει ήδη χώρα και έχει διασφαλισθεί για τη συνέχεια. Η δημιουργία νέων ιταλικών βάσεων δεν κρίνεται εκ τούτου απαραίτητη. Μια μεγαλύτερης κλίμακας διάθεση προσωπικού δεν είναι αποδεκτή, υπάρχουν Ιταλοί αξιωματικοί στον διοικητή Φρουρίου Κρήτης και στον διοικητή ναυτικών δυνάμεων.

2) Η διάθεση αντιαεροπορικών πυροβόλων στη Σούδα από το πυροβολικό κρίνεται επιθυμητή, ωστόσο λόγω της δυσκολίας δραστηριοποίησης (διαβίβαση διαταγών και κατεύθυνση πυρών) κρίνεται ως μη πολλά υποσχόμενη .

3) Προτείνεται προς τούτο η δραστηριοποίηση αντιαεροπορικών πυροβόλων στο ανατολικό τμήμα (Άγιος Νικόλαος ή στον κόλπο του Πόρου), η εκεί επίσπευση επέκτασης της ιταλικής βάσης και η επείγουσα, αναγκαία αποσυμφόρηση της Σούδας και της πόλης του Ηρακλείου.

4) Συμφωνώ με την προβλεπόμενη δραστηριοποίηση του Επάκτιου Πυροβολικού στο ανατολικό τμήμα.

5) Λόγω της με επιτυχία πραγματοποιημένης άφιξης, ζητείται η λήψη μιας άμεσης απόφασης.

Το Συγκρότημα Νότος έχει εκφράσει στον Διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Διοικητή Νοτίου Ελλάδος την κάτωθι θέση:

Θέμα: μεταφορά ιταλικών μονάδων προς Σούδα.

Προς ναύαρχο Αιγαίου απόρ. αρ. 6196 την 17.12.

1) Τόσο το Συγκρότημα Ναυτικού Νότος όσο και ο ναύαρχος Αιγαίου ενημερώθηκαν αναφορικά με τις προθέσεις των Ιταλών μόλις οι μεταφορές ήταν ήδη καθόδων.

2) Η διάθεση ιταλικών μονάδων συναντάει την παρούσα φάση δυσκολίες αναφορικά με το ζήτημα της παραμονής και εφοδιασμού.

3) Η μεταφορά ιταλικών μονάδων σημαίνει μια περαιτέρω επιβάρυνση των όχι πλέον διαχειρίσιμων με τα τωρινά μέσα μεταφορών ανεφοδιασμού.

4) Κρίνεται έτσι επιθυμητή μια καλή αντιαεροπορική προστασία στον κόλπο της Σούδας, λαμβανομένου κυρίως υπόψη των αναμενόμενων ενισχυμένων αγγλικών επιθέσεων εναντίων των βάσεων και να ληφθεί κατ' αυτόν τον τρόπο υπόψη η άποψη του Ναυάρχου Αιγαίου. Τα αναχρονιστικά και μη ενιαίας μορφής οφέλη προς τη διοίκηση Ιταλικών Αντιαεροπορικών Πυροβολαρχιών δεν πρέπει να αρθούν εξαιτίας των υφιστάμενων μειονεκτημάτων.

5) Το συγκρότημα διαβλέπει στην -ούτος ειπείν- επιβαλλομένη επέμβαση ιταλικών μονάδων μια απόπειρα των Ιταλών να εγκατασταθούν στη Σούδα που είχε έως τώρα απορριφτεί από τις γερμανικές υπηρεσίες, το Πολεμικό Ναυτικό και την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου. Το συγκρότημα θεωρεί εκ τούτο σημαντικό, να πραγματοποιήσει, στο μέτρο του δυνατού, όλες τις αποστολές με τα δικά της μέσα και να μην επιτρέψει την παρέμβαση των Ιταλών στην περιοχή αυτή, ακόμα και εάν έχει αρχικά χαρακτηριστεί ως προσωρινή.

6) Το συγκρότημα ζητεί εξαιτίας αυτού να λάβει ο ναύαρχος Αιγαίου μια απόφαση. Η Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου και η Γερμανική Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία έχουν ενημερωθεί προς τούτο.

Σελίδα 333 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από τη Διοίκηση Γερμανικού Ναυτικού στην Ιταλία προς την Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, Συγκρότημα Ναυτικού Νότος, Ναύαρχο Αιγαίου, με ημερομηνία 19.12.1941 και ώρα 15:00.

(μετάφραση) Το Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό ζητάει την έγκριση της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου προς τις παρακάτω προτάσεις:

1) Δημιουργία μιας Ιταλικής Υπηρεσίας Θαλασσίων Μεταφορών στη Σούδα, κατά το πρότυπο των γερμανικών υπηρεσιών θαλασσίων μεταφορών στα ιταλικά λιμάνια. Η εν λόγω ιταλική υπηρεσία μπορεί να υπαχθεί επιχειρησιακά στη Γερμανική Διοίκηση Κρήτης και διοικητικά στη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

2) Τα παραδομένα από τις γερμανικές υπηρεσίες αντιαεροπορικά πυροβόλα να μετακινηθούν προς Σούδα για την ενίσχυση της άμυνας.

3) Η μεταφορά ενός ολιγάριθμου ιταλικού προσωπικού και στρατιωτικού υλικού στη Σούδα για τον εφοδιασμό ελαφρών μονάδων (ταχύπλοων, υποβρυχίων, αεροσκαφών).

4) Η δημιουργία υπηρεσίας ραδιοτηλεγραφίας για την επικοινωνία με τις μονάδες στη θάλασσα και ένας ραδιοσταθμός στον Άγιο Νικόλαο (Μιραμπέλο).

Σελίδα 334 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από τον Γερμανό Διοικητή Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία προς Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, Συγκρότημα Ναυτικού Νότος, Ναύαρχο Αιγαίου, με ημερομηνία 19.12.1941 και ώρα 18:00.

Αφορά στην άγνοια της γερμανικής στρατιωτικής διοίκησης σχετικά με τις ιταλικές προθέσεις για τη βάση της Σούδας σε ενδεχόμενη περίπτωση απώλειας της Κυρηναϊκής με επίπτωση στον εκεί ανεφοδιασμό.

Σελίδα 335 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Ανώτατη Διοίκηση Γερμανικού Στρατού προς Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, Επιτελείο Αρχηγού Πολεμικής Αεροπορίας, Διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με ημερομηνία 19.12.1941 και ώρα 20:40.

(μετάφραση) Ο διοικητής Νοτιοανατολικής Ευρώπης αναφέρει ότι το Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό προτίθεται να δημιουργήσει προσωρινά μια βάση στον κόλπο της Σούδας με 3 Βαριές (7,6 cm), 2 Μεσαίες (4 cm) Αντιαεροπορικές Πυροβολαρχίες, προβολείς και το προς τούτο απαραίτητο προσωπικό.

Ο διοικητής Νοτιοανατολικής Ευρώπης θεωρεί τη δημιουργία μιας τέτοιας βάσης μη αναγκαία λόγω των δυσκολιών μεταφορών από την ηπειρωτική χώρα καθώς και της κατάστασης εφοδιασμού και ανεφοδιασμού και τονίζει ότι τα ιταλικά αντιαεροπορικά πυροβόλα 7,6 cm είναι παλαιού τύπου και εκ τούτου ακατάλληλα για τον προβλεπόμενο σκοπό. Ζητεί εξαιτίας αυτού τη ματαίωση δημιουργίας μιας ιταλικής βάσης αντιαεροπορικών πυροβόλων στον κόλπο της Σούδας.

Ζητείται, λαμβανομένου υπόψη της άποψης του διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης, να ελεγχτεί και να αναφερθεί εάν η δραστηριοποίηση του ιταλικού αντιαεροπορικού πυροβολικού στο κατεχόμενο από τον γερμανικό στρατό τμήμα τη Κρήτης κρίνεται ως οπωσδήποτε απαραίτητη (βλπ επίσης απορ. τηλεγρφ. 13484/41 από 4.12.1941).

Οι Ιταλοί ενδέχεται να επηρεαστούν από εκεί, παίρνοντας απόσταση από την προτιθέμενη δραστηριοποίηση αντιαεροπορικών πυροβόλων στον κόλπο της Σούδας.

Σελίδες 336-339 (περίληψη-μετάφραση)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από το Συγκρότημα Ναυτικού Νότος προς Διοίκηση Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού στην Ιταλία, Διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης, 10ο Αεροπορικό Σώμα, με ημερομηνία 23.12.1941.

(μετάφραση) 1) Η μετατόπιση του Μετώπου Αφρικής προς δυσμάς θα έχει ως αποτέλεσμα, τα έως τώρα γερμανικά αεροδρόμια και βάσεις των ναυτικών δυνάμεων να περιέλθουν στην κατοχή του εχθρού και ο αντίπαλος θα μπορεί να προσεγγίσει κατά κύριο λόγο την Κρήτη και νότια Ελλάδα. Η επιτήρηση της θαλάσσιας περιοχής μεταξύ Κρήτης και Αφρικής και η καταπολέμηση των εκεί εχθρικών στρατιωτικών δυνάμεων ενδέχεται να δυσκολέψει.

2) Η Αεροπορική Βάση Κρήτη αποκτά έτσι σημασία και βρίσκεται σε μεγαλύτερο κίνδυνο από ό,τι μέχρι σήμερα. Η πιθανότητα εμφάνισης εχθρικών ναυτικών δυνάμεων βορείως της Κρήτης αυξάνεται καθώς και η ενισχυμένη δραστηριοποίηση υποβρυχίων.

3) Έως τώρα δεν έχει επιτευχτεί καμία αποθεματοποίηση στρατιωτικών μέσων, καυσίμων και επισιτισμού στην Κρήτη. Η εκεί μεταφορά στρατευμάτων κατοχής θα διαρκέσει κάποιους μήνες. Δεν αναμένεται κάποια μεταβολή με τα διαθέσιμα τωρινά

μέσα θαλασσίων μεταφορών και τις διατιθέμενες δυνάμεις προστασίας. Αντιθέτως, αναμένεται μια επιδείνωση της κατάστασης ανεφοδιασμού.

4) Κρίνεται εκ τούτου απαραίτητη η άμεση εφαρμογή μέτρων για την πραγματοποίηση με μεγαλύτερη ταχύτητα της εκεί μεταφοράς στρατευμάτων και της αύξησης στρατιωτικού υλικού.

5) Κρίνεται ως απαραίτητη η προσωρινή διάθεση 6 ιταλικών αντιτορπιλικών για τη μεταφορά στρατευμάτων, 12 για την προστασία πλοίων, 6 γρήγορων ατμόπλοιων για τη μεταφορά στρατιωτικού υλικού. Η από αέρα προστασία θα πρέπει να ενισχυθεί αντιστοίχως.

6) Προϋπόθεση είναι η διάθεση από τη διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού στη Ρώμη πετρελαίου κίνησης και κάρβουνου στις εν λόγω στρατιωτικές δυνάμεις και σκάφη. Η κατάσταση καυσίμων κρίνεται την παρούσα στιγμή ως ιδιαίτερος κρίσιμη.

7) Παράλληλα θα πρέπει να ελεγχτεί εάν θα ήταν εφικτή μια εν μέρει μεταφορά στρατεύματα μέσω μεταγωγικών αεροσκαφών.

8) Στην περίπτωση ορθής αντίληψης της κατάστασης, κρίνεται απαραίτητη η κατά διαστήματα μετατόπιση του κέντρου βάρους των μεταφορών προς Αφρική στις μεταφορές προς Κρήτη.

Τα μέτρα θα πρέπει να ληφθούν άμεσα για την εκμετάλλευση μιας πιθανής παύσης των μαχών εξαιτίας μιας αλλαγής του στόχου μάχης από τον αντίπαλο.

Ναύαρχος Αιγαίου απορ διοικτ. έγγραφ. υπθ. 155.

Αναφορικά με το απόρρητο διοικητικό έγγραφο του ναυάρχου Αιγαίου υπθ 155, το Συγκρότημα Νότος λαμβάνει την κάτωθι θέση:

1) Είναι αναμφισβήτητη μια σημαντική βελτίωση της αγγλικής θαλάσσιας και εναέριας κατάστασης μέσω της κατοχής της Κυρηναϊκής. Κρίνεται πιθανή μια ενισχυμένη επιθετική δραστηριότητα των Άγγλων στο Αιγαίο.

2) Εκ τούτου έχει δοθεί δίχως άλλο ειδικό βάρος στην ασφάλιση της Αεροπορικής Βάσης Κρήτης, στις βάσεις ναυτικών δυνάμεων στο νησί καθώς και στις θαλάσσιες συνδέσεις στο Αιγαίο.

3) Η Κρήτη βρίσκεται χωρίς αποθέματα και εξαρτάται από τον τρέχοντα ανεφοδιασμό. Κάθε διακοπή του ανεφοδιασμού επιδρά άμεσα στη μάχιμη δύναμη, στην άμυνα του νησιού, στην εναέρια δραστηριοποίηση και στη χρήση της Κρήτης ως χώρος άφιξης ναυτικών δυνάμεων.

4) Το συγκρότημα δεν θεωρεί την παρούσα στιγμή ότι επίκειται άμεσα απόπειρα των Άγγλων ανακατάληψης της Κρήτης. Είναι όμως γεγονός ότι οι χρονοβόρες και οι μη πραγματοποιούμενες με τα τωρινά μέσα μεταφορές ανεφοδιασμού είναι αναγκαίες ώστε να επιτρέψουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα την υλοποίηση στρατιωτικών αποστολών στο νησί χωρίς να είναι εξαρτημένες από τον ανεφοδιασμό. Δεν δύναται να εξασφαλισθεί ένας τρέχων ανεφοδιασμός εξαιτίας της δημιουργίας κέντρου βάρους των Άγγλων εναντίων της νήσου.

5) Κατά πόσο έχει περιοριστεί η ισχύ άμυνας στην Κρήτη εξαιτίας των τωρινών αναβολών μεταφοράς στρατευμάτων και του ακόμα μη υφιστάμενου στρατιωτικού υλικού, θα πρέπει ο διοικητής Γερμανικού Στρατού να το εκτιμήσει.

6) Η διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού Ιταλίας θα διακόψει τη δραστηριοποίηση ιταλικών μεταφορικών πλοίων από Αιγαίο προς Βεγγάζη, επειδή η προσέγγιση στο εκεί λιμάνι δεν είναι πλέον εφικτή.

Το συγκρότημα θεωρεί ότι η Κυρηναϊκή θα παραδοθεί. Η πραγματοποίηση των απαιτήσεων του ναυάρχου Αιγαίου εξαρτάται εκ τούτου- κατά την άποψη του

συγκροτήματος- από την εκτίμηση της κατάστασης της την παρούσα χρονική στιγμή άμεσα απειλούμενης Τρίπολης που ο ανεφοδιασμός απαιτεί -όπως πρότινος- τη δραστηριοποίηση όλων των προς διάθεση ναυτικών δυνάμεων εκτός των ορίων της θαλάσσιας περιοχής του Αιγαίου. Εάν αυτό δεν ισχύσει ή θα μπορούσε μια παύση των αγγλικών επιχειρήσεων να επιτρέψει την απόσυρση των ιταλικών ναυτικών δυνάμεων και των μεταφορικών μέσων, θα πρέπει τα καθήκοντα στο πλαίσιο της Κρήτης να αναληφθούν άμεσα και συγκεντρωτικά, ακόμα και αν το νησί δεν απειλείται την παρούσα χρονική στιγμή ακόμα άμεσα. Διαφορετικά, η Κρήτη θα καταστεί κάποια ημέρα μη πλέον χρήσιμη εξαιτίας της έλλειψης ανεφοδιασμού. Εάν ωστόσο η κατάσταση στην Τρίπολη κρίνεται ακόμα ως κρίσιμη και εξαιτίας αυτού δεν είναι άμεσα εφικτή η έναρξη της με ισχυρά μέσα επέμβασης στην Κρήτη, θα εξαρτηθεί τότε από τις πρωτοβουλίες των Άγγλων εάν θα μείνει αργότερα χρόνος προς αποθεματοποίηση.

7) Ο διοικητής Νοτιοανατολικής Ευρώπης και η διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού Ιταλίας ζητούν μια εκτίμηση της κατάστασης.

8) Μια σε σύντομο χρονικό διάστημα λήψη απόφασης κρίνεται ως απαραίτητη.

Συγκρότημα Ναυτικού Νότος επιχ. απορ. διοικητ έγγρφο υπθ 408/41

Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου: Η λήψη απόφασης δεν είναι το τωρινό χρονικό διάστημα εφικτή, επειδή την παρούσα χρονική στιγμή βρίσκεται η Τρίπολη αποκλειστικά στο προσκήνιο και χρειάζονται όλες οι δυνάμεις προσωρινά. Παράλληλα, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί- στο πλαίσιο των διατιθέμενων μέσων του ναυάρχου Αιγαίου- ότι είναι για την Κρήτη δυνατό.

Ο καθορισμός των κέντρων βάρους είναι σημαντικό καθήκον του στρατιωτικού διοικητή αναφορικά με τον εφοδιασμό (βλπ συνημ 2182 του Διοικητή Νοτιοανατολικής Ευρώπης).

Ο Στρατιωτικός Διοικητής Νοτιοανατολικής Ευρώπης αποστέλλει το παρακάτω τηλεγράφημα στους κάτωθι παραλήπτες: στον ασκόντας διοικητικά καθήκοντα στρατηγό στη Σερβία, Στρατιωτικό Διοικητή Νοτίου Ελλάδος, διοικητή Φρουρίου Κρήτης, ναύαρχο Αιγαίου, Διοικητή Νοτίου Ευρώπης, 10ο Αεροπορικό Σώμα, Συγκρότημα Ναυτικού Νότος.

1) Εξέλιξη της κατάστασης στην Αφρική, συγκεντρώσεις μεταφορικών πλοίων στο Γιβραλτάρ, η κατάσταση στην Αγγλία και οι δικές μας αναβολές καθιστούν ως απαραίτητο την επανεξέταση ετοιμότητας μάχης σε όλους τους τομείς. Ενδεχομένως θα πραγματοποιηθεί μια εξισορρόπηση δυνάμεων στο εσωτερικό κάθε τομέα ξεχωριστά. Καμία ανάκληση αδειούχων. Η μεταφορά της 164ης Μεραρχίας προς Κρήτη παραμένει επείγουσας σημασίας, επιδιώκονται 3 μεταφορές της Ομάδας «Siema» ανά δεκατέσσερις ημέρες. **(περίληψη)** Το σημείο 2 περιέχει διαβουλεύσεις κατόπιν συσκέψεων μεταξύ Γερμανών αξιωματικών.

Σελίδα 340 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊστάμενης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 31.12.1941.

Αφορά στην καθυστέρηση κατασκευής ρουμανικών υποβρυχίων στη Μαύρη Θάλασσα και στη σημασία του συγκεκριμένου χώρου για την εν συνεχεία διεξαγωγή πολέμου το έτος 1942.

Σελίδα 341 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από τον Υποδιοικητή Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος προς Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 28.12.1941 και ώρα 13:15.

Αναφορά του διοικητή Πολεμικού Ναυτικού Miss σχετικά με την μ.α. καθυστέρηση δραστηριοποίησης 2 ρουμανικών υποβρυχίων στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, τη δραστηριοποίηση μικρών σε μέγεθος φιλανδικών υποβρυχίων.

Σελίδες 342-343 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος το Ναυάρχου Αιγαίου, με ημερομηνία 31.12.1941 και ώρα 22:05.

Αφορά στις μετακινήσεις γερμανικών και ιταλικών υποβρυχίων στο δυτικό Αιγαίο και στους κανονισμούς κατά την εκδήλωση επίθεσης αυτών.

Σελίδες 344-345 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 31.12.1941.

Αφορά στην άμεση ανάγκη κατασκευής επιπλέον αποβατικών σκαφών και την αναγκαιότητα μετακίνησης ταχύπλοων και ναρκαλιευτικών στη Μαύρη Θάλασσα.

Σελίδα 346 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από τον Υποδιοικητή Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος προς Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 28.12.1941 και ώρα 13:15.

Αφορά στην άμεση κατασκευή αποβατικών σκαφών λόγω αδυναμίας του Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού υποστήριξης στρατιωτικών αποστολών και άσκησης καθηκόντων ανεφοδιασμού-ενισχύσεων του Γερμανικού Στρατού στη Μαύρη Θάλασσα και Αιγαίο.

Σελίδα 347 (περίληψη)

Εξώφυλλο τόμου στρατιωτικών εγγράφων αναφορικά με την επέμβαση γερμανικών υποβρυχίων στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου.

Σελίδα 348 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 19.8.1941.

Αναφέρεται στη σε σύντομο χρονικό διάστημα δραστηριοποίηση 6- 10 γερμανικών υποβρυχίων στη θαλάσσια περιοχή της Μεσογείου έχοντας ως βάση το λιμάνι του Πειραιά και ένα λιμάνι στη νότια Ιταλία.

Σελίδα 349 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 25.8.1941.

2 τηλεγραφήματα. Το πρώτο προς ναύαρχο Weichheld αναφέροντας την προτιθέμενη δραστηριοποίηση 6 γερμανικών υποβρυχίων στο θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου, με αποστολή την εξουδετέρωση των οδών διέλευσης προς Τομπρούκ. Το δεύτερο προς επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων αναφέροντας την πρόθεση σύσκεψης μεταξύ του εν λόγω επικεφαλής και του παραπάνω ναυάρχου.

Σελίδα 350 (περίληψη)

Απόρρητο τηλεγράφημα από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων, με ημερομηνία 27.8.1941.

Αφορά στη μετακίνηση στρατιωτικής αντιπροσωπείας στη Σαλαμίνα για τον έλεγχο αναφορικά με τη δημιουργία των εκεί σταθμών.

Σελίδα 351 (περίληψη)

Απόρρητο τηλεγράφημα από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 25.8.1941 και ώρα 20:45.

Αφορά στη μ.α. δραστηριοποίηση γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο καταγράφοντας δυσκολίες στον επιχειρησιακό τομέα λόγω των πολλών και καλά συνεργαζομένων μεταξύ τους βρετανικών υποβρυχίων και στη συνεργασία γερμανικών και ιταλικών εναέριων και ναυτικών δυνάμεων.

Σελίδες 352-353 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 29.8.1941 και ώρα 19:30.

Αφορά στο μ.α. κέντρο βάρους καθηκόντων των γερμανικών υποβρυχίων στην Ανατολική Μεσόγειο (εναντίων των αγγλικών μεταφορές ανεφοδιασμού προς Τομπρούκ και τις βάσεις στην Αίγυπτο και Συρία, εναντίων μετακινήσεων συμμαχικών εμπορικών πλοίων από τα τουρκικά χωρικά ύδατα με κατεύθυνση την Αλεξάνδρεια, ναρκοθέτηση της περιοχής της Αλεξάνδρειας και της διώρυγας του Σουέζ, ως βάση εκδήλωσης των εν λόγω αποστολών το λιμάνι του Πειραιά και λιμάνια υπό γερμανική κατοχή στο Αιγαίο), στο καλά επεκταμένο και οργανωμένο δίκτυο πληροφοριών, στις προϋποθέσεις στενής συνεργασίας με το 10ο Αεροπορικό Σώμα, στην υπαγωγή των υποβρυχίων στο Συγκρότημα Ναυτικού Νότος.

Σελίδα 354 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από τον Διοικητή Γερμανικού Στρατού προς Διοικητή Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 30.8.1941 και ώρα 17:40. Αφορά στη συγκατάθεση του Μουσολίνι προς μετακίνηση γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο.

Σελίδες 355-356 (περίληψη)

Απόρρητο τηλεγράφημα του Γερμανού Διοικητή Πολεμικού Ναυτικού στη Ρώμη, με ημερομηνία 31.8.1941 και ώρα 14:00.

Αφορά στη μ.α. δραστηριοποίηση γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση του θαλάσσιου χώρου του Ατλαντικού, στην επέμβαση αυτών στον χώρο μπροστά από το Τομπρούκ υπό την υποστήριξη της Πολεμικής Αεροπορίας, στην ανάγκη επισκευής υποβρυχίων σε ναυπηγεία και στην προστασία αυτών από συμμαχικές επιθέσεις.

Σελίδα 357 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς τον επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων και τον Γερμανό Ναύαρχο στη Ρώμη, με ημερομηνία 1.9.1941. Αφορά στη συγκατάθεση του Μουσολίνι αναφορικά με την αποστολή γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο.

Σελίδα 358 (περίληψη)

Αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Ανώτατη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού προς την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 1.9.1941.

Αφορά στην προαναφερόμενη συγκατάθεση του Μουσολίνι μετακίνησης γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο.

Σελίδες 359-361 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 5.9.1941.

Αφορά μ.α. στη διαταγή του Χίτλερ περί επέμβασης γερμανικών υποβρυχίων εναντίων συμμαχικών μεταφορών ανεφοδιασμού προς Τομπρούκ, στην εκ τούτου μετακίνηση 6 υποβρυχίων (σταθμός η Σαλαμίνα) προς Μεσόγειο καταγράφοντας την πορεία αυτών και έκκληση στις ιταλικές ναυτικές και αεροπορικές δυνάμεις προς απαγόρευση εκδήλωση επίθεσης στη θαλάσσια περιοχή της εν λόγω διαδρομής, στην πρόθεση εμφάνισης- στο χρονικό διάστημα 18-25.9- ιταλικών υποβρυχίων στη θαλάσσια οδό του Γιβραλτάρ, στη μετακίνηση ιταλικών υποβρυχίων για μεταφορά ανεφοδιασμού του Σώματος Αφρικής προς Bardia.

Σελίδες 362-363 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς Επιτελείο Διοικητή Πολεμικής Αεροπορίας.

Αφορά στη σε σύντομο χρονικό διάστημα επέμβαση γερμανικών υποβρυχίων με βάση τη Σαλαμίνα, εναντίων της θαλάσσιας συγκοινωνίας για εφοδιασμό του Τομπρούκ, στο αίτημα υποστήριξης αυτών από το 10ο Αεροπορικό Σώμα και στην πραγματοποίηση αναγνωριστικών πτήσεων στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Αλεξάνδρειας και Τομπρούκ.

Σελίδα 364 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς τον επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων, με ημερομηνία 9.9.1941.

Αφορά στην άρνηση από το Ιταλικό Πολεμικό Ναυτικό της διέλευσης 6 γερμανικών υποβρυχίων από τη διόδο του Γιβραλτάρ προς Μεσόγειο και την έγγραφη δυσαρέσκεια της γερμανικής στρατιωτικής αρχής.

Σελίδες 365-366 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς τον επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων και τον Γερμανό ναύαρχο στη Ρώμη, με ημερομηνία 10.9.1941.

Αφορά στις αλλαγές στο έγγραφο των σελίδων 359-361 αναφορικά με το επιχειρησιακό σκέλος των γερμανικών και ιταλικών ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων στο θαλάσσιο χώρο της Μεσογείου.

Σελίδα 367 (περίληψη)

Απόρρητα αντίγραφα 2 τηλεγραφημάτων από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 10.9.1941.

Το πρώτο προς τον επικεφαλής των γερμανικών υποβρυχίων, τον Γερμανό ναύαρχο στη Ρώμη και το Συγκρότημα Ναυτικού Νότος, αναφέροντας τη μη διέλευση

γερμανικών υποβρυχίων μέσω Γιβραλτάρ λόγω σχεδιαζόμενης επιχείρησης του Ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού.

Το δεύτερο αφορά στον ιταλικό σχεδιασμό επιχείρησης εναντίον του Γιβραλτάρ και στη μη διέλευση του χώρου αυτού από γερμανικά υποβρύχια κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Σελίδα 368 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς τον επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων, Γερμανό Ναύαρχο στη Ρώμη, Συγκρότημα Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 13.9.1941. Εντολή του Χίτλερ για άμεση αποστολή γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο μη λαμβάνοντας υπόψη την ιταλική επιχείρηση στο Γιβραλτάρ.

Σελίδες 369-370 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου από τον Διοικητή Γερμανικής Πολεμικής Αεροπορίας προς τη Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 18.9.1941.

Αφορά στον μ.α. εντοπισμό συμμαχικών ελαφρών ναυτικών δυνάμεων στη Μεσόγειο, στην καθημερινή αναγνώριση της θαλάσσιας περιοχής της Αιγύπτου και στην προστασία νηοπομπών στην εν λόγω περιοχή, στην πραγματοποίηση εφοδιασμού μέσω αντιτορπιλικών από το λιμάνι της Αλεξάνδρεια και Μάρσα Ματρούχ.

Σελίδες 371-372 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς Συγκρότημα Ναυτικού Νότος, επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων, Ναύαρχο Αιγαίου, με ημερομηνία 12.10.1941 και ώρα 16:15.

Αφορά στη μετακίνηση υποβρυχίου από λιμάνι της Γαλλίας προς Σαλαμίνα.

Σελίδα 373 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο εγγράφου του επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων, με ημερομηνία 15.10.1941 και ώρα 11:45.

Αναφορά σχετικά με τη μεταφορά ανεφοδιασμού από σκάφη κατά μήκος των ακτών της Βορείου Αφρικής, δυσχεραίνοντας έτσι την επίθεση υποβρυχίων.

Σελίδα 374 (περίληψη)

2 αντίγραφα τηλεγραφημάτων. Το πρώτο από το Συγκρότημα Ναυτικού Νότος προς τον επικεφαλής γερμανικών υποβρυχίων, Διοίκηση Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού, με ημερομηνία 10.10.1941. Αφορά στην πρόταση τορπιλισμού αγγλικών φορτηγίδων λόγω σπουδαιότητας αυτών για καθήκοντα ανεφοδιασμού και στη ναρκοθέτηση της θαλάσσιας περιοχής πλησίον της Αλεξάνδρειας.

Το δεύτερο από την Προϊσταμένη Αρχή Θαλασσίου Πολέμου προς Συγκρότημα Ναυτικού Νότος, με ημερομηνία 16.10.1941. Αναφέρει την πρόθεση εκδήλωσης επίθεσης από 2 γερμανικά υποβρύχια.

Σελίδα 375 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο στρατιωτικού εγγράφου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 17.10.1941 και ώρα 11.50.

Αφορά στην μ.α. έδρα της διοίκησης του Συγκροτήματος Ναυτικού Νότος στη Σόφια (παράρτημα διοίκησης στην Αθήνα όπως και του ναυάρχου Αιγαίου), του επικεφαλής στολίσκου υποβρυχίων στη Σαλαμίνα.

Σελίδα 376 (περίληψη)

Απόρρητο αντίγραφο τηλεγραφήματος της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου, με ημερομηνία 18.10.1941.

Αφορά στην αποφασιστικής σημασίας παρεμπόδιση από τα γερμανικά υποβρύχια του ανεφοδιασμού προς τα λιμάνια Βορείου Αφρικής, κυρίως προ Τομπρούκ.

Σελίδα 377 (περίληψη)

Πίνακας περιεχομένων Ημερολογίου Πολέμου της Προϊσταμένης Αρχής Θαλασσίου Πολέμου αναφορικά με τη δραστηριοποίηση γερμανικών υποβρυχίων στη Μεσόγειο το έτος 1941.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ